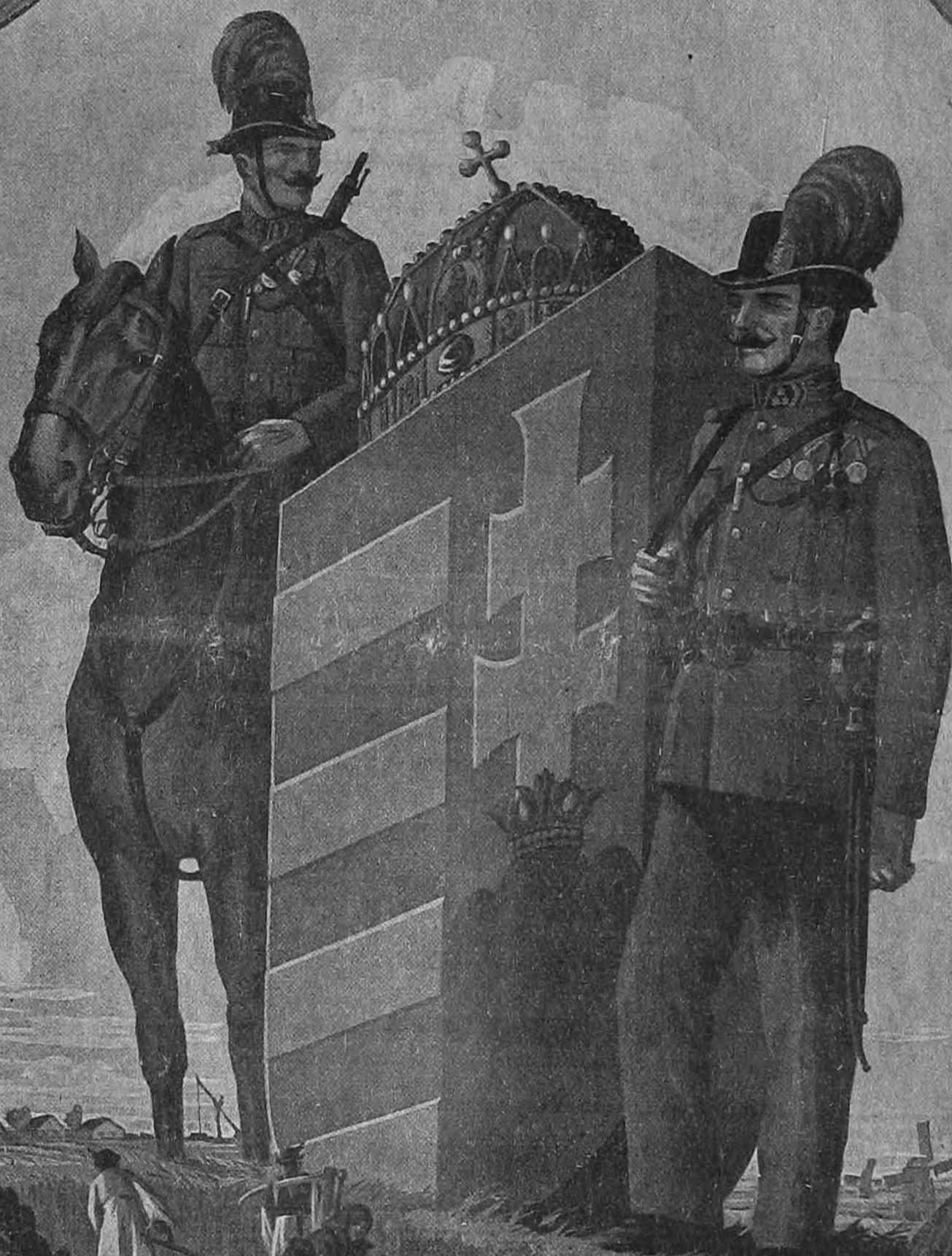

XX. ÉVFOLYAM
2. SZÁM

BUDAPEST, 1930
JANUAR 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ :
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL : BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Miért?

Az élet Isten ajándéka; halálos bűn visszadobni neki, még halálosabb a másét elvenni. De ha valaki oktalanul mégis megteszi, feleljen érte. A ceglédi esetben azonban nemcsak erről van szó, hanem egyébről is.

Minden körülmények között elítéljük, az élet harcai elől gyáva megfutamodásnak és — talán furcsán hangzik — nehéz életproblémák legkönnyebb, legkevesebb energiát igénylő megoldásának tartjuk az öngyilkosságot, mégis: lehetnek esetek, amikor, ha nem helyeseljük is, legalább menteni tudjuk. Egy mindenétvesztett, örökre céltalan élet, egy gyógyíthatatlan ronccsa lett, önmagára és másra csak terhet és szenvedést jelentő fizikum nem mentő, de enyhítő körülménye lehet a kétségbeesésnek. De hol van az a hiba vagy az a bűn a világon, amelynek a könnyelműség lenne az enyhítő körülménye?

A szerelem hatalmát nem vitatjuk, ámbár a reális világban való jelentőségét lényegesen szerényebbnek tartjuk annál a sorsdöntő egyeduralomnál, amelyet a regények és a színpadok világa biztosít a számára. Akkorának pedig semmi esetre sem, hogy egy férfit, egy erős, józan, komoly, önmagán és érzelmein uralkodni hivatott férfit rongybábú módjára rángasson ide-oda, ha úgy tetszik neki, a halálba is. Szép és nemes dolog, ha a férfinak egy nő iránt érzett vonzalma mély és őszinte, de csak nevetséggé vagy oktan tragikumká válhatik, ha esztelen. Kinek nem volt már az életben nagy, „halálos” szerelme, amely aztán lassan egy mindössze talán kedves emlékké, vagy éppen kellemetlen csalódássá zsugorodott az évek távlatában; hányunknak fiatalos, bolond fejében nem fordult már meg az imádott nő lábai előtt való meghalás ponyvaromantikus póza, amelyre ma már csak egy mosolyunk van, ha ugyan eszünkbe jut. És hányan kerültek csúfos válópörök középpontjába, hányan cipelik súlyos keresztként egy rosszul sikerült házasság keserű csalódásait egy életen át, akiknek a ceglédihez hasonló tragédiáját annak idején talán éppen az a házasság hárította el.

Ha a mi szegény ceglédi bajtársaink tíz év múlva visszagondoltak volna mai életüknek erre a „nagy” problémájára, bizonyosan tudjuk, a körülmények ismeretében egészen bizonyosak vagyunk

benne, hogy maguk csodálkoznának a legjobban azon, hogy csak ennyire becsülték a drága, szép, fiatal életüket, amely bizonyára sokkal több, szebb, értékesebb és maradandóbb örömet tartogatott még a számukra egy katonaszerelemnél.

Óh igen, eljön az ideje annak is, amikor a nőnek valóban a férfi sorsává kell válnia. De ezt az időt meg kell várni, jobban mondva, meg kell tudni várni. A férfinak is, a nőnek is. A türelmetlenség eldobhatja az életet, de siettetni nem tudja. Miféle szerelem az, amelyért valaki meg tud halni, de négy-öt évig várni nem; ki látott olyan örök hűséget, amely néhány évi próbáratevést sem bír ki, mert terminushoz van szabva? Hiszen persze: úgy kellene annak lennie, hogy mindenki fiatalon nősüljön meg vagy menjen férjhez; ezt kívánná a házasság célja, értelme, nemzeti- és társadalmi rendeltetése. De ha nem lehet! De ha az életnek, az életviszonynak, a hivatásnak, a gazdasági helyzetnek és a megélhetésnek ezerféle törvénye, nehézsége és akadályja más parancsol: mit csináljunk? Öngyilkosok legyünk-e valamennyien — avagy talán inkább próbáljuk meg a helyzetet okosan belátni, magunknak parancsolni és az életünket ahhoz alkalmazni, amin úgysem tudunk változtatni? Nagyon könnyű a felelet.

Ha a mi ceglédi bajtársaink a tettüket nem egy átmulatott éjszaka után és nem mámoros fejjel követték volna el, akkor talán csodálkoznánk rajta, hogy mindezek nem jutottak az eszükbe. Így is biztosra vesszük, hogy eszükbe jutottak, de nem akkor, amikor kellett volna, mert mámoros fejjel a megfontolt ember sem szokott gondolkodni, a könnyelmű annál kevésbé. De hát így van ez: az élet göröngyein még tiszta fejjel is milyen nehéz átbetorkálni, csoda-e, ha akadnak, akik szenvedélytől és alkoholtól megzavart aggyal megbotlanak bennük és elesnek? Megsajnáljuk őket, de aztán mégis csak tovább kell mennünk: nem tehetünk róla.

Szegény bajtársaink szeretetteljes, szép levélben búcsúztak el az alosztályparancsnokuktól. Utolsó gondolataik között volt ő is. De vajjon miért nem az elsők között? Miért tárták fel előtte szívük borzalmas titkát csak akkor, amikor már úgyis késő volt s miért nem menekültek hozzá mindjárt az első pillanatban, amikor ez az esztelen gondolat a valamelyikük agyában a legelőször felütötte a fejét? Egészen bizonyos, hogy szerető és megértő bajtársra találtak volna benne, aki átsegítette volna őket életüknek ezen a zökkenőjén. Ha segítséget, támaszt kerestek volna benne, vagy a bajtársaikban, vagy bennünk, vagy akárkiben, akihez bizalommal kellett volna lenniök, ma bizonyára nem állanánk a fejfáik előtt, értetlenül kérdezve: Miért?

A közigazgatás rendezéséről szóló 1929. évi XXX. törvénycikk egyes rendelkezéseinek ismertetése.

Irta: dr. Valló József alezredes.

35. §. A kisgyűlés hatásköre.

A törvényhatósági kisgyűlés:

1. elsőfokon intézkedik (határoz) azokban a közérdekű ügyekben, amelyekben az intézkedés (határozás) joga a törvény hatálybalépésének időpontjában a törvényhatósági bizottságot illette, de amelyeket a jelen törvény 22. §. bekezdése nem sorol fel;

2. másodfokon határoz azon közérdekű ügyekben, amelyekben a törvény hatálybalépésekor másodfokon a törvényhatósági bizottság volt hivatott határozni;

3. előkészíti a a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé terjesztendő ügyeket.

I n d o k o k :

A törvényhatósági bizottság még jelen leszálított létszámú összetételében is tulságos nagy testület ahhoz, hogy a hatáskörébe utalt ügyek tömegét teljes ülésben intézhesse, mert ezen ügyek között sok olyan van, amelyek nem tűnnek halasztást. A törvényhatósági bizottság a dolog természeténél fogva különösen vármegyékben ezután is csak ritkábban tarthat ülést. Régóta éreztette hiányát a törvényhatóság szervezetében valami zsűkebbkörű és mozgékonyabb testület, amely a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé utalt ügyek nagy részét 1. gyorsabban, 2. nagyobb ér-

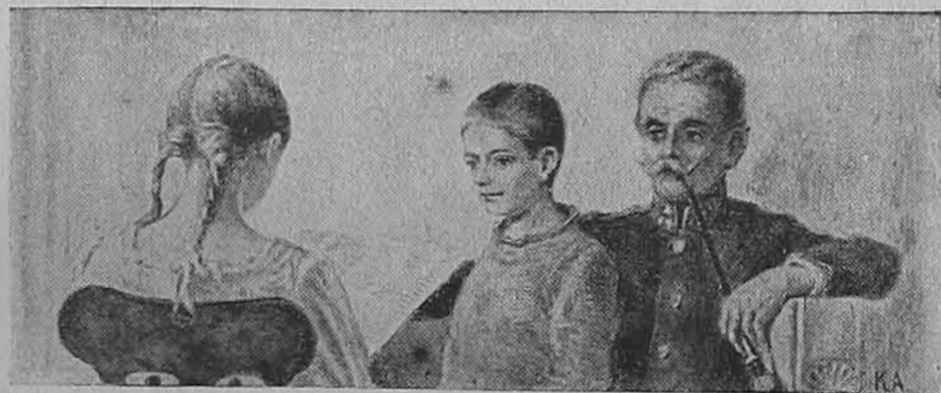
deklódás mellett és 3. fokozotabb gondnal és szakértelemmel tudná intézni. Ezért kellett új életre keltetni a régi vármegyei életből ismert kisgyűlést, amely mindenekelőtt az állandó választmány szerepét veszi át és előkészíti azokat az ügyeket, amelyek ezután is a közgyűlés plénuma elé fognak tartozni.

Az 1. bekezdés szerint a kisgyűlés első fokon eljár azokban az ügyekben, amelyekben eddig elsőfokon a törvényhatósági bizottság intézkedett, de amelyeket ezen törvény 22. §-a, vagy más jogforrás sem a törvényhatósági bizottság, sem valamely egyéni hatóság hatáskörébe nem utal. Ilyenek általában azon fontosabb és sürgős közigazgatási ügyek, amelyeket az alispán vagy a törvényhatóság egyes ügyosztályainak főnökei saját hatáskörükben elintézni nem tudnak: pl. országos és megyei választások, fontos beruházások előkészítése, aktuális politikai kérdésekben való állásfoglalás megszervezése stb.

Másodfokon határoz a községek közérdekű ügyeiben, amelyekben eddig szintén a törvényhatósági bizottság járt el másodfokon.

Végül a kisgyűlés készíti elő — az állandó választmány helyett — a törvényhatósági bizottság elé terjesztendő fontosabb javaslatokat is.

Ezekből kitűnik, hogy a kisgyűlés az ügyek nagy részében vagy első vagy másodfokon érdemlegesen dönt, anélkül, hogy a törvényhatósági bizottság megerősítéséhez kötve lenne. És ez helyes is, mert hiszen intézkedéseit a törvényhatóság főtisztviselői és kiválasztott képviselői a főispán elnöklete alatt teszik meg. Ezzel a szakszerűség érvényesülése is biztosítva van, az ügyek tárgyalása

Medvetörténet.

Megtörtént eset nyomán elbeszéli:

Dr. vitéz Csató Béla rendőrkapitány.

Lent a faluban nagy volt az izgalom. Híre jött, hogy a Vít-havason a medvék újra garázdálkodnak.

Az erdész néhány vadással nyomban útrakelt; napokig cserkésztek a havasok között, de eredmény nélkül tértek vissza. Egy szétmarcangolt tehén maradványait megtalálták s egy egész éjszaka lestek a közelében, hátha a medvék visszatérnek a prédához. De hiába. Felkutatták a nyomokat, de azok a málnavészesek sűrűjébe vezettek. Ide már nem követhették a medvéket. Ezek a vészesek áthatolhatlan sűrű cserjések, ahol ember még alig járt. Tele vannak szakadékkal s a tájékozódást is majdnem lehetetlenné teszik.

A tölgyesi csendőrörsön is szóba került az eset. Élénken megtárgyalták s mindenkinek eszébe jutott valami régebbi medvekaland. Baricz András csendőr mesélte, hogy az édesapja híres medvevadász volt. A Kelemen-havasra járt ki

vadászni egymagában. Mokány kis lovon járt s néha hét-számra távolmaradt. Nagyon régimódi fegyverei voltak az öregnek: egy elöltöltő mordály s egy hosszúcsövű, elöltöltő fegyver, talán még a negyvennyolcas időkből. No, meg volt aztán egy nehéz, kétélű vadászkése is. Nagyon jól kellett kezelnie ezeket a primitív fegyvereket, hogy célt érjen velük. Baricz András legalábbis azt beszélt, hogy az apja életében 36 medvét lőtt. Egyszer majdnem rá is fizetett. Ez már öregkorában történt, amikor a szeme s a keze sem volt olyan biztos, mint régen. Azért még mindig nem hagyta nyugton a vadászszenvédélye s ha hírt kapott, hogy itt, vagy ott medvéket láttak, felkerekedett. Vadászszenvédélyének egy ilyen utolsó fellángolásában történt meg vele ez a nevezetes eset, amelyről még sokáig beszéltek a környéken.

Ekkor is a Kelemen-havasra rándult ki ugyancsak lóháton. Egy fiatal oláh pásztor volt a vezetője, akinek a nyájából a medve egy juhót elragadott. Sokáig mentek a nyomon s közben rájuk esteledett. Letelepédtek tehát egy erdei tisztáson s tüzet gyújtottak. Mialatt a pásztor a tüzet élesztgette, az öreg Baricz rőzse után ment az erdőbe. Késével sorra nyesegette le a száraz galyakat a vén fenyők törzséről, amikor az egyik fa mellől hirtelen, mint a sötét végzet, felemelkedett a keresett óriás. A medve rendes körülmények között szelidebb természetű s inkább növényevő állat, de ha vért szagol vagy húst evett, vérengzővé válik. Különösen az öregebb hímek vadulnak így el. Éppen egy ilyen hatalmas példánnyal került hirtelen szembe az öreg Baricz, aki életének a legnehezebb perceit élte át. Első gondolata az volt, hogy a fegyveréért rohan, de nem volt rá ideje, mert a dühös vadállat hátsó lábaira ágaskodva elálta az útját és támadólag közeledett.

Mit volt mit tennie, a hátát nekivetette egy vastag fatörzsnek s kését fokával a melléhez szorítva bevárta a tá-

pedig mélyrehatóbb, mert a kevésszámú tagok alaposabban kifejtethetik véleményüket. A kisgyűlés határozatai ily módon a jog, az igazság, a méltányosság és a legtisztább közérdek szolgálatába fognak állni, annál is inkább, mert a kisgyűlés kevés tagjával szemben a felelősség is fokozottabban érvényesülhet.

36. §. A törvényhatósági bizottság feloszlata.

A minisztérium — a belügyminiszter előterjesztésére — feloszlathatja a törvényhatósági bizottságot, ha a törvénnyel vagy a törvény alapján kibocsátott rendelettel nyíltan szembehelyezkedik, vagy az állam érdekeit veszélyeztető magatartást tanúsít. A városi törvényhatósági bizottságot feloszlathatja a minisztérium akkor is, ha az tartósan munkaképtelenné válik stb., vagy működése olyan irányt vesz, hogy ennek következtében a törvényhatóság gazdasági helyzete válságossá válik stb.

A törvényhatósági bizottságot feloszlato minisztériumi rendelet ellen, közhírrétételétől számított 30 nap alatt, panasznak van helye a közigazgatási bírósághoz azon a címen, hogy a feloszlata törvényes feltételeinek egyike sem áll fenn. A panasznak a közigazgatási bíróság döntéséig halasztó hatálya van, de a feloszlato törvényhatósági bizottság közgyűlést addig nem tarthat. Ha azonban a közigazgatási bíróság a panasz beérkezésétől számított 60 nap alatt nem dönt, a feloszlato törvényhatósági bizottság közgyűlése egybehívható. A törvényhatósági bizottság feloszlata esetében az új választást a feloszlata kihirdetésétől, illetőleg, ha a feloszlata a közigazgatási bíróság előtt panasszal támadták meg, a közigazgatási bíróság ítéletének keltétől számított hat hónap alatt,

a legutolsó érvényes törvényhatósági választói névjegyzék alapján meg kell tartani. Ha azonban a feloszlata az újabb választástól számított egy év alatt ismét szükségessé vált és azt ismét jogerősen kimondották, az új választást — legfeljebb két évre — el lehet halasztani.

A törvényhatósági bizottság feloszlata esetében a kisgyűlés, a közigazgatási bizottság és az igazoló választmány régi összetételében működik mindaddig, amíg az új közgyűlés, közigazgatási bizottság és igazoló választmány meg nem alakul.

Az új törvényhatósági bizottság megalakulásáig, illetőleg a közigazgatási bíróság döntéséig a közgyűlés hatáskörébe tartozó halaszthatatlan ügyeket a kisgyűlés intézi; tisztviselők választására és új adók kivetésére azonban nem jogosult.

Ha a kisgyűlés a működést megtagadja vagy olyan magatartást tanúsít, amely a törvény szerint okul szolgálhat a törvényhatósági bizottság feloszlata, a minisztérium kormánybiztost nevez ki, aki a törvényhatóság igazgatását a 10. bekezdésben megállapított korlátok közt, a törvényhatósági tisztviselőkkel intézi. A törvényhatósági tisztviselők kötelesek az alkotmányos kormány által kiküldött kormánybiztosnak jogszabályokkal nem ellenkező rendelkezéseit teljesíteni és ezért őket a törvényhatóság nem vonhatja felelősségre.

I n d o k o k :

A törvény helyesen intézkedik, amidőn a törvényhatósági bizottság feloszlata a minisztertanács, vagyis az összkormány hatáskörébe utalja, nehogy az ebből eredő politikai felelősség egyedül a belügyminiszterre háruljon.

A feloszlata feltételeit a jelen §. világosan

madást. Jól számított. A medve — szokásához híven — átölelte, de hatalmas karmai, melyeket a támadásnál használni szokott, csak a fa kergét forgácsolták szét. Az ölelés a medvére végződött halálosan, mert az öreg Baricz felnyársalta a nagy késsel. Az öreg vadász a kést arra a pontra irányította, ahol a szörzet a mellen tonzuraszerűleg szétvág. Jól ismerte ezt a pontot a medve szíve fölött. A fegyverével is mindig erre a helyre célzott, amikor egészen közelre bevárta a támadást. A kés behatolt az állat szívébe. Görcsösen megrándult és elbődült. Hatalmas mancsai lecsúsztak a fáról és összekulcsolódtak a Baricz teste körül. Együtt zuhantak a földre s a medve utolsó halálos vergődésében kegyetlenül megtépázta éles karmaival és fogaival. Végre a medve lábai rámevedtek a testére. Itt feküdt kínzó fájdalomtól gyötörve. Segélykiáltásaira nem jött válasz. A tapasztalatlan oláh pásztor a küzdelem hallatára megijedt és elmenekült. Csak később szedte össze magát annyira, hogy visszamerészkedett. Hosszú erőfeszítések árán sikerült csak az öreg Bariczot kiszabadítania kényelmetlen helyzetéből. De az öregnek is ez volt az utolsó vadászata, többé nem ment a hegyek közé.

A csendörök feszült figyelemmel hallgatták Baricz csendör elbeszélését. Volt, aki elhitte, volt, aki kételkedett benne. Mások is elmondottak egyet-mást, amit itt-ott hallottak, sőt volt közöttük, aki vidámabban végződött ilyen medvekalanddal meg is neveltette a társait.

Például Bede csendör, aki tréfacsinálója volt az örsnek, mókásan így szólt:

— Hallod-e, Baricz, a te apád jól csinálta, de az én apám még jobban. Annak még csak kés sem volt a kezében, mikor találkozott a medvével, hanem csak egy kötőfék, melynek a végén lánc volt. A lovai után ment az erdőbe,

amikor hirtelen szembetalálkozott a dörmögő komával. Hát hallgassatok ide! Ijedtében nagyot kiáltott s felemelte a kezében levő kötőféket, hogy azzal üssön a medvére. A lánc megcsördült s a medve úgy megijedt, hogy hanyatt-homlok menekült. Bede nagyot nevetve fejezte be a beszédjét s nem lehetett tudni, vajon igazat mondott-e, vagy mint mindig, most is csak tréfált...

— Jó lesz a medvékkel nem tréfálni, Bede! — szólt közbe az örsparancsnok, aki szintén végighallgatta az elbeszéléseket. Holnap magának, meg Baricznak alkalmuk lehet ilyen találkozásra. Éppen az imént kaptam kézhez a felhívást, hogy küldjek járőrt a Vit-havasra. Az esztinákról a pásztorok közül többen nem jelentkeztek a sorozáson. Fel kell kutassák őket. Jobban teszik hát, ha aludni térnek, mert hajnalban indulni kell.

Szép őszi hajnal volt, mikor a két csendör elindult a havasok közé. A hegyvidéken az éjjeli köd hirtelen oszlak szét s egyszerre kisüt a kék égbolton az áldott nap, mely felszárítja a párákat és a harmatot.

Fiatalságuk duzzadó erejével kitartóan mentek felfelé a Somlyó-patak völgyében, melyen frissen kaszált sarjú illatozott. A legfelső boglyánál útjuk sűrű fenyőerdőbe vezetett, amelyen át marhacsordák által tört ösvényen haladtak mindig magasabbra. Csodálatos az ilyen fenyőrengeteg. Gyantaillattal van telítve a lég s a sűrű fákön át alig szűrődik napfény. Derékig érő páfrányok, mohával borított kősziklák, bőven előtörő források és csermelyek, majd szakadékok és vízmósások teszik változatossá a tájat. Olyan az erdő, mint egy nagy templom, a csendben az ember áhítattal jár és akaratlanul is halkabban beszél.

A hegyek övezetén túl, a magasban, kopár havasi legelők következtek. Ezek fölött uralkodott zordonan a Vit-

körvonalozza s ez ellen panaszlási jogot is biztosít, amivel úgy a szűkebb törvényhatósági, mint a tágabb állami érdek megóvása mellett az autonómia elvét is érvényre emeli.

Kormánybiztos kinevezésére csak végső fokon kerülhet sor, de ha ennek törvényes feltételei bekövetkeztek, a tisztviselők aktív vagy passzív rezisztenciájának helye nincs. Az engedelmes tisztviselőket a törvény mentesíti a törvényhatóságuk általi felelősségrevonástól.

II. FEJEZET. KÖZSÉGI IGAZGATÁS.

37. §. Megyei város elnevezés.

Ennek a törvénynek életpelépésétől kezdve a rendezett tanácsú városok a „megyei város“ nevet viselik.

38. §. Megyei városokban a képviselőtestület tagok száma 60-nál kevesebb és 120-nál több nem lehet.

39. §. A belügyminiszter azokat a megyei városokat, amelyeket fejlettségüknél fogva arra alkalmasaknak ítél, kérésükre és a törvényhatósági bizottság meghallgatása után kiveheti a vármegye vagyonfelügyelő hatósága alól és azokat közvetlen saját hatósága alá rendelheti. Az ilyen városok mindezen ügyeiket is az alispán útján terjesztik fel a belügyminiszterhez.

A belügyminiszter azt a várost, amelynek fejlődése a kivételes elbánást nem teszi többé indokolttá, bármikor visszahelyezheti a vármegye vagyonfelügyelő hatósága alá.

A belügyminiszter az 1. és 2. bekezdés alap-

ján tett intézkedéseit az országgyűlésnek haladéktalanul bejelenti.

Indokok:

Eddigi rendezett tanácsú (most megyei) városainak nagy része úgy a lélekszám, mint gazdasági élet tekintetében annyira fejlődött, hogy autonóm háztartási ügyeik nem rendelhetők a vármegye felügyeleti hatásköre alá anélkül, hogy a vármegyeinél sokkal fejlettebb gazdasági életükre ebből hátrány származzék. Ezért azok a rendezett tanácsú városok, amelyek intenzívebb gazdasági életük és bonyolultabb háztartásuk következtében a közvetlen kormányfelügyeletet már nem nélkülözhetik, a vármegye felügyelő hatásköre alól kivételnek. Ez a rendelkezés a megyei városok háztartási ügyeinek gyorsabb elintézését fogja eredményezni.

A megyei város elnevezés az eddigi rendezett tanácsú város elnevezéssel szemben sokkal találozabb, mert jól kidomborítja ezen városok közzogi helyzetét, illetve a vármegyei törvényhatóság kötelekébe való tartózásukat.

41. §. Községi választójoga van annak, aki az országgyűlési képviselőválasztóknak a községi választás évére érvényes névjegyzékébe a község területén fel van véve, ha legalább hat év óta lakik a község területén vagy van ott lakása és saját maga, illetőleg férje legalább két év óta fizet a községben föld-, ház- vagy általános kereseti adót, beleértve az alkalmazottak kereseti adóját is.

42. §. A községi képviselőtestület tagjává lehet választani azt a férfit, akinek a választás időpontjában az első §. értelmében választójoga van, ha

havas, égbenyúló vörös sziklabérceivel, körülvéve a cserjék áttörhetetlen sűrűsége által.

Az esztinák, a pásztorok tanyahelyei egymástól jó messzire estek s a csendőröknek hatalmas területet kellett bejárniok ezen a nehezen mászható, meredek tájon, hogy feladatukat elvégezhessék.

Jódarab utat tett már meg a járőr, mikor végre a Vit-havas tövében kutyaugatást és kolompszót hallottak. Arra felé vették az útjukat s a legközelebbi hegytetőről megpillantották a juhnyáját, mely a meredek oldalon legelt. A pásztor, mikor meglátta a csendőröket az élen, levett kalappal közeledett feléjük. Öreg ember volt, hosszú ősz hajjal és siralmas ábrázattal.

Alázatosan köszönt s mindjárt siránkozva beszélt el, hogy mennyi baja-gondja van a medvék miatt, amelyek állandóan kerülgetik a nyáját. Aznap is hajnalban egy hatalmas medve a szemeláttára ragadott el egy juhot.

— Maga a drákú volt! — sóhajtozott.

A csendőröket felvillanyozta a hír. Fiatal, elszánt és buzgó csendőrök voltak, szerették volna látni már azt a medvét.

Gyorsan kaptak a szón s megkérdezték a pásztort, hogy meg tudná-e mutatni, merre vette útját a mackó... Ez örömmel vezette őket arra a helyre, ahol a medve a juhokat széttépte és megmutatta a csapást, amely a málnavészbe vezetett...

A két csendőr elhatározta, hogy egymástól egy bizonyos távolságra fognak behatolni a sűrűbe, de természetesen csak annyira távolodnak el egymástól, hogy szükség esetén egymásnak azonnal segítségére siethessenek.

Megmarkolták a puskájukat s óvatosan belehatoltak a sűrű cserjésbe. A csapást jól lehetett látni. Hatalmas, nagy

test rohanhatott itt el, letörve és elgázolva az útjába eső növényzetet. Imitt-amott vércseppek piroslottak a zöld leveleken és jól kivehető nyomok vezettek tovább a tisztások vízenyős talaján.

A cserjés rengetegében, mely körülfogta a Vit-havas koronáját, a vörös sziklaszirteket, nagy csend uralkodott. A madarak dala elcsendesedett, a mókusok ijedten bújtak a sűrűbe.

Baricz csendőr közben mind beljebb gázolt a sűrűségbe s közben járőrtársától akaratlanul is jobban eltávolodott, mint ahogy megbeszélték. Nagy izgalmat érzett és a szíve egy kissé hevesebben is vert, de pár perc alatt már megszokta a veszély érzetét s most már teljesen hatalmába kerítette az örökölt szenvedély. Egyszerre egy tisztás szélén véget ért a csapás. Óvatosan lépett ki, de semmi gyanusát nem észlelt. Már maga is azt gondolta, hogy hiábavaló minden fáradsága, a medvét nem fogja megtalálni ebben a nagykiterjedésű málnásban. Félig-meddig le is mondott már róla és Bedére gondolt, hogy abba az irányba megy és megkeresi. A gyors járástól kimerülve letelepedett a tisztásra, kalapját letette s kényelmesen elnyújtózva cigarettára gyújtott s élvezettel szívta a rég nélkülözött dohányfüstöt. És ekkor hirtelen rászakadt a vész...

Csak annyit látott, hogy elsötétül előtte a tisztás és egy hatalmas barnatestű állat ront feléje, szörnyen ordítva. Alig ocsúdott fel, máris előtte állott a fenevad, hátulsó lábára ágaskodva. Szeme vérbeborult, állkapcsában összecsatogtak az agyarai s hatalmas mancsát halálos ölelésre tárta ki a csendőr felé.

Baricznak éppen csak annyi ideje volt, hogy a puskát felkapta s a szuronyt teljes erejéből beledöfte az állat szü-

életének 30. évét betöltötte és megyei városokban ha írni-olvasni is tud.

Megyei városokban az előbb felsorolt feltételek mellett a községi képviselőtestület tagjává meg lehet választani azt a nőt is, aki a középiskolát elvégezte vagy akinek ezzel egyenlő értékű iskolai képzettsége van.

Aki az előző bekezdésben meghatározott feltételeknek megfelel, választható akkor is, ha a választók névjegyzékébe nincs felvéve.

I n d o k o k :

Ezen törvény a községi és városi képviselőtestületi aktív és passzív választói jogosultságot nagyon helyesen az országgyűlési választói joghoz köti, épügy, mint a törvényhatósági választásnál. Ezzel a bonyolult kérdést leegyszerűsítvén, hosszas felszólalásoknak veszi elejét.

44. §. A városi tanács megszűnése.

Azokban az ügyekben, amelyek eddig törvény vagy szabályrendelet értelmében a törvényhatósági, illetőleg rendezett tanácsú városi intézkedő (határozó) hatáskörébe tartoztak, jövőre a polgármester egyéni hatóságként intézkedik és határoz.

A polgármester a hatáskörébe utalt egyes ügyek vagy ügycsoportok intézését — személyes felelősségének érintetlensége mellett — a főjegyzőre és egyes városi tanácsnokokra is bízhatja. A megbízott főjegyző vagy tanácsnok az ilyen ügyet a polgármester nevében intézi el, intézkedése (határozata) hatályosság és az ellene használható jogorvoslat szempontjából a polgármesterével azonos tekintet alá esik, intézkedéseiért azon-

ban az eljáró főjegyző vagy tanácsnok személyesen is felelős.

A törvényhatósági jogú és a megyei városok tanácsa ennek a törvénynek hatálybalépésével megszűnik.

45. §. A bíráló választmány megszűnése.

Ennek a törvénynek hatálybalépésével a törvényhatóság állandó bíráló választmánya megszűnik.

Az 1886: XXII. t.-c. 33., 39., 42. és 52. §-a értelmében hozott minden elsőfokú határozat ellen fellebbezésnek van helye a kisgyűléshez és annak másodfokú határozata ellen panasszal lehet élni a közigazgatási bírósághoz.

I n d o k o k :

A városi tanácsok megszüntetése az ügyek túlnyomó részénél semmi nehézséggel nem fog járni, sőt a változás következtében az egyéni hatóságban rejlő nagy előnyök kétségtelenül érvényesülni fognak. Ezen rendelkezés következtében az igazgatás gyorsítása, egyszerűsítése és az egyéni hatóság nagyobb felelősségérzete révén a jogszűrés fokozása várható. Azok az ügyek pedig, amelyekben kivételesen a testületi hatóság döntése kívánatos, fellebbezés vagy panasz alakjában úgyszólván a kisgyűlés vagy a közigazgatási bíróság elé vihetők lesznek.

III. FEJEZET. HATÓSÁGI FOKOZATOK ÉS A JOGORVOSLATOK KORLÁTOZÁSA RENDŐRI BÜNTETŐBÍRÓSÁGI ÜGYEKBE.

59. §. Hatóságok kihágási ügyekben.

A rendőri büntetőbíráskodás körébe tartozó ügyekben dönt:

gyébe. A következő pillanatban a hatalmas mancsok lecsaptak s a puskát kitépték a csendőr kezéből. Mint a vihar a galyat, úgy törte el és sodorta tova a hatalmas állat dühe a Mannlichert, mely messze repült. A csendőr érezte, hogy a mancsok átölelik s a kegyetlen szorításban megropognak a csontjai. De keménykötésű székely volt ám ő is, tele duzzadó erővel. Nem akarta olesón adni az életét. A medve és a csendőr birokra keltek...

Baricz csendőr kínzó fájdalmakat érzett a vállában, a hátán és a combján. Az ujjnyi hosszú, éles karmok végigszántották a testét és tépázták, ahol érték. Erejét már hanyatlani érezte s csak egy pillanatra szeretett volna szabadulni ebből a végzetes helyzetből, hogy legalább a kardját használhassa. A medve is alaposan vérzett a szuronydöfés nyomán, néha görcsösen megrándult s kínjában hörgött, ordított.

Baricz csendőr egy utolsó erőfeszítéssel hirtelen összehúzódott, fejét nekiszorította az állat testének; a nagy erőfeszítéstől majd megpattantak az erei. Jobbkezevel elérte a kardja markolatát és egy erőszakos nekirándulással kirántotta a hüvelyéből. A medve e nem várt mozdulatra hirtelen elengedte. Ez a pillanat mentette meg az életét. Erejének utolsó fellángolásával szírt a karddal, amíg csak halálosan kimerülve és a nagy vérvesztéstől elalélva le nem hanyatlott...

*

Bede csendőr türelmetlenül várakozott járőrtársára a kijelölt helyen. Végül már aggódni kezdett, hogy nem érte-e valami baj Bariczot? Kiáltásaira nem jött válasz. Gondolta, hogy a pásztor talán tud felvilágosítást adni, esetleg Baricz vissza is ment már oda. Sietve otthagytá tehát a várakozási helyét, hogy visszamenjen a juhászhoz. Mikor már a közelébe ért a nyájnak, az öreg

pásztor lelkenedezve tartott feléje és elmondotta, hogy nagyon gyanus ordítást hallott a sűrűből. Hányta magára a keresztek s a drákut emlegette a medvével kapcsolatban.

Bedének úgy rémlett, mintha a távolból ő is ordítás tompa hangját hallotta volna. Gondoikozás nélkül rohant a pásztor által mutatott irányba s mikor elért a csapáshoz, benyomult ő is a sűrűbe. Fegyveréből időnként lövéseket adott le s csak növelte az aggodalmát, amikor erre sem érkezett válasz. Ő maga sem tudott volna számot adni, hogy mennyi idő alatt tette meg az utat a tisztásig, ahol rábukkant vérző, alélt bajtársára. A medvének akkor már híre-hamva sem volt.

Bede úgy-ahogy bekötözte a Baricz szörnyű sebeit s hátára véve, nagy erőlködéssel cipelte ki a sűrűségből. A pásztor segítségével fiatal fenyőkből csúsztatószánt rögönzött s azzal húzta be a lakott területig Bariczot, aki egy pillanatra sem tér magához. Csak az Isen a megmondhatója, hogy a hűséges csendőrbajtárs milyen emberfeletti erőt fejtett ki, amíg a hosszú úton a legközelebbi házig cipelte.

Azt mondják, hogy az eset hírére felkerekedett vadászok, akik a medve véres nyomain kutattak, egy szikla aljában megtalálták az állat testébe beletört szuronyt, a medvére azonban sohasem akadtak rá. A vadászberekek azt tartják, hogy elásta magát a barlangjába és ott pusztult el.

Baricz csendőr sokáig élet-halál közt feküdt a gergyószentmiklósi kórházban, míg végre győzött fiatalágának életereje. Sokáig tartott, míg teljesen magához tért, de a küzdelem nyomai örökre meglátszottak rajta.

Évek múlva is, mikor sápadt, sebhelyes arcával megjelent valamelyik faluban, az emberek összesúgtak s mondogatták: „Ez az a csendőr, aki birkózott a medvével”.

1. elsőfokon:

a) kis és nagyközségekben a főszolgabíró vagy szolgabíró; abban a községben pedig, amelynek területére az állami rendőrség működése kiterjed, az állami rendőrség hatáskörébe tartozó ügyekben az állami rendőrkapitányság vagy kirendeltség vezetője, vagy helyettük a belügyminiszter által megbízott tisztviselő;

b) megyei és törvényhatósági jogú városokban az állami rendőrség hatáskörébe tartozó ügyekben a rendőrkapitányság vezetője vagy helyette a belügyminiszter által megbízott tisztviselő, egyéb ügyekben a képviselőtestület által, illetőleg a törvényhatósági bizottság közgyűlése által megbízott tisztviselő;

2. másodfokon:

a) kis- és nagyközségekben az alispán; abban a községben pedig, amelynek területére az állami rendőrség hatásköre kiterjed, az állami rendőrség hatáskörébe tartozó ügyekben az állami rendőrség kerületi főkapitánya;

b) megyei és törvényhatósági jogú városokban az állami rendőrség hatáskörébe utalt ügyekben az állami rendőrség kerületi főkapitánya, egyéb ügyekben a törvényhatóság első tisztviselője;

3. harmadfokon:

a belügyminiszter, illetőleg olyan kihágásban, amely valamelyik szakminiszter ügykörébe tartozó ügyekben merült fel, a belügyminisztériumban szervezett kihágási tanács. A most említett kihágási ügyet a tanácsülésben az illető szakminiszter által saját tisztviselői köréből kijelölt előadó ismerteti, aki a tanácsnak egyik szavazóbírája is. A közbeeső intézkedéseket és az eljárásnak esetleges szükséges kiegészítését is az illető szakminiszter saját hatáskörében foganatosítja, amelyeket az elévülés szempontjából a rendőri büntetőbírótól eredőknek kell tekinteni. Ezeket az ügyeket a másodfokú hatóság az illető szakminiszterhez terjeszti fel és erről a belügyminiszterhez egyidejűleg jelentést tesz.

Mezőrendőri és erdei kihágási ügyekben, ha a kár vagy az 1894 : XII. t.-c. 110. §-ában jelzett kárdíj 40 pengő értéket nem halad meg, a feljelentés a községi bírónál is megtehető, amely esetben a községi bíróság a rendőri büntetőeljárás szabályai szerint intézkedik. Az ítéletben meg nem nyugvó fél 15 nap alatt a községi bírónál kérheti, hogy az eljárás a főszolgabíró előtt újra kezdessék. Ezekben az ügyekben végső fokon az alispán dönt.

I n d o k o k :

Azt, hogy valamennyi kihágás elbírálása végső fokon egyetlen kézbe fusson össze, az egységes joggyakorlat követeli. Kétségtelen az is, hogy ez a jogkör egyedül a belügyminisztert, mint a rendészeti ügyek miniszterét illeti meg.

A végső döntésben az illető szakminiszterek bevonása a szakszerűség legmesszebbmenő követelményeit biztosítja. Az viszont, hogy valamennyi harmadfokú kihágási ítéletet a belügyminiszter hozza meg, a rendőri büntetőbírói jogszabályok szigorú szemelött tartására fog biztosítékot nyújtani, amit a mai szétágazó eljárással nem lehet elérni. Ez a jogegység biztosításán felül azon

előnnnyel is fog járni, hogy valamennyi ilyen ügy egy kézben összpontosítva módot nyújt arra is, hogy az ilyen ügyekkel néhány előadó állandóan és szakszerűen foglalkozzék, ami lehetetlen volna, hogyha egyik-másik minisztérium elé ilyen kihágási ügyek csak szórványosan kerülnének.

A községi büntető rendőri bíraskodásban a mai jogállapot az, hogy meghatározott kisebb értékű mezőrendőri, erdei és cselédügyi kihágásokat a károsult a községi bírónál is feljelenthet, amely esetben azok fölött a községi bíróság (a bíró az előjáróság egy tagjával és a főjegyzővel vagy helyettesével, kisközségekben a bíró az előjáróság két tagjával) ítélezik. A községi bíróság ítéletében meg nem nyugvó fél az eljárást a főszolgabírónál újra kezdheti, amely esetben az ilyen kihágások fölött az alispán dönt végérvényesen.

Ebből kitetszik, hogy a községi bíróság eljárása ilyen ügyekben is csak fakultatív, amennyiben a károsult fél tetszésétől függ, hogy a feljelentést a községi bírónál, avagy a rendes kihágási bírónál: a főszolgabírónál teszi-e meg.

A községi lakosság gondolkozásával számolva alig lehet kétséges, hogy a községi bíróság ítéletében mind a két fél csak akkor fog megnyugodni, ha a felek közt valaminő megegyezés jött létre, egyébként valamelyik bizonyára a főszolgabíró elé viszi az ügyet, tehát a főszolgabírót csak legutóbb esetben mentesítjük az ilyen ügyektől. A községi bíróság előtt kezdett eljárásnak azonban mégis megmarad az a nagy előnye, hogy az ügy az alispánnál véglegesen befejezést nyer.

Joggal számolhatunk tehát azzal, hogy a községi bíróság békéltetésével sok kihágási ügy jut békés befejezéshez s ily módon bár a jelentéktelen büntetés elmarad, de a hatóságokat sok fölösleges munkától megkíméljük.

60. §. A fellebbvitel korlátozása kihágási ügyekben.

A rendőri büntetőbíráskodás körébe tartozó ügyekben nincs helye fellebbvitelnek:

1. a 10 pengőnél nem magasabb pénzbüntetést megállapító elsőfokú ítélet ellen, ha a fellebbezés kizárólag a büntetés enyhítésére irányulna;

2. a feloldó vagy megsemmisítő és új eljárást elrendelő határozat ellen.

A másodfokú ítélet ellen nincs helye további fellebbezésnek, kivéve:

1. ha az ítéletet olyan hatósági tag hozta, aki kizáró ok vagy elfoglaltság miatt nem járhatott volna el;

2. ha az eljáró hatósági tag jogszabályt sértett;

3. ha az ítélet a feljelentés tárgyát nem meríti ki, vagy rendelkező része érthetetlen, vagy ha indokolása a rendelkező résznek ellentmond;

4. ha az ítélet legalább ötnapi elzárásbüntetést, vagy magánjogi igényt állapított meg; ha valaminő külön köteletség teljesítését, vagy a fennálló helyzet megszüntetését, vagy bűnjelek elkobzását, vagy a terheltnek az ország területéről való kiutasítást vagy kitiltását, vagy valamely foglalkozástól vagy joggyakorlástól való eltiltást rendelte el; vagy ha a kihágás megállapítása valamely vitás kérdés előzetes eldöntésétől függ és ez még nem történt meg.

A végzések ellen, ha a felfolyamodás kifejezetten nincs kizárva, mindig csak egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Ujrafelvételnek a büntetőítélet kihirdetésétől, vagy kézbesítésétől számított egy év eltelte után nincs többé helye és ujrafelvételt az érdekelt felek mindegyike csak egyszer kérhet.

I n d o k o k :

A 10 pengőnél nem magasabb büntetést megállapító ítélet enyhítése iránt, — költségkímélés okából, — nem lehet fellebbezni még az elsőfokú ítélet ellen sem.

A feloldó és új eljárást rendelő határozat az anyagi igazság keresése érdekében hozatván, ez fellebbezéssel már erkölcsi okokból sem támadható meg, mert a bíróság feladata éppen az igazságszolgáltatás. A másodfokú ítélettel a kihágás rendszerint végleges elintézését nyert. Csak rendkívül kivételes esetekben engedi meg a törvény a harmadfokú fellebbezést.

Ezek: 1. kizáró ok vagy bírói elfogultság, 2. írott jogszabályellenes döntés, 3. hiányos, érthetetlen, ellentmondó ítélet, 4. 5 napon túli elzárásbüntetés, 5. magánjogi igény, bűnfelelőközés, kiutasítás, kitiltás, foglalkozástól való eltiltás fennforgásának esetei.

62. §. Minden közigazgatási hatóság eliárását hatáskörének és illetékességének megvizsgálásával kezdi meg.

I n d o k o k :

A hatáskör az egyes hatóságok azon kizárólagos joga és kötelessége, hogy bizonyos nemű ügyekben — minden más hatóság kizárásával — egyedül ők járassanak el.

A hatáskör törvényes szabályozása az alkotmányos kormányzás egyik legfőbb biztosítója.

Az illetékesség más kisebb jelentőségű kérdés és csupán azt jelenti, hogy az azonos hatáskörű hatóságok közül melyik jogosult egy konkrét ügyben eljárni.

Az, hogy pl. tanügyekben ne járjon el a pénzügyi hatóság, nemcsak az érdekelt fél, hanem a jogbiztonság és az alkotmányosság szempontjából is elsőrangú jelentőségű kíváncsi.

64. §. Kihágási büntetés végrehajtásának felfüggesztése:

Kihágási ügyekben a büntetés végrehajtásának feltételes felfüggesztését kimondó határozatot felülbírálás végett csak akkor kell a II. fokú hatósághoz hivatalból felterjeszteni, ha ezt az eljáró közvádlo vagy szakképviselő kívánja.

I n d o k o k :

Ezen rendelkezés ellentmond a Büntető novella 11. §-ának, mely minden felfüggesztő rendőrhatalmási ítélet felterjesztését rendelte a II.-od fokú hatósághoz.

Rákóczi Ferenc az országot öt katonai kerületre osztotta; a hatodik kerület Erdély volt. Mindegyik kerület élén a tábornagy állott, aki körülbelül megfelelt a mai értelemben vett hadtestparancsnoknak.

III. RÉSZ. KÖZIGAZGATÁSI TISZTVISELŐK ÉS EGYÉB ALKALMAZOTTAK SZEMÉLYI ÉS SZOLGÁLATI VISZONYAIRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK.

65. §. Elméleti kiképzés.

A közigazgatás körében a fogalmazási tennivalók ellátására hivatott állásokra — az igazságügyminisztériumnak és alárendelt hatóságainak, továbbá a külügyminisztériumnak és a külügyi szolgálatnak fogalmazási szakán rendszeresített állások kivételével — gyakornokként is csak az alkalmazható, akinek a tudományegyetemen szerzett jogi vagy államtudományi tudori, vagy a közgazdaságtudományi karon a közigazgatási szakosztály elvégzése után szerzett közgazdaságtudományi tudori oklevele van. Ez a rendelkezés irányadó a közigazgatás bármely ágának, tehát az állami rendőrségnek fogalmazási szakában való alkalmazásra is.

A külön képzettséget (ügyvéd, orvos, mérnök, stb.) kívánó és a községi jegyzői állásokra csak az alkalmazható, aki az illető állásra megállapított képzettséget igazolja.

I n d o k o k :

A nemzeti újjáépítés nehézségei, közviszonyaink bonyolultsága, valamint gazdasági nehézségeink sürgősen megkövetelik, hogy a vármegyei tisztviselőket minél alkalmasabbá tegyük a reájuk háruló közigazgatási, szociális és nemzeti feladatkör sikeres betöltésére.

Emeli a színvonalat, ha a vármegyei tisztviselők elméleti és gyakorlati kiképzését alaposabbá tesszük, ha függetlenítjük őket az életfogytiglani választás rendszerével a választóközönségtől, végül, ha anyagi tekintetben is előnyösebb helyzetbe juttatjuk őket.

Az alaki minősítés emelésével azonban még nem adjuk meg a kellő felkészültséget azoknak, akik a nagyfontosságú közigazgatási pályára lépnek. Ezt csak a gyakorlati kiképzés helyes megszervezése fogja biztosítani. Ezért rendeli a törvény a gyakorlati közigazgatási vizsga letételét, melynek színvonalát a törvény azon rendelkezése fogja emelni, hogy a jelöltnak a gyakorlati vizsga előtt 3 évet közigazgatási szolgálatban kell eltöltenie.

66. §. Gyakorlati kiképzés.

Jogi képesítéshez kötött olyan közigazgatási állásra, amely a IX-ik vagy magasabb fizetési osztályba van sorolva, csak az alkalmazható és csak az léptethető elő, aki a 65. §. 1. bekezdésében megkívánt elméleti kiképzésen felül a gyakorlati közigazgatási vizsgát is sikeresen kiállotta. A törvényhatóság első tisztviselőjévé és a vármegyei város polgármesterévé azonban az is megválasztható, aki a 65. §. 1. bekezdésében megjelölt elméleti kiképzéssel rendelkezik, de gyakorlati közigazgatási vizsgát nem tett.

A 65. §-ban kivételképen felsorolt állásokra az 1. bekezdés rendelkezése nem vonatkozik.

(Folytatjuk.)

A közlekedés új rendje.

Írta: Elthes Gyula dr.

Ezelőtt száz évvel az államhatalom még nem nyúlt úgy bele az állampolgár életviszonyaiba, mint manapság. Ha megvolt a katona, a hozzá szükséges pénz és a bíraskodás, az állam már elrendezte a maga legfontosabb életét, amely egyben az állampolgárok nyugalmát és biztonságát is jelentette.

Ma már — jól tudjuk — nincsen ez így. Az államhatalomnak alkalmazkodnia kell a megváltozott életviszonyokhoz s mikor a maga rendező és rendfenntartó hatalmával kénytelen élni, mélyen belenyúl az állampolgárok életviszonyaiba.

Ezelőtt harminc-negyven évvel, az én gyermekkoromban az útiforgalom Magyarországon még olyan csekély volt, hogy ha megláttuk a dilizsáncot, a postakocsit, amely a személyforgalmat is a maga egy-két utasával lebonyolította, valósággal látványosságszámba ment a szép zöldre festett közlekedési járómű. Az emberek ritkán és nem szívesen mozdultak ki otthonukból, mert az utazás a kényelmetlenséget és bizonytalanságot jelentette. Maga az omnibusz is csak a múlt században indult meg, ami abban az időben már bizonyos haladást jelentett, de a közlekedés zavartalan lebonyolítására még mindig elég volt a „*Balra térj ki, jobbra hajts előre!*”

Az élet gyorsított irama tulajdonképpen a vasúttal kezdődött meg, mert az embereknek lehetővé tette a gyors és biztos közlekedést, ami csakhamar az embereknek a városokba tódulását és nagy városok keletkezését vonta maga után. Ahol pedig az emberek nagy tömegben élnek, ott a rendezés és a rendfenntartás munkája is nagy. Az emberek életét egyre több és több korláthoz kötik, ami végeredményben az állampolgárok biztonságát, testiépségének, életének és a zavartalan közlekedés biztosításának védelmét jelenti.

A technika fejlődése azonban tulajdonképpen csak az utolsó évtizedek alatt rohant előre. A táviró, a telefon és legfőképpen az autó megjelenése a közlekedést gyökerében átalakította. Negyven évvel ezelőtt jelent meg az első részletes közlekedési törvény, amely hosszú időn át elég volt a közlekedés szabályozására. A kerékpár és az autó térhódításával azonban az államhatalom egymásután volt kénytelen kiadni a különböző szabályokat, amelyeket az átalakult és fejlettebb igényeket támasztó élet ezernyi változata követelt meg. Végre is az a helyzet állt elő, hogy a sokféle rendelet között maguk a hatóságok is nehezen tudtak eligazodni, pedig minden jogszabálynak első és legfontosabb kelléke, hogy állandó, mindenki által megismerhető és a köztudatba könnyen átmenő legyen. A helyzetnek ez a helyes felismerése indította a belügyminisztert és kereskedelemügyi minisztert arra, hogy összefoglalják a sokféle közlekedési rendeletet és kiegészítsék a megváltozott életviszonyok által követelt igényeknek és szükségnek megfelelően. Így született meg ezévből a 250.000/929. B. M. sz. belügyminiszteri rendelet, az úgynevezett egységes közlekedési kódex, amely most január 1-én lépett életbe.

A közönség a közlekedés új rendjét várta és kívánta. Most végre bekövetkezett. Ha az úttörvényt annak idején a közlekedés alapköveinek, a 57.000—910. B. M. sz. rendeletet pedig a gépjárműközle-

dés alaprendeletének nevezhették, akkor a most életbelépett 250.000/929. B. M. sz. közlekedési kódex sokkal inkább fundamentuma a szárazföldi közlekedésnek, mert körülbelül negyven közlekedési rendelet és több törvényszakasz hatályon kívül helyezésével egységbe forrasztotta és a szükséghez képest kiegészítette az összes eddigi közlekedési jogszabályokat. Az új kódex tehát lényegében nem jelenti azt, hogy január 1-e után egészen más, az eddigitől teljesen eltérő közlekedési rend lépett életbe. Az új közlekedési rend is a régi jogszabályok alapelvein épült fel, de azokat egyetlen rendeletbe foglalta és a forgalmi élet által megkövetelt szükségnek megfelelően új rendelkezésekkel kiegészítette. Nem kell tehát a közönségnek, a hatósági közegeknek, a csendőrnek és a rendőrnek a különböző rendeleteket kutatnia és a bizonytalan helyzetben tanácsot kérnie, mert az új közlekedési kódex hatálya kiterjed a közforgalom céljára szolgáló utakon közlekedő valamennyi járóműre, tehát a *gépjárművekre, az állati vagy emberi erővel vont kocsikra, a kerékpárookra, a gyalogosokra és a közutakon szabadon hajtott, vagy vezetett háttas- és mállásállatokra.*

A közutakon elhelyezett vasutakra, amelyek egyébként más törvényes rendelkezések hatálya alá esnek, amennyiben a rendtartás tekintetében a vasúti üzletszabályok az irányadók és azokat saját közegeik által hajtják végre, a közlekedési kódexnek csupán a vezetőkre (4. §. 1. és 3. bek.), a szabad út biztosítására (6. §. 2. bek.), útkeresztezésnél a járóművek találkozásánál való magatartásra (8. §. 3. és 5. bek.), a hangjelzésre és annak használatára (9. §. 1. és 3. bek.), a megállásra (13. §. 3. bek. a), b), d) és e) pontok), a világításra (15. §. 1. és 2. bek.), a közbiztonsági közegek (a csendőr, a rendőr) intézkedéseivel való alkalmazkodásra (26. §.), a közmunkák végzésére (46. §.) és a sorompók világítására (47. §.) vonatkozó rendelkezései terjednek ki (250.000—929. B. M. 1. §. 2. bek.).

Valóban ideális akkor lett volna a közlekedési kódex, ha abban a szárazföldi közlekedési szabályok kivétel nélkül feltalálhatók volnának. Sainos, egészen nincsen így, mert ha benne is vannak a szorosan vett közlekedési szabályok, mégis vannak olyan úttörvényi és nemzetközi gépjárműforgalomra vonatkozó rendelkezések, amelyeket nem a közlekedési kódexben, hanem az úttörvényben és a nagyrészen hatályon kívül helyezett 57.000—910. B. M. sz. rendeletben találunk fel.

A közlekedési kódex ugyanis az 1890:I. t.-c. (úttörvény) nagyrésztét hatályban tartotta, csupán a forgalmi (közlekedési) közigazgatásra vonatkozó 107—114. és 121—122. §-ait helyezte hatályon kívül. Az úttörvénynek tehát hatályban maradtak azok a további rendelkezései, amelyek út-, víz- és vámrendőri kihágásokat állapítanak meg. Ezeket a rendelkezéseket röviden úgy jellemezhetjük, hogy azok az utak jókarbantartása és zavartalan fenntartása érdekében valók. Például tilos az utak árkait betömni, az úton etetni, az utat feltúrni, az utakon állványokat elhelyezni, az úttestet elfoglalni stb. A csendőrnek és rendőrnek tehát ellenőriznie kell azt is, hogy az úttörvénynek ezeket a rendelkezéseit nem szegik-e meg. Ilyenek az 1890:I. t.-c. 115., 116., 118., 119., 123., 125., 126., 129., 130., 131., 134., 135., 136., 137., 141., 142., 143. §-ai.

Gróf Bethlen István miniszterelnök képviseli Magyarországot a hágai konferencián, ahol a keleti jóvátétel kérdése is szerepel. A miniszterelnök elutazása előtt a Nyugati pályaudvaron, tőle jobbra: báró Korányi Frigyes, Hevesi Pál miniszter-rezidens, gróf Benting holland ügyvivő, bárcziházi dr. Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár, balra: Gajzágó László követ, Wekerle Sándor pénzügyminiszter, dr. Szabóky Alajos pénzügyi államtitkár. (Schäffer felv.)

Az úttörvény 147. §-a előírja, hogy a csendőrök és rendőrök az útrendészeti közegeket (az állami és a törvényhatósági útmestereket és az útkaparókat) támogatni és hivatali működésüknél nekik segédkezni kötelesek. Ha járőrszolgálatuk közben kihágást észlelnek, azt megakadályozni és feljelenteni kötelesek.

Az úttörvény most idézett szakaszain kívül ideiglenesen hatályban maradtak az 57.000—910. B. M. sz. rendelet 58—71. §-ai is, amelyek a gépjárművek nemzetközi forgalmára vonatkoznak. E szakaszoknak egypár lényeges rendelkezése van. Ezek a következők: A nemzetközi útiigazolvánnyal külföldről érkező gépjárművek a belföldön külön forgalmi engedély nélkül szabadon közlekedhetnek. Az útiigazolvány a gépjármű forgalomképességének és a vezető jogosultságának igazolására szolgál. (58. §.) A nemzetközi útiigazolvány alapján közlekedő gépjárművek a belföldi közlekedési szabályokat megtartani kötelesek (63. §.).

Hatályban levőknek kell továbbra is tekintenünk a 300.166—1927. B. M. és a 81.161—1929. K. M. rendeleteket a vasutakon való gyalogközlekedés tárgyában.

A 300.166—1927. B. M. sz. rendelet utasítja a hatósági közegeket, hogy a vasúti alkalmazottakat támogassák és azokat, akik a vasúti pályát közlekedésre használják, az 1879:XL. t.-c. 112. §-ába ütköző hivatalból üldözendő kihágás miatt jelentsék fel.

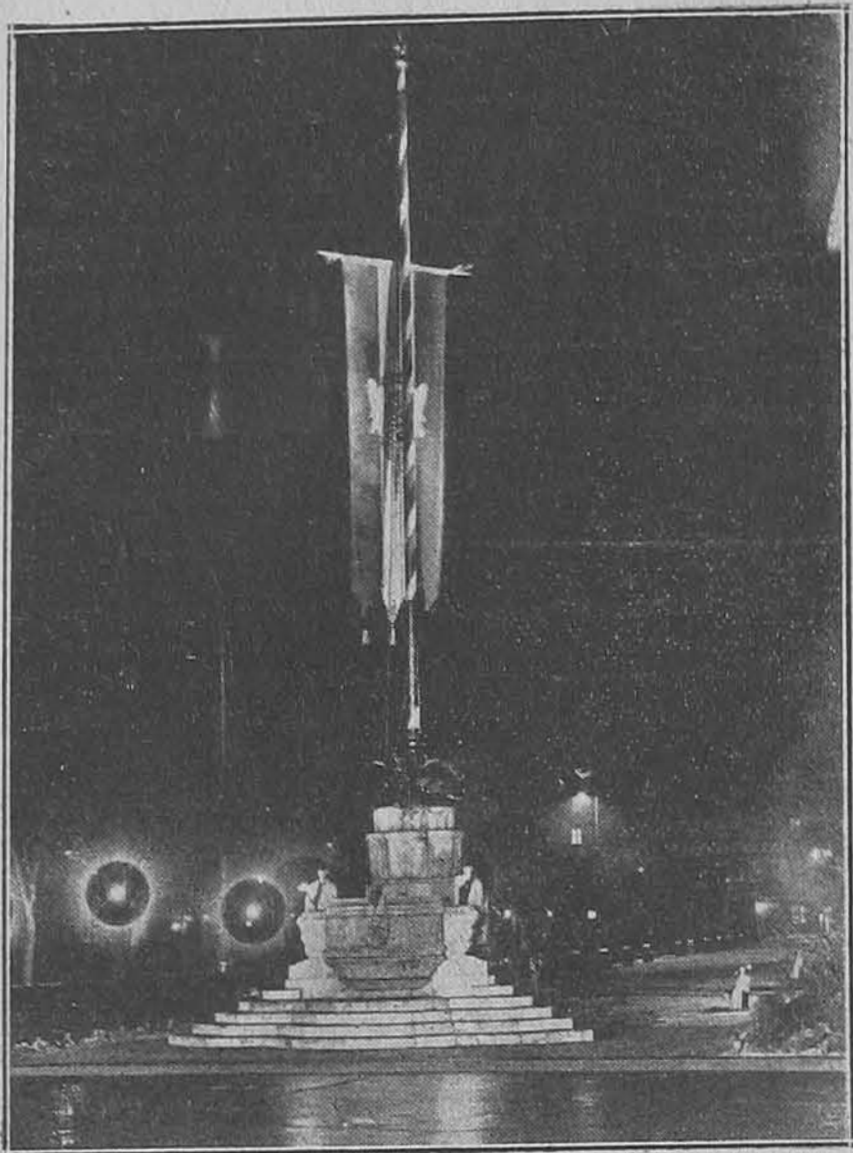
A 81.161—1929. K. M. sz. rendelet 1. §-a szerint

az előcsengetős vasúti sorompóknál, ha a csengetyű szól, a sorompók közé menni tilos, a sorompók között levőknek pedig sietve távozni kell. A 2. §. szerint „Vigyázz, ha jön a vonat!”, illetőleg „Állj, ha jön a vonat!” szövegű intőtáblákkal ellátott vasúti átjáróknál az átjárás a vonat közlekedése esetén tilos. Az, aki e rendelkezéseket és tilalmakat megszegi, kihágást követ el és a Kbt. 112. §-a alapján 600 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Mindkét, most említett kihágásnál a feljelentést a csendőrnek a főszolgabíróhoz, a rendőrnek a kapitánysághoz kell megtenni. Harmadfokon a belügyminiszter, illetőleg az utóbbi esetekben a belügyminisztériumban szervezett kihágási tanács fog bíraskodni. A kihágási tanácsot ugyanis az 1929:XXX. t.-c. 59. §-a állította fel, a törvény e rendelkezése azonban még nincsen életbeléptetve. Tudomásunk szerint az életbeléptetés már a legközelebbi időre várható. Addig is harmadfokon az illetékes miniszterek bíraskodnak.

Ezzel felsoroltuk röviden azokat a kivételeket, amelyek nem a közlekedési kódexben foglaltatnak, de mint a közlekedésre vonatkozó érvényes jogszabályok, ezentúl is érvényben levőknek tekintendők és azok betartása felett a hatósági közegeknek, a csendőröknek és rendőröknek őrködniük kell.

Az új közlekedési kódex még a nyár folyamán megjelent és így azóta úgy az illetékes köröknek, mint a közönség széles rétegeinek volt bőven alkalma azt tanulmányozni. Itt-ott mérültek is fel aggályok

A „Turáni” bajtársak Szilveszter estjén fáklyás őrseget adtak az „Országzászló”-nál.

és észrevételek a kódex egyes rendelkezéseivel szemben, amelyeket a belügyminiszter alaposan megvizsgált és hogy semmi akadályja ne legyen az életbeléptetésnek, a napokban egy magyarázó pótrendeletet adott ki, ami főleg a gazdaközönség érdekeit szolgálja, nehogy az új közlekedési kódex a falusi gazdálkodás körében nehézségeket okozzon. Kétségtelen ugyanis, hogy más a város és más a falu közlekedésrendszere. Amit szigorúan meg kell követelni a városban, azt nem lehet alkalmazni a falun, vagy legalább is nem abban a mértékben, amint azt a nagytömegeket összegyűjtő városokban az emberi élet és testiépség védelme érdekében feltétlenül megkövetelni kell. Hangsúlyozzuk azonban, hogy ezek az eltérések nem nagyjelentőségűek, csekélyszámúak és inkább csak a falusi gazdálkodás körét érintik, ahol bizonyos mértékig enyhébben kell értelmezni és alkalmazni a közlekedési kódex egyes rendelkezéseit.

E szempontoktól indítva adta ki a belügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg a 261.340—1929. B. M. sz. rendeletét a közlekedési kódex némely rendelkezéseinek értelmezéséről, amely csak a napokban jelent meg, de még mindig a kellő időben, hogy a hatósági közegek tudomást szerezzenek róla.

A rendelet 1. pontja szerint a 10.000-nél nagyobb lélekszámú községekben és városokban személyazonossági igazolványt (cselédkönyvet, adóívet stb.) nem kell felmutatni azoknak a fuvarozó helybeli gazdálkodóknak és alkalmazottaiknak, akiket a helyi rendőrség és közegei (a csendőrök, a rendőrök) amúgyis személyesen ismernek. (Lásd 4. §. 2. bek.)

A közlekedési kódex 6. §. 3. bekezdése szerint a megkülönböztető jellel ellátott autóbuszoknak ki kell térni. A most megjelent magyarázó rendelet 2. pontja szerint a megkülönböztető jel a 25 cm átmérőjű, kerek, átlósan piros-fehér mezőkre osztott tárcsa, amelyet a kocszi felső keretén felfelé terjedően a menetirányszerinti jobboldalon és a kocsiszekrényen kell alkalmazni és a sötétség beálltával a tárcsát meg kell világítani, ha az autóbusz a közúti forgalomban kivételes elbánásra akar igényt tartani.

A 3. pont szerint nappal az alagutakat csak akkor kell megvilágítani, ha az alagút nincsen kellőleg megvilágítva. (15. § 1. bek.)

A 4. pont szerint 1930 március 1-ig csak a kiépített állami, törvényhatósági és vasúti hozzájáró utakon elhelyezett sorompókon kell a fényvisszaverő üveggel (prizmával) való megvilágítást alkalmazni. (47. § 2. bek.)

Az 5. pont szerint közhasználatú jóróműüzem alatt a rendszeres járatot fenntartó vállalatot kell érteni. (94. §. 2. bek.)

A 6. pont szerinti rugós ló alatt az oly nyilván rosszindulatú állatot kell érteni, amely a közelébejutó járókelők testiépségét állandóan veszélyezteti. (105. §. 4. bek.)

A 7. pont szerint növendékállatot (csikót) szabadon bevinni csak a törvényhatósági városokba nem szabad. (106. § 2. bek.)

A 8. pont szerint vidéki helyeken kizárólag a gazdálkodás körében történő fuvarozás vagy állattartás esetén 16 évesnél fiatalabb is lehet a kocsis vagy hajcsár. (109. §. 1. bek.)

A 9. pont szerint vidéki városokban a rugónélküli üres falusi szekerek, ha azokat személyszállításra használják, szintén haladhatnak óránként legfeljebb 20 km sebességgel. (111. §.)

A 10. pont szerint a kizárólag gazdasági célt szolgáló falusi járóműveket (szekereket, szánokat), ha azokat helyi (pl. gazdaság—tanya közti) fuvarozásra használják, nem kell világítókészülékkel és hátul még külön fényvisszaverő üveggel (prizmával) ellátni, csupán akkor, ha az ily járóművek bármely célból távolabbi közúti (állami vagy törvényhatósági utakon) vagy nagyobb városok belterületét érintő forgalomban vesznek részt. Befogott vagy szabadon hajtott állatoknak a gazdálkodás körében egyes vidéki helyi szokásoknak megfelelően csengővel való ellátása nem képez kihágást, tehát nem kifogásolható. (112. §. 1. és 3. bek.) A csendőröknek és rendőröknek tehát figyelemmel kell lenni arra, hogy a közlekedési kódex most érintett szabályai a falusi közdülő és vicinális (erdei, mezei) utakon nem alkalmazandók.

A 261.340—1929. B. M. sz. rendelet most idézett és ismertetett tíz pontja nincsen benne a 250.000—1929. B. M. sz. alatt kiadott közlekedési kódexben, ennél fogva a csendőröknek e kivételes rendszabályokat, amelyek a kódex általános rendelkezésénél jóval enyhébbek, figyelembe kell venniük, mert ellenkező esetben a falusi gazdaközönséggel állandóan összeütközésbe kerülnek.

E cikk keretében felsorakoztattam a szárazföldi közlekedésre vonatkozó, jelenleg hatályban levő összes jogszabályokat, hogy a hatósági közegek lássák, mely jogszabályok vannak érvényben és melyek azok, amelyeket hatályon kívül helyeztek.

A törvényeknek és rendeleteknek legfőbb kelte, hogy világosak, könnyen felismerhetők és a köztudatba átmenők legyenek. Nem kisebb fontosságú azonban az is, hogy azokat helyesen, kellő tápintattal alkalmazzák. A hatósági közegeken van most a sor, hogy a közlekedés új rendjét nagyobb zökkenés nélkül biztosítsák és elősegítsék, hogy az minél simábban és könnyebben menjen át a köztudatba. Előreláthatólag e jogszabályok jóideig állandóak maradnak és hosszú időre alapját fogják képezni a jövő közlekedésrendjének. Ha jól fogják végrehajtani, akkor biztosítva lesz a kitűzött cél: *a síma, veszélytelen és gyors közlekedés.*

KATONAI ISMERETEK.

Egy csendőrlaktanya védelme.

írta: dr. vitéz Damasy Farkas őrnagy.

(2. közlemény.)

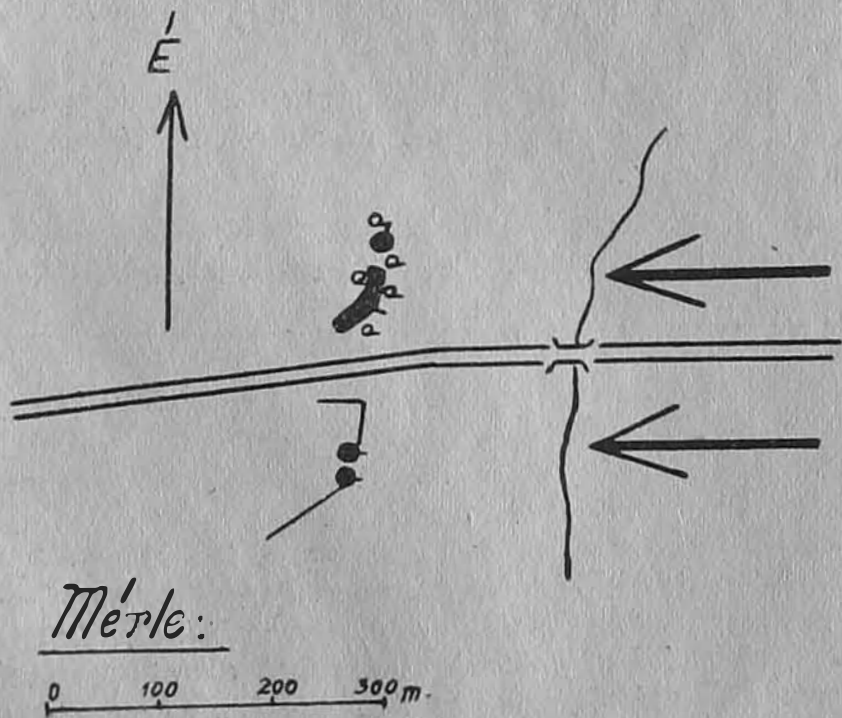
Helyzet: A múlt számban ismertetett biztosított menetben halad a raj az úton s midőn a községtől kb. 400 m-re előrejutott, észleli, hogy az úttól jobbra és balra több vonalban közeledik a tömeg. Távolság kb. 300 m.

Elhatározás: A támadók nagy létszámára való tekintettel, a 6 főből álló puskásrajjal kisebb távolságon eredményes fellépést várni nem lehet, miért is a Gy. Gy. Sz. 2. f. 281. pont szerint halogató harcra kell előkészülni. E pont értelmében pedig a raj zömét együttartva, csak néhány embert különítsen ki az ellenség megtévesztésére.

Őrsparancsnok parancsa:

A gyalogél 2 emberének „Védelem! Az úttól jobbra levő kukorica szélén!”. A rajnak: „A facsoport szélén 30 méteres csatárlánc! A baloldal biztosítására „D” csendőr a facsoport balszélére! Végeztem!”.

A raj helyzete a parancs végrehajtása után:

Helyzet: Az őrsparancsnok észleli, hogy a tömeg az úton és annak mentén kb. 150 méterre előrejött.

Őrsparancsnok intézkedése: „A törvény nevében a patak vonalában álljanak meg, aki tovább jön, azzal szemben fegyvert fogok használni!”.

Helyzet: A tömeg megtorpan, rövid ideig tanácstalanul áll, majd vezényszavakhoz hasonló következő kiabálások hangzanak: „... csoport, irány a kis erdő, ... csoport, a kukoricás!”.

Az ellenszegülő tömeg erre 2 csoportban, kb. 50 méteres kiterjedésben, több soros csatárláncban előnyomul s közben a csendőrök felé 1—2 eredménytelen lövést ad le.

Megjegyzés: A Szut. 341. pont utolsó bekezdése értelmében a csendőrséget harcszerűen megtámadó, vagy annak ilyen módon ellenálló tömeg ellen a rendelkezésre álló harceszközöket a harcászati elvek szerint kell alkalmazni.

A Szut. 335. pont 5. bekezdése értelmében támadással való fenyegetésnek kell tekinteni azt is, ha egy vagy több felfegyverzett egyén, illetőleg személy, vagy egy, bár fegyvertelen néptömeg, nyilvánvalóan támadó szándékkal a csendőr ellen nyomul, a csendőr által meghatározott távolságban felhívás és fegyverhasználattal való fenyegetés dacára meg nem áll és alaposan lehet tartani attól, hogy a csendőr személyes biztonságát veszélyeztetni fogja.

Azáltal, hogy a tömeg az őrsparancsnok által megjelölt patakon önhatalmúlag átjönni igyekszik, a csendőrség a fenti értelmezés alapján a Szut. 330. pt. 1. alpontja alapján jogosult, míg a 330. pt. 6. alpontja értelmében köteles a fegyverhasználatra.

A Szut. 341. pontja értelmében, ha a néptömeg ellen fegyverhasználat szüksége áll be, főképpen a főcinkosokat, bujtogatókat és a legveszedelmesebb ellenszegülőket kell ártalmatlanná tenni.

Ha az őrsparancsnok az egész rajjal tüzelget, feleslegesen sok sebesülést idéz elő, még akkor is, ha „vezetett tűz”-et vezényel.

A Gy. Gy. Sz.-ban nincsen szabályozva, hogy mit vezényeljen az őrsparancsnok, amidőn csak meghatározott mennyiségű löszert akar eltüzeltetni. Mind a csatártüznél, mind pedig a vezetett tüznél a csendőr addig tüzel, amíg célt lát, vagy amíg a „Tüzet szüntess!”-t nem hallja.

(A csendőr tölténykészlete 140 darab, ez kb. 15 perc alatt eltüzeltethető. Löszerpótlás azonban nincs, így a legnagyobb takarékoskodás indokolt, különösen ha időnyerésről s esetleg hosszabb harcról van szó.)

Őrsparancsnok elhatározása: A nagyobb vérontás elkerülése végett egy csendőrrel meghatározott tölténnyel „vezetett tűz”-zel tüzelgetni, cél az ellenszegülő tömeg vezetőinek látszó fekete- és sárgaruhás két férfi.

Végrehajtás, parancs: „X” csendőr 2 tölténnyel vezetett tűz! 300, cél az előreszaladó fekete és sárga ruhás férfi!”.

Megjegyzés. A két férfi felbukik s erre a tömeg nagy ordítással a csendőrök felé rohan, a tömeg egyrésze a kukoricatábla felé előretörve, a hátukba igyekszik jutni.

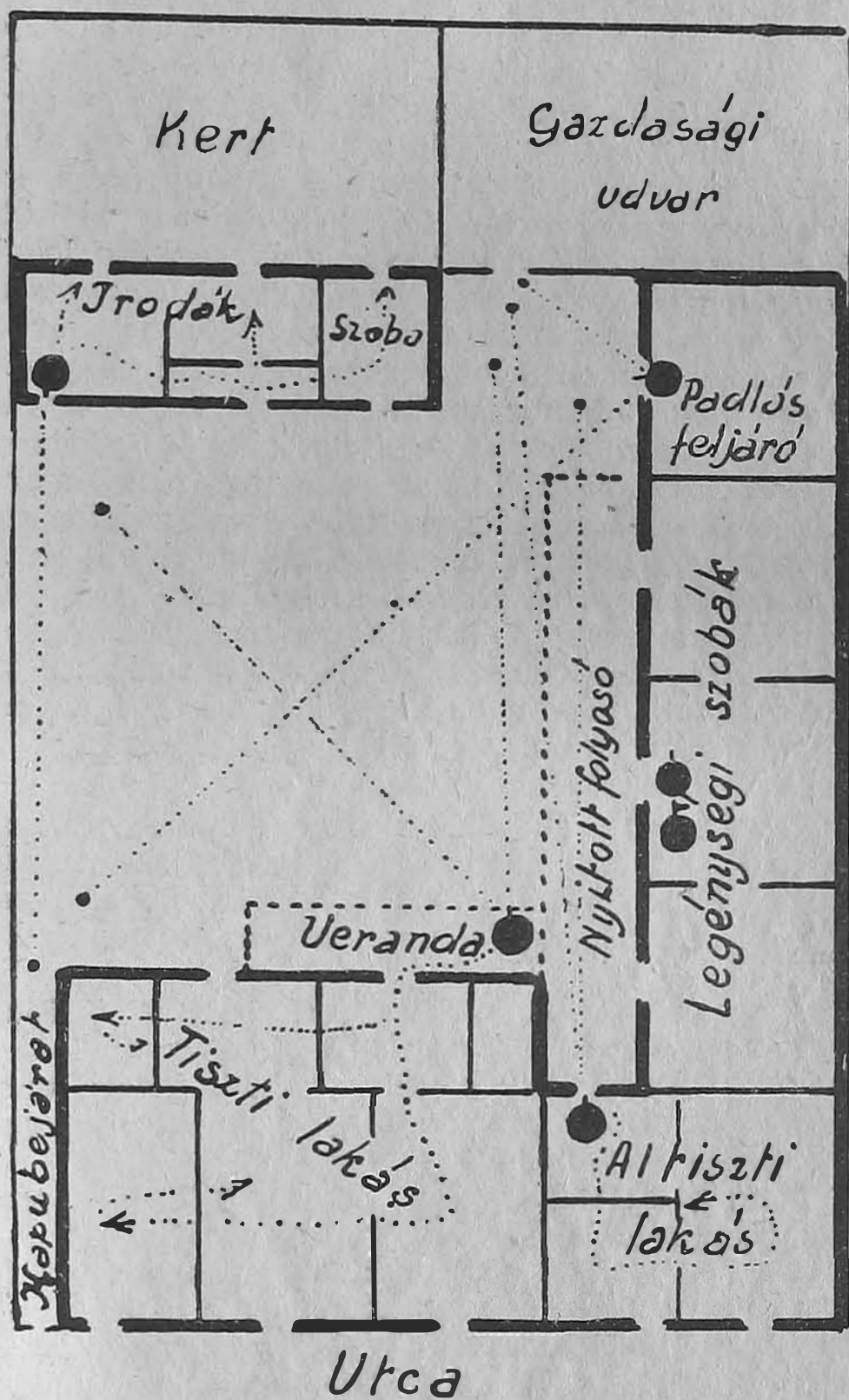
A tömeg tüzelése és előretörésekor őrsparancsnok parancsa: „Csatártűz!”.

Helyzet: Többen elesnek, a tömeg megtorpan, de szórványos tüzelése nem szűnik meg.

Őrsparancsnok észleli, hogy a kukoricás felé előretörő csoport — dacára, hogy az ott levő két csendőr több lövést adott le, — előrejött, a tömeg közül többen megsebesültek, egyik csendőr megsebesülve hátrament, míg a másik csendőr visszavonult.

összeköttetés a figyelővel a padlásfeljáróhoz, „C” törzs-
őrmester az őrsírodába, „D” csendőr az altiszti lakás
konyhájába, „E” csendőr a tiszti lakás verandájára. A
többiek parancsnokságom alatt a nagy legénységi szo-
bába. Végeztem!”.

A raj helyzete a laktanya megszállása után:

Megjegyzés: A laktanya már előzőleg védelemre berendeztetett, a csendőrök látóösszeköttetésben vannak s várják a fegyveres támadók támadását.

A Gy. Gy. Sz. II. f. 268. pt. utolsó bekezdését mindenki tartsa szem előtt! Végső és szinte reménytelennek látszó küzdelemben is az a tudat adjon erőt, hogy a közelben levő valamennyi bajtárs becsületbeli kötelességének tartja a felszabadítást!

A kuruc sereg altisztjei igen silányak voltak s emiatt Rákóczi többször panaszkodott is. Fegyelemérzet és tekintély igen gyenge lábon állott; az őrmesterek együtt pajtáskodtak és korhelykedtek a közlegényekkel és együtt szöktek haza aratni vagy szüretelni.

Napoleont 1815-ben, Elba szigetéről történt visszavonulása alkalmával, Párisban riadó éljenzés fogadta. A császárnak feltűnt, hogy kevés zsebkendőt lobogtatnak, holott, mint hallotta, XVIII. Lajos király bevonulásánál, néhány hónappal ezelőtt, szinte fehér volt a világ a sok zsebkendőtől. — „Sire, világosította fel őt Fouché miniszter, azoknak, akik a császárt éltetik, nincs zsebkendőjük.”

Mikor követ el hűtlenséget a magyar honos?

Irta: Zsoldos Benő budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

A nyomozás nagy körültekintést és tájékozódóképességet igénylő feladataival foglalkozó hatóságoknak és közegeknek — legfőképpen a ránk nézve oly gyászos végű világháború és Trianon okozta különlegesebb viszonyaink között — különösen nagy figyelmet kell fordítani az azoknak a jelenségeknek a felderítésére, melyek a magyar állam külbiztonságának és nemzetközi jogállásának veszélyeztetésére irányulnak. Ezek ugyanis az úgynevezett hűtlenségi bűncselekmények, melyeknek elkövetője csakis a magyar állam iránti hűségre kötelezett magyar honos lehet és nem vonandók egy és ugyanazon fogalom alá a felségsértéssel, mely bűncselekménynek elkövetése kizárólag a magyar állam lényeges alkotóelemeinek az épsége ellen irányul. A hűtlenségi bűncselekményekkel polgári büntetőtörvénykönyvünk (Btk) második részének III. fejezete (142—151. §) foglalkozik és pedig a 142—144. § a hűtlenség egyik főcsoportjának, a katonai árulásnak, a 146. és 147. §-ok pedig a másik főcsoportnak, a diplomáciai árulásnak az eseteit ismerteti. Ez esetek mindenike szinte rendkívüli feladatokat ró mindazokra, kik azoknak felderítésében a nyomozat vagy vizsgálat folyamán lelkiismeretesen eljárnak.

A katonai árulást megállapító hűtlenségi esetek felsorolásánál a büntetőtörvénykönyvünk által követett sorrendet véve irányadóul: hűtlenség bűntette terheli elsősorban is azt a magyar honost, aki azzal a határozott szándékkal, hogy valamely külhatalmat a magyar állam ellen elkövetendő ellenséges cselekményre bírja, az illető külhatalom kormányával szövetkezik. Sőt a cselekmény véghezviteléhez a törvény ezt a szövetkezést sem kívánja meg, elég az is, ha a tettes valamely külhatalom kormányával az imént jelzett célból akár közvetlenül, akár közvetve, csupán érintkezésbe is bocsátkozik. Ugyanilyen beszámítás alá esik az a magyar honos is, aki valamely külhatalmat a magyar állam ellen háborúra indítani törekszik. Legsúlyosabban minősülő esete ennek a most jelzett magatartásnak az, ha ennek következtében a kérdéses külhatalom és a magyar állam között a hadüzenet tényleg megtörtént, vagy pedig a háború ki is ütött. Ez esetben a cselekmény büntetése: életfogytig tartó fegyház.

Ugyancsak hűtlenség bűntette miatt bünteti törvénykönyvünk (10 évtől 15 évig terjedhető államfogház) azt a magyar honost, aki a hadüzenet megtörténte, vagy a háború kitörése után az ellenséges állam katonai szolgálatába lép. Enyhébben minősül annak a cselekménye, aki a most jelzett időpontot (hadüzenet vagy háború kitörése) megelőzően már a kérdéses állam katonai szolgálatában állott, a hadüzenet bekövetkezése után azonban önként, mindennemű kényszer nélkül, továbbra is megmarad ebben az ellenséges katonai szolgálatban s ily helyzetében a háború kitörése után a magyar állam fegyveres ereje, vagy az azzal közösen működő, vagy a vele szövetkezett hadi erő ellen harcolt.

A most érintett cselekménnyel kapcsolatosan a Kúria egy adott esetben kimondotta, hogy az az

egyén, aki a háború idején a saját folyamodására nyerte el a szerb állampolgárságot, mint magyar honos nem hivatkozhatik arra, hogy ő kényszerhelyzetben lépett az ellenség katonai szolgálatába. Egy másik esetben pedig a hűtlenség büntettének kísérlete miatt mondotta ki bűnösnek a bíróság azt a vádlottat, aki a háború idején ugyancsak szerb állampolgárságot kapott, aztán a szerb katonai szolgálatbalépés céljából megjelent a szerb katonai sorozóbizottság előtt, ebbeli szándéka azonban abból a rajta kívül eső okból nem mehetett teljesedésbe, mert a jelzett ellenséges sorozóbizottság alkalmatlannak találta a katonai szolgálatra. A legtisztább példája ez a Btk. 143. §-a szerinti hűtlenség kísérletének, hol a tettes mindent megtett arra nézve, hogy a velünk ellenséges viszonyban levő állam katonai szolgálatába léphessen s ekként a magyar állam fegyveres ereje ellen harcoljon.

A katonai árulással elkövetett hűtlenségnek legsúlyosabb s életfogytig tartó fegyházbüntetéssel járó esetei aztán azok, melyeket a Btk. 144. §-a 1—8. pont alatt sorol fel. Legfelsőbb bíróságunknak ezekkel az esetekkel szemben foglalt álláspontja a legjellegzetesebben domborodik ki abban az 1923-ban hozott ítéletében, melynek indokolása ide vonatkozóan, a következőket mondja: A hűtlenség jogi tárgya nemzetközi viszonylatban a magyar államnak hatalmi állása, biztonsága, amelyet veszélyeztet, megsért, csökkent mindaz a magyar honos, aki a Btk. 144. §-ában felsorolt, illetve jellemzett cselekményeivel az ellenséget támogatja, előnyhöz juttatja és ezzel a saját hazájától erőket von el. Az a körülmény, hogy ez a támogatás nem magyarányú, hanem minőségileg és mennyiségileg csekélyebb jelentőségű, a hűtlenség tényálladéka szempontjából közömbös.

De lássuk sorjában ezeket a magyar honos által elkövethető hűtlenségi cselekményeket, amelyeknek tettese a törvény szerint mindaz, aki

a) valamely várat, várost, erődöt, megerősített helyet, partot, szorost vagy katonai állomást, fegyver-, szer- vagy élelmi tárt, hajót, vagy a magyar haderőhöz tartozó tisztet vagy katonát az ellenség hatalmába juttat, vagy ennek a célnak elérése végett az ellenséggel egyetért;

b) valamely hadi művelet, tábor, vár vagy erőd tervét az ellenséggel közli;

c) az ellenségnek a magyar állam területére való jutását, vagy azon való előhaladását elősegíti;

d) az ellenséget pénzzel, továbbá fegyveres erejének, hadi szerének, vagy hadserege élelmi eszközeinek szaporítása, vagy azok beszerzésének könnyítése által segíti.

Ez a most d) alatt megjelölt eset (Btk. 144. §. 4. p.) az, mellyel kapcsolatban aránylag leggyakrabban volt módjukban bíróságainknak állást foglalniok. Az ide vonatkozó joggyakorlat folyamán aztán kialakult az az álláspont, hogy az itt meghatározott bűncselekménynek tekintendő a magyar honos részéről a magyar haderő által ennek céljaira elraktározott fegyverek és lőszerkészletek megőrzésére szolgáló helyiség hollétének az ellenség tudomására hozatala is. A Kúria aztán kimondotta, hogy bár Románia fegyveres ereje *békés ürügyet hangoztatva* vonult be a proletárdiktatúra megdőlése után a magyar állam területére, a megszállás után nem-

csak a nemzetközi jog értelmében, de *tényleges magatartása* szerint is ellensége volt a magyar államnak.

Egyik hasonló vád alapján hozott ítéletében szépen fejti ki a most szóbanforgó törvénykönyv által megkívánt „segítés” terjedelmét, fokát, amely segítség mérve és körülményei természetesen az e tárgyban megindított nyomozás során már a lehető legpontosabban felderítendők. Az ellenségnek juttatott segély — mondja legfőbb bíróságunk — annyiféle lehet, amennyiféle a különféle társadalmi állású, anyagi és szellemi erejű magyar honosok az ellenségnek megszerezni képesek. Ám az a körülmény, hogy az ellenség ily irányú segítése lehet magyarányú és végzetes jelentőségű, az egyszerű földművesembernek tőle telhető segélyét nem teszi büntetlenné. Az apró hűtlenségeknek a törvény sehol sem biztosít büntetlenséget azért, mert nem váltak éppen végzetesekké. Az ítélet alapjául szolgáló kérdéses esetben a vádlott az ország egy részét megszálló ellenséget akként segítette, hogy a lefoglalt fegyvert neki juttatta, a csempészekről elvett árut, leginkább élelmiszereket, neki szolgáltatatta be és két katonáját szállásra és élelmezésre másra rákényszerítette. Ezek a cselekmények olyan természetűek, hogy azokkal a vádlott az ellenség hadiszerét, élelmi eszközeit szándékosan, tőle telhetőleg szaporította és ezzel az ellenséget segítette.

Ugyanennek az álláspontnak ad kifejezést a Kúriának az a megállapítása is, mely szerint ennek a segítő bűncselekménynek a tényálladéka nem szükséges az, hogy az ellenség javára tett szolgáltatás nagyobb mérvű legyen, sem az, hogy a szolgáltatás valamely nagyobb haderő részére történjék, hanem elég az is, hogy az illető magyar honos egyén az ellenség egy kisebb részének javára tesz olyan szolgáltatást, mely annak élelmezését vagy felszerelését illetően javára szolgál.

Magától értetődik tehát, hogy egy ilyen alapon folyamatba tett bűnügyi nyomozat során a gyanúsított egyén terhére rótt mindennemű szolgáltatásnak a mérve, minősége, az egyénnek e részben tanúsított magatartásának és cselekvőségének összes körülményei a lehető legrészletesebben felderítendők s az ellenség javára szolgáló bárminő segítség adatait pontosan fel kell tární.

A katonai árulás jellegével bíró hűtlenségnek a büntetőtörvénykönyv 144. §-ában körülírt minősített esetei között további (e) bűncselekményt az a magyar honos követi el, aki a magyar állam fegyveres erejéhez tartozó személyek hűségének megindítása által az ellenségnek segítségére van. A bíróság ennek a bűncselekménynek a vádja alapján mondotta ki bűnösnek azt a magyar honost, aki háborúellenes és hazafiatlan nyilatkozattal állampolgári hűségében megingatni igyekezett egy olyan egyént, akiről jól tudta azt, hogy a következő napon népfelkelői bemutatószemlére kell jelentkeznie, amely alkalommal az az illető egyén valóban tagjává is vált a magyar állam fegyveres erejének.

A most szóbanforgó törvényszakasz (144. §) szerinti hűtlenség büntetében bűnös továbbá az a magyar honos, aki

f) a magyar állam haderejének fegyver-, szer- vagy élelmi tárt, vagy pedig a magyar fegyveres erő kárára, vagy az ellenség előnyére valamely hi-

dat, töltést, gátat, vaspályát, utat felgyújt, felszakít, megrongál, vagy egyébként használhatatlanná tesz;

g) a magyar haderő állásáról, állapotáról vagy mozdulatáról az ellenséget értesíti, az ellenség kémjét, vagy kémszemlére kiküldött katonáját elrejti, vagy annak célja kivitelére vagy menekülésére segélyt vagy tanácsot ad;

végül h), ki a fentebb meghatározott (a—g) cselekmények valamelyikét a magyar állam szövetségesének területére nézve, vagy annak haderejével közösen működő haderő ellen követi el.

Mindezeknek a bűncselekményeknek — a Kúria megállapítása szerint — nem előfeltétele az, hogy a hadüzenet már tényleg megtörténjék és a fegyveres összeütközések meg is kezdődjenek, mert azt, hogy valamely külhatalom *ellenségnek* tekinthető és tekintendő-e, a *legújabb történelem tanúságai* és a nemzetközi jog értelme szerint *nem diplomáciai külső alakításokból*, hanem az ellenséges szándékot, az idegen állam fegyveres megtámadását kétségtelenül bizonyító *fegyverkezésből*, készülődésekből, *fegyveres felvonulásokból*, az idegen állam területén ennek megtámadása célzatával, *belső zavarok előidézése* s ily módon a megtámadni szándékolt állam ellentállási készségének gyöngítésére irányuló *tömegmozgalmak szervezéséből*, irányításából lehet és kell minden esetben megállapítani. Mindezeknek a szempontoknak kellő felderítésére már a nyomozás során is különösebb gondot kell fordítani s az eljárás sikere érdekében a gyanu alá vont egyén minden magatartása és ténykedése körülményesebb megfigyelés alá veendő annál is inkább, mert ily hűtlenségi esetekben a tettes a bűnösségét elárulható minden adatot és nyomot fokozottabb gonddal igyekszik megsemmisíteni vagy felismerhetetlenné tenni s ezáltal a nyomozást már eleve eredménytelenné tenni.

Ami már most a cikkünk elején említett második csoportnak, az úgynevezett diplomáciai árulás jellegével bíró hűtlenség eseteit illeti, ilyen büntetnek minősülő cselekményt követ el az a magyar honos, aki a magyar állam biztonságát vagy más fontos érdekeit illető olyan titkos okiratot, adatot vagy tudósítást, mely hivatalánál vagy különös megbízatásánál fogva jutott birtokába, vagy tudomására: közvetlenül vagy közvetve az ellenséggel közli. Természetesen enyhébb büntetés (államfogház) alá esik a cselekmény akkor, ha a tettes az ilyen birtokába, illetve tudomására jutott okiratot, adatot vagy tudósítást nem abból a célból közli valamely idegen hatalom kormányával, hogy az az ellenségnek a tudomására jusson, vagy pedig az ilyen okirat tartalmát, adatot vagy tudósítást valamely más módon, a titoktartási kötelezettség megszegésével nyilvánosságra hozza.

Tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházbüntetés alá eső minősített esete aztán a fentebb meghatározott hűtlenség büntetnének az, ha a magyar honos a magyar állam biztonságát vagy más fontos érdekeit illető olyan titkos okiratot, adatot vagy tudósítást közöl az ellenséggel, amely erőszak, lopás, sikkasztás vagy ezek útján jutott a birtokába, illetőleg tudomására. Már nem ilyen súlyos, azonban mégis fegyházbüntetést (5—10 év) maga után vonó hűtlenségi cselekmény az, ha az illető tettes a kérdéses okirat, adat vagy tudósítás birtokába, illetve

tudomására, hadi lopás, sikkasztás elkövetésével, vagy erőszak, vagy ezek alkalmazása útján jutott ugyan, azonban ezeknek titkos és senkivel nem közölhető voltát tudja és azokat ebben a tudatban akár közvetve, akár közvetlenül közli az ellenséggel.

Szigorúan bünteti még a törvény idevonatkozóan a fentebb ismertetett cselekmények valamelyikének elkövetésére létrejött szövetséget, melynek súlyosabb esete az, ha ehhez a szövetkezéshez előkészületi cselekmény is járul. Ide tartozik továbbá a magyar honosnak az a cselekménye is, ha a fentebb részletezett úgynevezett katonai árulás jellegével bíró hűtlenség elkövetésére valamely gyűlekezeten nyilvánosan szóval, vagy valamely irat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által egyenes felhívást intéz.

Az ilyen szövetkezés csak abban az esetben marad büntetlenül, ha az ebben résztvevő egyén a szövetségtől eláll s a szövetség többi tagjait is az állásra törekszik bírni, vagy pedig a szövetséget a hatóságnak feljelenti. Kivétel ez alól a külhatalom kormányával való szövetkezés oly célból, hogy azt a magyar állam elleni cselekményre vagy háborúra bírja.

A gyalogsági puska.

Nagy utat tett meg a puska, amíg a kézzel elsütött agynélküli tüzelőcsőből a mai tökéletes formájáig fejlődött. A legrégibb hiteles adatok majdnem 600 évesek. Az első nyom Perugia (Perudza) olasz városban akadt egy régi feljegyzésben, amely szerint a városi tanács 500 darab cöllővő puskát rendelt. Az a puska inkább nagy pisztolyféle lehetett, mert csöve nem volt hosszabb, mint 33 cm. Ugyanilyen puskát találtak Németországban, amelyről bebizonyult, hogy 1399-ben használták Darmstadt vár ostrománál.

Csak ha végigtekintünk a különféle puskarendszerek és fajták végtelen sorozatán, vagyunk képesek azt az óriási szellemi munkát értékelni és megcsodálni, amelyre szükség volt, míg az ismétlőpuska mai modern tökélyére emelkedhetett. És ma kénytelenek vagyunk bevallani, hogy ez a tökéletesség nem elegendő; hogy a gyalogságnak más, eddig ismeretlen puskára van szüksége, hogy a jövő harctér rémei ellen, — tankok, repülőgépek, aknavetők, lángszórók és — mindenek előtt a géppuskák ellen harcolhasson.

A mai gyalogsági puska a világháborúban harc képtelenné lett és azóta semmi lényeges nem történt érdekében. A hadseregek inkább a győztes géppuska felé fordultak és a kézi puskát sarokba állították; — úgy hagyták, ahogy volt, mert nem tudtak vele mit kezdeni. Az egyetlen Ausztria tett vele valamit, — azt is rosszul tette. Kiküszöbölte a hosszú gyalogsági puskát a hadseregből és kurtálllyal pótolta. Ezzel cseppet se töltött a dolgon, ellenben még veszített is a karabély kisebb löpöntosságán.

A gyalogsági puskának ez a fiaskója a géppuskával szemben nagy megütközést keltett a hadvezetőségekben, mert a mindig és mindenre használható gyalogság elvesztette értékét. Mit használt egy 1000 emberből álló gyalogszázalóalj, ha azt 6 ember 2 géppuskával képes volt fel tartóztatni? Nem tudtak másképpen új lelket önteni a gyalogságba, mint hogy lassankint mindenféle új fegyverrel terhelték meg az amúgy is 28—32 kilós teher alatt nyögő bakát: kézigránáttól a tankig mindenféle fegyvert

lehetett találni a gyalogságnál, ami részben még máig is megvan. Sőt akadnak szobatudósok, akik további új gyalogsági fegyvereket eszelnek ki, a már meglevő felesleges gyalogsági fegyverek „kiegészítésére”. — mint legújabbban a „gyalogsági” tarackokat!

Mindezekkel a segéd fegyverekkel a gyalogság egy tapodtat se jutott előbbre a géppuska ellen. Ebből csak az következhet, hogy másképpen kell a dolgot csinálni.

A németek végre nyomon vannak, hogy hogyan kell a kérdést megoldani.

Annyi bizonyos, hogy a puska alakján és szerkezetén nincs sok változtatni való. Legfeljebb az ismétlőszerkezeten lehet javítani. Ellenben a lőszer az a része a puskának, amely távolról sincs annyira kifejlesztve, mint amennyire lehetséges. A németek voltak az elsők, akik azt a látszólagosan egyszerű megoldást megtalálták, hogy a lőszerrel kell javítani, ha a puskát már nem lehet.

Ők az elsők, akik a lőszer feljavítására azt a fizikai tételt vették alapul, hogy a lövedék romboló hatását nem annak tömege vagy súlya, hanem inkább az a gyorsaság idézi elő, amellyel a lövedék a célba csapódik. Két egyenlő átméretű (kaliberű), alakú, tömegű és súlyú lövedék közül az, amelyik kétszer vagy háromszor oly gyorsan repül, mint a másik, nemcsak kétszer vagy háromszor olyan hatást fog kifejteni, hanem tízszeresen és százszorosan nagyobb.

A lövedék lehet még oly kicsi és puha, hatása egyenesen bámulatraméltó, ha sokszoros gyorsasággal talál a célba. Egészen puha ólomlövedékkel már néhány lövéssel kemény akadályokat is át lehet ütni, — sőt, a ma szokásos vékony bádorgöpenyes lövedékkel több milliméter vastag páncélt is át lehet törni, ha fokozott gyorsasággal több lövedék éri ugyanazt a helyet.

A nagyban fokozott fizikai hatásnál talán még fontosabb, hogy a röpgyorsaság növekedésének arányában a lövés pontossága is növekszik, — mert az eddig kellemetlenül ismeretes légköri és egyéb behatások — mint szél és a föld vonzó ereje — annál inkább ki lesznek kapcsolva, minél nagyobb a gyorsaság.

A gyorsított röptű lövedékek utóbbi jelenség következtében alkalmassá válnak repülők leterítésére is, mert a léghárító ágyúk tüzeinek elkerülése végett a repülők ma egészen mélyen repülnek és így áldozatul esnek az új lőszerrel tüzelő puskának.

A gyors lőszerrel tökéletesített gyalogsági puska ismét a helyzet magaslatára fog emelkedni, mert minden cél ellen képes lesz harcolni, tehát tankok és géppuskák ellen is.

Ami az új gyorslőszer és a puska mai szerkezete közötti viszonyt illeti, — vagyis, hogy mennyire kell majd a puskán változtatni, arról még nincsenek pontos adatok; de a legnagyobb valószínűség szerint csökkenni fog a cső ürmérete (kalibere) és ezzel arányban a hossza is — rövidebbek lesznek a huzalközők —, erősebbek a töltényür falai és könnyebb lesz a puska és a töltény súlya. Azonkívül még a töltény mennyisége is csökkenni fog, mert a fokozott löpontoság mellett nem kell olyan sok töltény, mint a félig vaktában való lövöldözésnél. Ha a gyalogos katona tudja, hogy puskája megbízható, akkor nyugodtan fog várni és csak akkor lök, ha biztos cél van előtte. Amilyen nyugodt lett az ismétlő puskával ellátott gyalogság a lovasságnak azelőtt oly félelmetes rohamával szemben, éppoly nyugodtan fog a gyors lőszerrel töltött puskát szorongató gyalogos a tankokra és repülőgépekre lesni és ezzel a gyalogság ismét ura lesz a harctérnek!

P—y—V.

A „birbics”-játék.

Írta: dr. Schreiber Dániel rendőrkapitány.

„A szerencsejáték matematikája” című cikkemben már ismertettem azokat a lehetőségeket, amelyeket egyes szerencsejátékok a játékok rendezőjének nyújtanak s említettem, hogy ezen játékok legtipikusabbika az úgynevezett „birbics”-játék. A leghírhedtebb valamennyi játék között. A kockajátékoknak az a sajátosságuk, hogy minél több kockával játsszák, annál nagyobb az eltérés az egyes számok nyerési esélye között; ez a magyarázata annak, hogy a vásári játékosok több kockával, legalább hattal vagy nyolccal szeretnek játszani. Itt több számot is kapnak s ezeket nagyobb össze-visszaságban foglalhatják táblázatba, ahol a nyerőszámokat pirosan, a veszteszámokat pedig feketén jelzik. Láthattuk, hogy ha a csaló csak egy kockát használ, csak az 1—6. számokkal játszhatik s e számok nyerési esélye között semmi eltérés nincsen. Két kockával már 11. szám (2—12) játszik s itt már az egyes számok nyerési esélye között (pl. a 2-es és a 7-es) hatszoros eltérés van. Három kockánál 16. szám (3—18-ig) játszik 27-szeres nyerési differenciával. Négy kockánál 21 szám (4—24), öt kockánál 26 és hat kockánál 31 szám játszik. Ebben a legutolsó esetben pl. a 21-es számnak 4332-szer nagyobb a nyerési esélye, mint a 6-os vagy 36-os számnak.

Ezért játszanak a vásári játékosok leginkább hat kockával vagy hat bábbal s ezt a játékot birbics-játéknak nevezik. Szokásos még — különösen Németországban — a nyolc bábbal való játék is, itt aztán még nagyobb a játékosok megtévesztése.

A birbics-játéknál a játék rendezője egy 30x30 vagy 40x40 cm. nagyságú vászonlapot terít ki egy kis asztalára és hat kockát vagy hat bábót vesz elő. A vászonlapon egy úgynevezett játékbeosztás van, vagyis fel vannak tüntetve azok a számok, amelyek a hat kocka vagy a hat báb dobásakor előfordulhatnak, vagyis a 6 és a 36 közötti számok. Ugyanis, ha a kockák mindegyike az egyes pontot mutatja, akkor azokat egymással összeadva, a hatos számot kapjuk, ha pedig mindenik oldallap hatos számot mutat, akkor 36-ot kapunk. De eshetnek a kockák pl. úgy is, hogy az egyik hármas számot mutat, a másik ötöst, a harmadik egyest, a negyedik hatost, az ötödik kettést és a hatodik ismét hármaszt. Ebben az esetben tehát a hat kocka felül lévő oldallapjain látható pontok összege összesen 18-at tesz ki. A 18-as szám azonban 3431-féleképen fordulhat elő s így aki ezzel a számmal játszik, ennyiszor nagyobb nyerési eséllyel bír, mint az, aki a 6-os vagy 36-os számmal játszik. Tehát a birbics-játékosnak, illetőleg ezen játék rendezőjének nem is kell egyébként csalni, csak matematikailag. A számbeosztást ugyanis úgy csinálja meg, hogy a nyerőszámokként olyan számokat jelöl ki, amelyeknek alig van nyerési esélyük, veszteszámokként viszont olyanokat, amelyek a legtöbbször fordulhatnak elő.

Hogy hat kockával (vagy bábbal) az egyes számok milyen nyerési valószínűséggel bírnak, azt a következő táblázat tünteti fel:

6-os	1-szer	22-es	4221-szer
7-es	6-szor	23-as	3906-szor
8-as	21-szer	24-es	3431-szer
9-es	56-szor	25-ös	2856-szor
10-es	126-szor	26-os	2247-szer
11-es	252-szer	27-es	1666-szor
12-es	456-szor	28-as	1161-szer
13-as	756-szor	29-es	756-szor
14-es	1161-szer	30-as	456-szor
15-ös	1666-szor	31-es	252-szer
16-os	2247-szer	32-es	126-szor
17-es	2856-szor	33-as	56-szor
18-as	3431-szer	34-es	21-szer
19-es	3906-szor	35-ös	6-szor
20-as	4221-szer	36-os	1-szer
21-es	4332-szer		

Összesen: 46656-szor
(Dr. Beke Manó egyetemi tanár számítása.)

Ezt a játékosok természetesen nem tudják és ha egyes intelligensebb játékosok sejtenének is valamit ilyen különböző nyerési valószínűségről, több ezerszeres eltérésre ők sem gondolnak. Hogy a játékosoknak ne jusson eszükbe, hogy a számok különböző nyerési eséllyel bírnak, azokat össze-vissza írják le a csalók a táblázatba, ahogy az a táblázatban látható:

13	28	31	19	36	11	18	12	21	29
10	A. PIROS. NYER. <div style="border: 2px solid black; padding: 10px; text-align: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">20</div> A. FEKETE. VESZIT.								22
27									30
35									23
26									32
34									24
4	6	9	8	14	7	9	9	25	33

A birbicsjáték asztalbeosztása. A számok összevisszasága folytán a laikusok nem jönnek rá a „nyerő” számok kis nyerési valószínűségére. (A feketén árnyékolt számok a piros (nyerő) számokat, a csak körvonallakkal jelzettek pedig a fekete (vesztő) számokat mutatják).

Ha ebből a táblázatból a számokat egymásutáni sorrendben leírjuk s újra külön jelezzük a nyerőszámokat, akkor azt látjuk, hogy a 6—13 és 29—36 közötti számok az ú. n. nyerőszámok és a többiek — a 20-as kivételével — az úgynevezett veszteszámok. Így 16 nyerő- és 14 veszteszám van. A 20-as szám esetén sem nem nyer, sem nem veszít a játékos, hanem újból megy a játék, de a tétjeit vissza is veheti.

A játékosokat a csalók leginkább azzal „főzik” meg, hogy 16 nyerőszámot helyeznek kilátásba 14 veszteszám ellenében s ezzel azt a látszatot keltik, mintha a játékosnak nagyobb lenne a nyerési esélye, mint a játék rendezőjének. Ezzel szemben — amint azt a fenti táblázat alap-

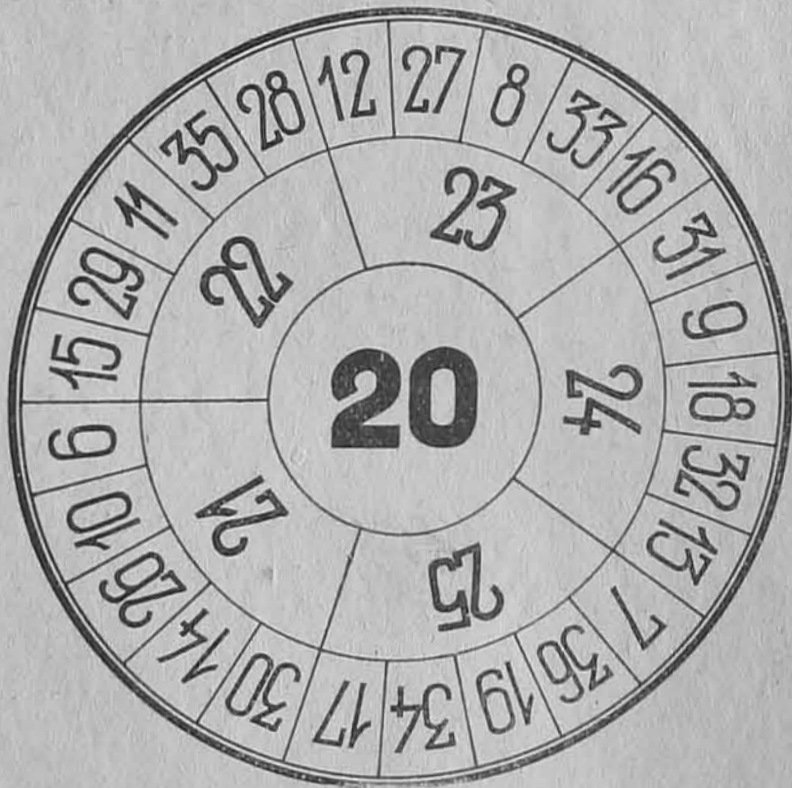
ján kiszámíthatjuk, — a 16 nyerőszám összesen csak 3348 míg a 14 veszteszám 39087 előfordulási valószínűséggel bír. Ehhez vehetjük még a 20-as szám nyerési esélyét (4221), végeredményében tehát 43308 eséllyel játszik a csaló a játékosok 3348 esélyével szemben. Így az összes játékosok együttesen — ha mindegyikük megteszi 1—1 egységgel a „nyerő”-számokat — 7.2 százalék nyerési eséllyel bírnak. Egy játékos pl., aki szerencsés számnak tartja a 7-est s következetesen arra játszik, minden játszmánál 6/46656. nyerési eséllyel bír. A matematikai kilátása: 0.00013. Még a 24 külső szám (6—17 és 25—36) sem éri el a 7 belső szám (18—24) nyerési esélyét, de ez esetben még valahogy igazságosnak lehetne a játékot mondani, mert az összes játékosok 19.208 nyerési esélyével szemben a csaló 27.448 eséllyel játszana, de ebben az esetben is a nyereménynek egyenlő értékűnek kellene lennie a betéttel.

A játék rendezője felhívja a játékosokat, hogy tegyenek az egyes számokra. Természetesen csak a „nyerő”-számokra lehet tenni. Ezután a csaló a bábokat felállítja s egy pálcával vagy a kezével eldönti. Ha a piros számok közül nyert valamelyik, arra a számra kiadja az értéktárgyat vagy kifizeti a nyereséget, a többi piros szám tétjeit pedig behúzza. Ha fekete szám jön ki, akkor az összes piros számra tett téteket behúzza. A csaló megszámolja a feldöntött báboknak belül levő oldallapjain levő számokat, azokat összeadja s ez a szám adja meg mindig az eredményt. Ha mind a 6 báb felső oldallapja 1-est mutat, akkor 6 az eredmény s akkor a 6-os szám nyert. Ha pedig mind a 6 báb felső oldallapja 6-ost mutat, akkor 36 jött ki s a 36-os szám nyer. Ha a bábok oldallapjai végyesen 1—6 közötti számokat adnak, akkor 7—35 közötti számok fognak kijönni s nyernek, ha pirosak, ha pedig feketék, akkor veszítenek.

Egyes vásári csalók a birbics-játékhoz azzal csalják magukhoz a játékosokat, hogy az egyes számokra nagyobb értékű nyereménytárgyat helyeznek kilátásba. A számokat egy kör alakú játékebeosztásban tüntetik fel s a belső mezőkbe írják a nyereménytárgy értékét. Az 1 valószínűséggel bíró 6-os és 36-osnál van nagyobb értékű nyereménytárgy (60 és 100 P értékű), míg a többieknél 1—5 P-ig lefelé. Minél nagyobb a nyerési valószínűség, annál kisebb a nyereménytárgy értéke. Ez a beosztás csak arra jó, hogy a naiv játékosokat a csalók magukhoz csábítsák, mert ezek a különböző értékű nyereménytárgyak egyáltalában nem egyenlítik ki a számok nagyon nagy különbséggel bíró nyerési valószínűségeit. Itt is az első és az utolsó 8 szám az ú. n. „nyerő”-szám.

Nagyon előnyösnek látszó birbicsjáték-beosztás az, ahol 6—18-ig és 25—36-ig vannak a nyerőszámok. Ez a 25 szám összesen 24.417 nyerési eséllyel bír. A nyereménytárgyak itt is nagyobb értékűek a kisebb nyerési esélyű számoknál. A belső, nagy nyerési eséllyel bíró számokra is lehet tenni, de csak olyan összeget, mint az ahhoz a körszelethez tartozó 5 számra együttvéve. Vagyis, ha a külső számokra 20—20 fillért lehet tenni, akkor a belsőre csak 1 pengőt. Ha a 19-es szám jön ki, az a bankáré.

Már most itt mi a helyzet? A játékosok megrakják a külső számokat, mert látják, hogy a betét kicsi s minden számra nyerhetnek. Nem tudják, hogy az egyes számoknak különböző nyerési esélyük van, igyekeznek arra a számra tenni, amelyiken nagyobb értékű nyereménytárgy van megjelölve. A legtöbbször megrakják az egész kört. A csaló a bábokat eldönti s kijön egy szám. Erre kifizeti a nyereményt s az összes többi téteket behúzza. Itt dolgoznak a falazók is, akik a 14—18 s 25—28 számokat te-

A birbicsjáték egy másféle asztalbeosztása. A külső számokra kisebb összeget, a belsőkre nagyobbakat (rendszerint az előbbiek ötszörösét) kell tenni, a 20-as szám a bankáé. A bankár mindig nyer, mert a nyerőszámnak adott nyereménytárgy értéke sokkal kisebb, mint az összes számokra feltett tétek összege.

A Lipót-rendet I. Ferenc császár és király alapította atyjának, II. Lipót császár és királynak tiszteletére. A rend nagymestere a mindenkor i osztrák császár volt.

szik meg s így a játékosokat ezzel is arra kényszerítik, hogy a 6—13 s 29—36 közötti számokat tegyék meg. Mivel mindig csak egy szám jöhet ki, a csalónak az az óriási előnye, hogy ő ezzel az egy számmal az összes többi szám ellen játszik s számára az összes többi tétel tiszta hasznot jelentenek.

		9	13	17	21	25	29	33
	6	10	14	18	22	26	30	34
	7	11	15	19	23	27	31	35
	8	12	16	20	24	28	32	36

A nyerő- és veszteszámok feltüntetése egymásutáni sorrendben a birbicsjátéknál. A nyerési esély látszólag kedvező.

Hasonló beosztás az is, amikor a 20-as szám a bankáré és a 21—25 számok a belső, nagyértékű tárgyakra vonatkozó számok. Itt a külső számok 6—19 és 26—36 között vannak. A csaló azonban sokszor a számoknak ezen szerencsés elhelyezésével sem elégszik meg, hanem a legvakmerőbben s a legközönségesebb módon egyébként is becsapja a játékosokat. Ezt pedig a következőképpen csinálja:

A csaló hagyja, hogy a felállított bábukat az egyik játékos döntse el. Gyakorlott szeme az eldobás utáni pillanatban azonnal észreveszi, hogy a feldöntött bábuk oldalapján levő számok összeadva mennyit tesznek ki. Ez annál könnyebb, mert neki csak azt kell tudnia, hogy 14—28 közti szám jött-e ki. Ha a 14—28 közti számok egyike jött ki, akkor nem csinál semmit, mert ezzel már biztos, hogy a játékosok veszítettek, ha azonban a 6—13 vagy a 29—36 közti számok közül jött ki valamelyik, akkor cselekednie kell, különben elveszti valamelyik nyerménytárgyát, amelyik a nyert számra vonatkozik. Ha 5 vagy 6 darab 6-osat lát, vagy 5 db 5-öset s a többi 4 és 6, vagy 3 db 6-osat lát s a többi 4 és 5, akkor biztos, hogy 29-nél több jött ki. Ha tehát a 32-es szám jött volna ki, akkor a csaló a bábok helyzetét megváltoztatja s számára kedvező szám fog kijönni. Ugyanis a csaló által bevezetett játékszabály szerint a bábok eldöntése után a bábokat a csaló a kalapjával letakarja, mielőtt a játékosok összeszámolhatták volna, hogy mennyi jött ki (erre csak a gyakorlott szemű csaló képes) s csak ezután tesznek az egyes számokra, amelyekre különböző értéktárgyak vannak kilátásba helyezve. Ha a 32-esre is tettek, akkor a csaló a kalap alól egyenként veszi elő a bábokat s kezdi azokat a játékosok előtt számolni. Mivel a 32-es szám a legnagyobb valószínűség szerint a 4-es, 5-ös és 6-os számok variációjából állhat csak elő, már a kalap alatt úgy fordítja meg az egyes bábokat, hogy a kisebb számokkal jöjjenek elő a kalap alól. Pl. kihúz egy 6-ost, azután egy 5-öst, azután megint egy 6-ost, azután egy 4-est s így sejtí, — vagy talán meg is jegyezte magának, — hogy a következő 2 báb egy 5-ös és egy 6-os lehet, ezért mind a két következő báb elfordítja s így 5-ös helyett kihúz egy — mondjuk — 3-ast, az utolsó 6-os helyett egy 2-est: összesen tehát 26 jött ki s a játékosok veszítenek.

Eppen ilyen könnyű a számok összegét megváltoztatni, ha a csaló látja, hogy a 6—13 közötti számok közül jött ki egy szám. Ezt azonnal — egy pillantásra — látja abból, hogy az egyes bábok 1—2—3-as számjegyekkel vannak ellátva. Ha 5 vagy 6 db 1-est lát, vagy 6 db 2-est, vagy fele 3-ast s a másik 3 kocka 1—2—3-as számokkal jött ki, akkor az csak 13-on alul lehet. Ekkor is azt csinálja, mint az előbb, csak a kis számok lehúzása után az utolsó 2—3 báb elfordítja, úgy hogy azok 4—5—6 szá-

mokkal jöjjenek ki s így összesen többet tegyenek ki, mint 13-at.

Ezeket a csalásokat azonban csak akkor csinálják, ha a játékosok tettek olyan számra, amelynek az összegét a csaló már előre meglátta. Ha ez a szám olyan, amit valamelyik falazó foglalt le magának, akkor a csaló nem csinál semmit, hadd nyerjen a falazó, hisz ezzel csak újabb áldozatok próbálkoznak meg a nyeréssel.

Ezt az erőszakos trükköt azonban rendszerint csak a vásár végén csinálják, amikor már semmit sem akarnak a csalók kockáztatni.

Képek a tengerészéletből.

írta: Braunwehri Braun-Wimmer Viktor
folyamőr-főkapitány.

(2.)

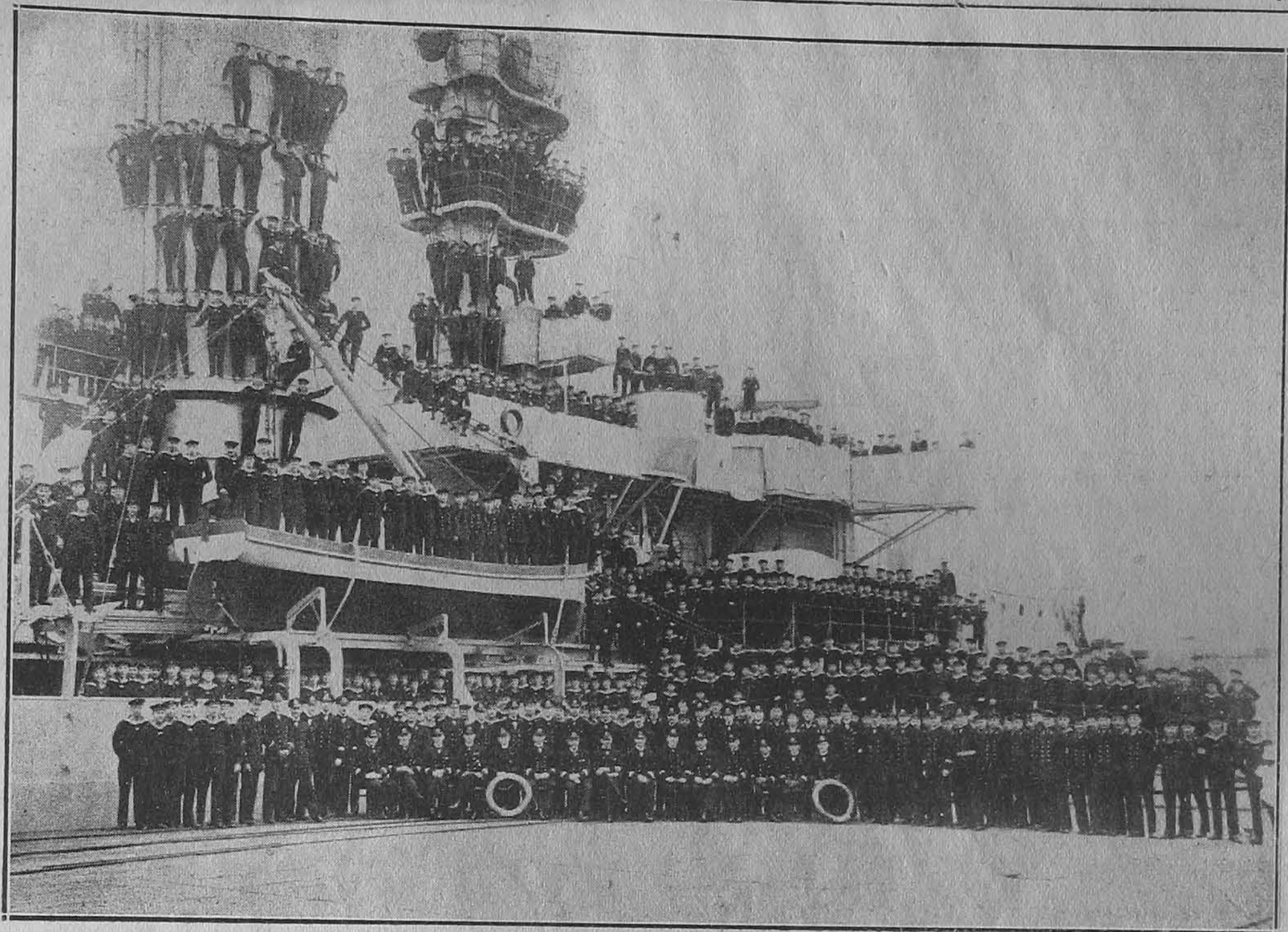
Igy eshetett meg, hogy egyik-másik fiatalabb kadét egy évben 13 hónapra terjedő hajófogságot is összekuporgatott, szóval a földnek napkörüli forgását kellett volna mérsekelnie, vagy valami más kozmikus csodának kellett volna történnie, hogy egyszer a partra is kimehessen. Mindez azzal magyarázható, hogy a tudománnyal bőségesen ellátott kadét, amikor kéthónapos szabadságának eltöltése után rózsás álmaiból felébredt és először került, mint rangsorba sorolt alany a hajó fedélzetére, a nélkülözhetetlen gyakorlat teljes híján és többrendbeli előjáróinak figyelő Argus-szemei előtt igen kellemetlen helyzetben érezte magát. Amint ebben az esetben természetes is, csak nézett és nem látott semmit, vagy csak azt látta, amit nem neki kellett volna látnia; szóval élő bizonyosága volt az apáról fiúra szállott hagyománynak, hogy: a kadétok csak néznek!

Most tessék megmondani, mit is érezzen hát ilyen átöröklött teherrel vállain az a fiatalember, akit például a jelzőszolgálat ellátására azért állítottak a felső hajóhídra, hogy mást se tegyen (mert semmi más dolga a világon nem volt) csak nézzen. Az adott körülmények között arra volt ítélve, hogy saját magával kerüljön ellentétbe és ennek folytán fatalista legyen. Nem tehetett mást, el volt készülve a legrosszabbra.

Hóna alatt a vadonatúj, szép sárga bőrbe foglalt távcsővel (öröm volt belenézni) le- és feljárt a híd egyik végéről a másikra, éberen ügyelve arra, hogy a sors várható fondorlatait kikerülje. De hasztalan. Ha a jobboldalon állt meg, akkor a baloldalon történt valami, ami figyelmét elkerülte; ha pedig a híd balvégéről nézett kezdetleges szakértelemmel a mozgalmas kikötői életre, akkor az ellenkező oldalon mulasztotta el gyorsan jelenteni azt az eltitkolásra alkalmatlan körülményt, hogy a parancsnok a hajó tulsó oldalán csónakon megérkezett. Ez persze a következmények valóságos lavináját hozta mozgásba.

Ebben leli magyarázatát az a tünet is, hogy a fiatal kadét sokat „gondolázott”. Az első hallásra úgy hangzik, mintha ez valami Velencében divatos ábrándozást jelentene. Korántsem. Ez valami egészen mást jelentett. A szolgálatban való félrecsúszást rendszerint a kihallgatás követte. Ennek külső ismertetőjele az úgynevezett nagy szolgálati öltözet volt. Ez pedig állott: a válldíszes, fekete flottaöltözetből és tengerészkalapból, amely fekete nemez-ből készült és jellegzetes két csücskével egy felfordított antik csónak formáját mutatta, melyet egy kis fantáziával — különösen színe miatt — gondolának is lehetett nevezni.

Ennek a gyakori dísznek nemcsak pedagógiai alapja volt, hanem azt a célt is szolgálta, hogy a felsőbbség ilyen alkalommal meggyőződhesék felőle, hogy az illetőnek az előírt ruházata megvan-e. Ez a bizalmatlanság részben

Az Emden német cirkáló világkörüli útra indulása előtti.

indokolt is volt, mert a régi jó vitorlás időkben az egész kadétállománynak közösen csak egy-két reprezentábilis ruhadarabja volt, melyeket az összesség felváltva vett igénybe, tekintet nélkül arra, hogy kiire szabták. A ruhafogyatékoságnak egy másik oka is volt, de erre majd később visszatérek.

A parancsnokló tengernagy hajójának körvonala volt az a bálványkép, amelyen az egész hajóraj tekintete csüngött; száz és száz szempár figyelte fedélzetét állandóan és leste az árbocokat, amelyeken rapszódikusan színes lobogósorok kúsztak a magasba a közösségnek szánt parancssal, melyet nemcsak rögtön meglátni, de menten megérteni is kellett. Minden lobogó egy-egy betűt vagy számot helyettesített s ezek kombinációi adták a jelzéseket. Két vaskos kötet tartalmazta rendszerbe foglalva az összes jelzések értelmét. Kellő gyakorlatot feltételezve gyorsan feltalálható volt itt mindaz, amit a lengő lobogósorok meséltek, a kezdő azonban mégis nehéz pillanatokat élt át, míg a jelzőkönyvek titokzatos számsoraiból kiválogatta a kombinációkat, amelyekre éppen szükség volt.

Előfordultak félelmetes jelzések is, így: „Ki az őrtiszt?” Ez az indiszkrét kérdés mindig vészjóslóan komolynak bizonyult. „A parancsnokot hívom!” Ez mindig egy kis felindulást jelentett a hajón és utána legtöbbször valami nevezetes ujságot vagy változást a szolgálat menetében.

A fedélzeten egy vagy több kadét állott őrszolgálatban az őrtiszt felügyelete alatt. Szolgálatának az volt az értelme, hogy összeköttetést létesítsen a legénység és a tisztek között. Ez persze a kezdőnek nem mindig sikerült,

bár a réginevelésű öreg altisztek mindent megtettek, hogy ezt a fogyatékoságot jószívvel áthidalják. Hány ilyen derék, deresszakállú öregre emlékszem vissza, akiket mi fiatalok a szívünkbe zártunk, mint az önzetlen szolgálatkészség tipikusan szerény és rezignált alakjait. Ezek a napbarnított és tengersótól kieserzett arcú tengeri medvék voltak a szolgálat karyathidái, akik úgy viselték terhüket vállaikon, mint Atlas a földgömböt.

Különleges embertípust képviselt a matróz is hajóin, aki a rossz idő viszontagságai, a helyszűkével járó mozgási korlátoltság és az örömök eléggé kimért adagolása mellett, ritka kivétellel, teljesen a helyzet megkövetelt magaslátán maradt, azonkívül — legalább a tömegben — mindig a fizikai erő tekintélyes képviselője volt. Nemzetközi evezősversenyeken például legtöbbször elsőnek hozták be elég nehéz csónakjainkat a célhoz.

A fűtőink — többször a szegény dalmát partvidék tagbaszakadt fiai — duzzadó mellkassal és vaskemény izmokkal, mint a ciklopsok, úgy álltak órákon keresztül a perzselő kazántüzek előtt; akárhányszor megszegyenítették azokat az arab bennszülötteket is, akiket a Vöröstengeter pokoli hőségében helyettük szolgálatba állítottunk.

Az őrszolgálat rendszerint négyórás felváltással történt, bár elvben különbség volt a kikötőben veszteglő és kint a tengeren menetelő hajókon előírt szolgálat között. Azt lehet mondani, hogy a szigorú és természetesen minden kényelmet kizáró négyórás szolgálat nappal is eléggé mozgásban tartotta az őrszemélyzetet, éjjel, rossz időben azonban különösen terheessé válhatott, bár a legnagyobb teher többször az unalom volt. Ha az ember egyéb tenni-

való híján már megúnta számlálni a csillagokat, vagy a lelke mélyéről már minden érdekeset kiemelt és oda visszahelyezett megint, ha már azt is mind végiggondolta, hogy mit csinálna egy váratlan főnyeremény vagy — mondjuk — egy félévi szabadság birtokában, akkor nem maradt más hátra, mint a hajóharang ütését lesni, mely türelmet intve kongatta a félórákat egy, az egészórákat dupla ütéssel jelezve egészen nyolc ütésig, hogy a következő őrsegen újra előlről kezdje. Az éjjeltől reggel négyig tartó időt majdnem az egész világon ebőrségnek hívják; nyilvánvalóan azért, mert a szárazföldön többnyire csak a kutya őrködik ilyen időben. A hajnali négy órakor kezdődő őrseget nálunk Dianának nevezték. Nem vagyok ugyan teljesen járatos a mythológiában, így nem is tudom, hogy ez az istenasszony főképpen a kora reggeli órákban járt-e agarászni, de szerintem Aurórának több jussa lett volna ahhoz, hogy a newezett őrséggel kapcsolatosan megemlékezzenek róla.

Nagyon gyakran előfordult, hogy 24 órában a kadét kétszer is őrsegre került és pedig úgy, hogy leváltása után négy órát készenlétben, ahogy hívták: „korvé”-szolgálatban volt, arra a célra, hogy mint parancsnok, a partra induló csónakokat vezesse. Legtöbb esetben a szolgálatnak eme folytatása volt a terhebb. Gyakori kép volt a kora reggel élelmiszert hozó csónak, mely annyira tele volt rakva kosarakkal, zsákokkal és zöldséggel, hogy a korvékadét már csak egy féldisznó véres tetején kapott helyet. Elég kellemetlen foglalkozás volt a kimenőről erősen elázott állapotban visszatérő matrózokkal teletöltött csónakokat is szakadó esőben és rendesen nagyonis borízú nóták közben hazahozni. Hogy mennyi idő jutott ilyen beosztás mellett az alvásra, azt könnyen ki lehet számítani és hogy egy még fejlődésben lévő gyerek emellett sokszor volt álmos, azon sem szabad csodálkozni.

Ez volt az élet váratlanul nehéz iskolája, amely emberré edzette az ifjakat. Nagyon kevesen voltak előjáróink között, akik e tekintetben könnyítéseket nyújtottak volna, még ha módjukban lett volna is, mivel a tengerészetben gyökeret vert az a meggyőződés, hogy jó tengerészt csak a legnehezebb körülményekhez szoktatott fiataliságból lehet nevelni. Én azt hiszem, hogy ebben sok igazság van; az utolsó években már e tekintetben is sok minden megváltozott; nyugodt lélekkel merem állítani, hogy nem az összesség előnyére.

IV.

Az eddigiekkel egyelőre csak azt sikerült bebizonyítanom, hogy a kadétnak tényleg kevés alkalma volt az alvásra, de a bizonyítás más tekintetben még nincsen befejezve. A hajók szolgálatban tartása sok pénzbe került, a tengerészet költségvetése pedig minden időben szűkre volt szabva. Éppen ezért az irányelv mindig az volt, hogy a felszerelt hajóegységekre lehetőleg sok kadétot kell tenni, mivel célszerű kiképzésük csak a behajózás alatt lehetséges. Ebből viszont az következett, hogy egy-egy hajón „tömegen” és kevés lévén általában a hely, eléggé összezsúfolva éltek a kadétek. Nappali tartózkodásra külön helyiség állt rendelkezésükre, mert előírás szerint a tisztikartól elkülönítve voltak elhelyezve. Ennek a helyiségnek a méretei sohasem voltak arányban lakóinak számával. Berendezése többnyire a padlózathoz erősített asztalból állott, amely körül három oldalról magas és keskeny faliszekrények, valamint kárpitozott ülések helyezkedtek el; az ülések alatt a cipők, szennyes fehérnemű és

hasonlók részére többnyire mindenkinek volt egy-egy fiókja. Emlékszem, hogy a régi, csak a partvédelemre épült, Wien-típusú kis pánccelosokon sokszor huszonhatan is voltunk az étkezdénkben. Egyszerre persze legfeljebb csak 8—10-en ülhattünk az ebédlőasztalhoz, az étkezés tehát csak háromszori cserével és kiszolgálással történhetett meg. Ez már magában elég változatosságot nyújtott, mivel a három ebéd valamelyikéhez való bejutást a szolgálati beosztások sorrendje is befolyásolta. Az előbb említett, mindig kevés számú faliszekrényekben a különös kiváltságokat élvező rangidősebb kadétek — mondhatnám az oligarchák — ruhája és egyéb holmija volt elhelyezve; magától értetődik, hogy gazdája mindig akkor akarta kinyitni, mikor éppen ült előtte valaki. Gyakori volt az is, és ez sorsdöntő szerencsétlenség volt, hogy a kadétek étkezője olyan, mélyebben fekvő fedélzeten volt elhelyezve, ahol szigorúan tiltva volt a dohányzás. Ez attól a kényelemtől is megfosztotta lakóit, hogy evés után mindennapi kisebb-nagyobb bajaikat bodor füstfelhőbe burkolhassák. Ha pedig nem vették túlkomolyan a tilalmat, úgy a hadbíró rémképe jelent meg a füstben.

A mélyebb régiókban csakis a kis kerek oldalnyílásokon kaptuk a világosságot és levegőt; rossz időben légmentesen zárva kellett tartani az ablakokat, esetleg napokon keresztül, ami már rövid idő múlva nagyban fokozta a levegő sűrűségét. Ezt a különleges légköri állapotot kockának hívtuk, abból a feltevésből kiindulva, hogy ez a késsel vágható, sűrű és nehéz levegő a helyiség szögletes formáját akkor is megtartaná, ha a falakat eltávolítanák körülötte. A korvékadétek kedvenc pihenőhelye az előbb említett párnázott ülések voltak, melyeken a kényeszerűlt csónakkirándulások közötti időt szerették kinyújtózva, félálomban eltölteni. Elkerülhetetlen volt azonban, hogy valaki, ha nem is minden öt, de legalább minden tíz percben az ülés alatti fiókok mélyén keresgéljen valamit. Az ellentétes igények a legjobb akarat mellett sem voltak összeegyeztethetők, miért is a kényelem nagyon sok kívánnivalót hagyott hátra.

A kiszolgálásra az étkezdékbe vezényelt matrózok az ezermesterek minden ravaszságával átítatva tudtak csak a kívánságok ezerfélesége mellett mindent elintézni. Akadt ezek között néhány olyan mesébe illő legény is, — valóságos szárazdajka, — aki csupa előrelátásból a hónap elsején a kadét fizetését magához vette és előzetes, de később pontosan betartott megegyezés alapján a hónap folyamán csak annyit adott ki apránként belőle, hogy az utolsó hétre is jusson valami. Rendben tartották ezek a legények a fehérneműt, figyelmeztettek, hogy illenék már haza írni, de még az erkölcsös élet keskeny meggyénjén is igyekeztek megtartani több-kevesebb eredménnyel a gyengébb jellemeket. Fanatikusan becsületesek voltak, akiknek kezén soha egy fillér el nem vezett. Félek, hogy ez az embertípus kihalóban van, ha ugyan nem temettük máris el az utolsót.

A kadét függőágyban aludt ugyan, egy vitorlavászonnal elkülönítve a legénységtől, de teljesen a legénység részére előírt módon. Hamar beletörődött az ember, hogy „lógva” töltse el alvásközben az idejét, de a friss sóslevegővel járó fáradtság is megkönnyítette, hogy ne támasszunk a fekvőhelyre vonatkozólag különös igényeket. A baj csak az volt, hogy a hajórend értelmében — tekintet nélkül az előző éjjeli szolgálatra — legkésőbb 7 órakor reggel a függőágyakat össze kellett rakni. Ez az intézkedés gyökeresen véget vetett minden jól kiérdemelt alvásnak, még akkor is, ha az igazak álmát alvó csak éjjel 4 óra után tornászott fel a függőágyába. Ezek a

Matrózok pihenője a fedélzeten.

függőágyak egyébként nem hálóból, hanem jó szolid vitorlavászonból voltak és a szellősebb hajórészekben elég hideg, általában pedig nagyon labilis nyugvóhelyet nyújtottak. Könnyűszerrel ki lehetett fordulni belőlük, már pedig az édes álomból a kemény padozatra való hirtelen megérkezés senkit sem lepett meg kellemesen. Az alvót sokszor az is kellemetlenül riasztotta fel álmából, hogy az alatta átbúvó emberek legtöbbször a függőágyból ki-domborodó, megnevezhetetlen testrészébe ütköztek.

A kadétek képviselőjében a rangban legidősebb — mint étkezdeelnök — volt az ügyekért felelős. Sokszor nem volt irigylésreméltó helyzete az ügyes-bajos dolgok elintézésében, mert ezek legtöbbször az első tisztnek — vagy ahogy a szolgálati szabályzat nevezte: az össz-szakmák tisztjének — hatáskörén sűrűltek. Legtöbb dolgot adott azonban neki az étkezdeinek és környékének rendbentartása. Ha a rend betartására vonatkozó jóakaratú figyelmeztetései nem vezettek célhoz, úgy ahhoz a drasztikusabb eszközhez kellett folyamodnia, hogy a szerteszéjjel heverő ruhát, fehérneműt, cipőt egyszerűen kidobta az ablakon keresztül a tengerbe (lanszírozta, így szakszerűbben hangzik). A kadét földi javainak ilyen való megfogyatkozását persze megérezte. Az első tiszt volt a hajórend hivatott őre, aki meg is kívánta a rendet; sok más öröme nem is volt. Ez a hatalmas úr a hajón ösztönszerűleg legnagyobb ellenségeit a kadétek között vélte feltalálni, ami azért volt súlyos körülmény, mert a többi között tőle kellett az engedélyt is kérniük, hogy foglalkozás után partra mehessenek. A közlekedés lehetősége a partra pedig igen fontos dolog volt, tekintettel arra a nálunk sokszor hangoztatott szállóigére, hogy az

ember a szárazra való, mert máskülönben úszóhárttyákkal jött volna a világra.

A már említett faliszekrényeken kívül a kadét felszerelésének elhelyezése céljából még egy elég nagy méretű faládával is el volt látva. Ennek az alkotmánynak legjellemzőbb tulajdonsága a nagy súlya volt és az, hogy az első tiszt idegeire fatálisan nagy befolyást gyakorolt. Örökös harc folyt közte és a közvetlenül érdekelt tulajdonosok között. A kadét körömszakadtáig védte jogát, mert ládája nélkül olyan volt, mint a házatól megfosztott csiga. A harc változó eredménnyel hol az egyik, hol a másik fél győzelmével végződött. Nem egyszer az első tiszt rövid tusa után egyszerűen a partra tette a ládát; így előfordult, hogy ezt a szegény ládát gazdája később egy világkörűli útjáról visszatérve, ugyanazon a helyen találta meg, ahová 18—20 hónap előtt a szabad ég alá rakták. Senkinek se jutott volna eszébe elvinni a mólóról, ahol szélnek, viharnek kitéve jobb időkre várt. Azt mesélik, talán még bizonyítani is lehetne, hogy voltak idők, amikor a hajóról kiszállt, de hajléktalan és többnyire pénztelen kadétek Pólában az antik Amphiteatrum 2000 éves boltajtásai alá vitették ládaikat és ott telepedtek le rövid vagy húzamosabb időre. Aki ezt a dicsőbb időket látott műemléket ismeri, azt archeológia szempontjából magasra értékelheti, de bizonyára nem értékeli túlnagyrá azt a luxust, amelyet mint menedékhely nyújthat.

Egy felülről hozzáférhető láda, amelyben egymás tetejére vannak a betétes fiókok rakva, nem a legideálisabb ruhatár, legalább is nehéz benne rendet tartani. A kadét-nak mindig volt oka rá, hogy siessen, ami csak szaporította a rendetlenséget, mert amit keresett, az mindig a

láda fenekén volt, a keresést tehát mindig alulról kellett kezdeni. Az egyszeri kadétról azt mondják, hogy nagy leleményességgel úgy segített magán, hogy egy körben forgatható lapátos malomkerék-félét épített a ládája, amelynek fogantyújával addig verklizett, amíg a lapátok felszínre nem hozták azt, amit keresett. Átvitt értelemben így „kurblizott” az ember egy jó beosztásért, vagy a szabadságért is.

A tengerészetnél nem voltak hadnagyok, mert a kadétkok intézménye ezt a rendfokozatot feleslegessé tette. A kadétkok elhelyezése is — mint láttuk — egyszerűbb volt. A tisztnek külön hajófülkét és más egyéb olyan kedvezményeket nyújtott az előírás, amelyeket a hadnagynak is megadni a helyszűke a hajókon nem engedte volna meg. A kadétélet pedig elég hosszú nyúlt; 5—6 évig is eltartott, míg a kadét felkőthette végre kardjára az aranybojtot. Ez volt az a pillanat, amidőn pillangó lett a bábból, amidőn végre nem kellett macskamódra felkúszni az árbocokra, nem kellett többé hadnagy urakat köszönteni a parton, nem kellett hajnalban a szakácsot a partra kivinni, nem kellett a függőágyban tornászni és végre megvolt a kabin, amelyben az önrendelkezési jog alapján egyedül is lehetett az ember, ha éppen úgy akarta. Nagyon nehéz volt idáig eljutni. Az előírás megkívánta, hogy a kadét legalább is két évi behajózással rendelkezzen. Ezt mindenkor igen szigorúan betartották; csak ez a hajókon eltöltött idő adta meg a kvalifikációt arra, hogy a tiszt vizsgára jelentkezhesse. A tiszt vizsga az én időmben nagyjában ismétlése volt a felavatást megelőző bizottsági vizsgálatoknak, később külön egyéves tiszt tanfolyamot állítottak fel Pólában. Mindkét esetben a vizsga eredménye alapján állapították meg a rangsort, amely azután véglegesen megmaradt, mert a tengerészetnél rangsorváltás vagy soron kívüli előléptetés normális viszonyok között nem fordult elő. Általános feltűnést keltő és egyedülálló eset volt az elmúlt 50 évben az utolsó cs. és kir. flottaparancsnok soron kívüli kinevezése, de itt már a végzet hatalma is közrejátszott, azé a kérlelhetetlen végzeté, amely végül is bevonatta a veretlen hajóraj árbocairól a becsülettel megőrzött hadilobogót.

Aki a tiszt vizsgán nem felelt meg, 10 rangszámot veszített, ami később igen érzékeny veszteséget is jelenthetett. A tiszt vizsga sikeres elvégzése azonban még nem jelentette az előléptetést is. Annakidején elsőosztályú kadétkokat, később a hadsereg szervezetéhez való alkalmazkodással zászlósokat rendszeresítettek. Ez a közbeeső rangemelés a pénztárca némi dudorodását jelentette ugyan, de a személyi viszonyokon alig változtatott valamit. Én magam a vizsga után még 3 évig vártam az előléptetésre, de voltak az évfolyamban olyanok is, akik 4 évet vártak.

(Folytatjuk.)

A kuruc seregben uralkodó fegyelemre szomorú világot vet az az eset, amidőn Kaszás Pál ezrede az ezredparancsnok felesketésére vonatkozó jogot magának követelte, hogy az ezredes ne a fejedelemtől, hanem az ezredtől függjön. Egyik őrnagyukat a fejedelem tudta és hivatalos kivizsgálás nélkül egyszerűen meg akarták fosztani a rangjától.

*

Morier, Napoleon marsalljainak egyike, hatalmas termet volt. Egy alkalommal, amidőn Napoleon a könyvtárban a felső polcon lévő könyvek egyikét akarta levenni, Mortier előzékenyen előlépett: — „Engedje, Sire, én nagyobb vagyok.” — „Azt akarta talán mondani, hogy maga a s a b b”, felelte Napoleon és felnézett rá.

KÜLFOLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(19. közlemény.)

195. §. A cselekmény súlyossága szerint letartóztatja vagy feljeli azokat, akik azon éretek, hogy az utak mentén lévő fákat kivágják vagy megcsontítják, a nyilvános sétatereteket, erődítményeket, tereket, emlékoszlopokat megromgálják.

Elfogja és azonnal a köztársaság ügyésze elé vezeti azt, akit azon ér tetten, hogy a vasúti sineket megromgálja vagy felszedi, azokra anyagokat vagy más tárgyakat helyez, hogy ily módon a közlekedést megakassza, továbbá azt is, aki a távíró- vagy távbeszélőforgalom vagy összeköttetés megbénítása céljából a távíróvezetékeket elszakítja vagy az ilyen készülékeket megromgálja.

196. §. Az őrsvezetők a határzónában megindult minden olyan munkát, amely a határvédelemre befolyással van, mint mindenfajta mellékvonalak, erdei vasutak, szárazföldi és vízi közlekedési utak építése, ha azt nem az állam, hanem községek, társulatok vagy magánosok végeztetik, bejelenteni kötelesek.

A századparancsnok ezekről a prefektust és a hadosztályparancsnokot tudomásba helyezni köteles. A légióparancsnokot erről a napijelentésben értesíti.

197. §. Jegyzőkönyvet vesz fel azokkal, akik kihágásokat követnek el az utcákon, tereken, köpartokon és nyilvános sétatereteken, nagyobb közlekedési utak átkelési pontjain, mellékutakon, valamint a községekhez tartozó csatornákon és patakokon.

198. §. Jegyzőkönyvet vesz fel a gépjárművek, kerékpárok és egyéb közlekedési eszközök tulajdonosaival és közlekedési vállalatok vezetőivel, ha azok az úrendészetre vonatkozó törvényeket és rendeleteket megszegik.

199. §. A kocsisokat, talyigásokat és egyéb közlekedési eszközöket vezetőit kényszeríti arra, hogy az úrendészeti törvények és rendeletek rendelkezéseit megtartsák.

200. §. Aszerint, hogy milyen az eset, jegyzőkönyvileg feljeli vagy letartóztatja azokat az egyéneket, akik gondatlanság, hanyagság, sebes hajtás folytán vagy más módon valaki testi épségét megsértik, vagy az utakon, utcákon és közvonalakon károkat okoznak.

201. §. Jegyzőkönyvet vesz fel mindazokkal, akik nyilvánosan állatkínzást követnek el.

A jegyzőkönyvet a rendőri büntetőbíróshoz beosztott rendészeti tisztnek adja át és ha visszaesésről van szó, ezt a jegyzőkönyvben megemlíti, mert ilyen esetben a gyanúsítottat mindig fogházbüntetéssel kell sújtani.

202. §. Felügyel arra, hogy a vadállatok mindig a főúton kísértessenek és hogy a vezetők erről le ne térjenek; megtiltja a vezetőknek, hogy az erdőbe menjenek és hogy naplementétől napfelkeltéig állataikkal az úttesten tartózkodjanak; megakadályoz minden olyan veszedelmet, amely ezek részéről a közbiztonságot érheti.

Engedetlenség esetében a vezetőket a legközelebbi község előljárója elé kíséri, akinek jogában áll, ha azt szükségesnek látja, ezeknek a köztársasági ügyészhez való továbbkísérését kérni. Ilyen esetben a helyhatóságnak feladata az állatok elhelyezéséről és etetéséről gondoskodni.

203. §. A csendőrségnek kötelessége az erdei és mezei károkat előidéző egyéneket elfogni és ugyanígy eljárni azokkal szemben is, akik a falakat, kerítéseket és árkokat megromgálják, noha ezzel kapcsolatosan lopásokat nem követtek el. Hasonlóképpen el kell fogni mindazokat is, akik gyümölcslopást vagy más mezei lopást követtek el.

Jegyzőkönyvet vesz fel azokkal szemben, akik a tiltott távolságon belül az erdőkben, a ázak, kertek, puszták, gyümölcsösök, kazalok stb. közelében tüzet gyújtanak és így kárt okoznak.

204. §. Szükség esetében jegyzőkönyvet vesznek fel azokkal, akik az utcán, utakon, tereken, nyilvános helyeken vagy mezőkön hagyták ekéjüket, rúdjaikat, létrájukat, mezőgazdasági eszközeiket és egyéb olyan tárgyaikat, amelyeket a gonosztevők bűncselekmények elkövetésére használhatnak fel.

205. §. A csendőrségnek kifejezett kötelessége körjáratok és járőrszolgálatok alkalmával figyelemmel lenni mindarra, ami a közegészséget veszélyezteti, hogy így a ragályos betegségek pusztítását lehetőleg megakadályozza; e célból ellenőriznie kell mindazoknak a rendszabályoknak végrehajtását, amelyeket az egészségügyi rendszert előír és jegyzőkönyvet vesz fel azokkal, akik annak rendelkezéseit áthágják.

206. §. Ha az úton vagy a mezőn állati hullát talál, erről a legközelebbi helyi hatóságot értesíti és felkéri, hogy azt vesse a dögterre, ásassa el, vegyi úton semmisítse meg, vagy hamvassza el, feltéve, hogy a tulajdonos kilétét 12 órán túl is megállapítani nem sikerült; az ilyen helyre, ha szükségesnek látja, visszatér, hogy meggyőződjék arról, hogy a hatóság kérelmének eleget tett-e; visszautasító vagy hanyag magatartás esetében jegyzőkönyvet vesz fel, annak egy példányát a szükséges intézkedések megtétele végett azonnal és közvetlenül a prefektusnak vagy az alprefektusnak megküldi.

207. §. Ugyanígy jár el a csendőrség azoknak a katonáknak a területén, amelyek állati ragályos betegséggel fertőzöttek vannak nyilvánítva. Felügyel arra, hogy a ragályos betegségben elhullott vagy levágott állatok 24 órán belül vegyi úton vagy hamvasztással megsemmisíttessenek, vagy elásattassanak s megelőzően mésszel fertőtleníttessenek. Vigyáz arra, hogy az ilyen állatok legalább egy méter mélységre ásattassanak el. Örökös azon, hogy azok az állatok, amelyek takonykórban vagy marhapestisben hullottak el vagy irtattak ki, bőrükkel együtt ásattassanak el, a mezőrendőri törvény és az ezzel kapcsolatos megyei rendeletek rendelkezéseinek figyelembevételével.

208. §. Figyelemmel kíséri az emberi és állati ragályos betegségeknek az örskörletben való felbukkanását s erről a közigazgatási hatóságnak és szolgálati úton a hadtestparancsnokok azonnal jelentést tesz.

Örökös azon, hogy az egészségügyi rendszabályok betartassanak és azoknak áthágásáról jegyzőkönyvet vesz fel.

209. §. Jegyzőkönyvet vesz fel azokkal, akik a fák hernyózását elmulasztják, vagy akik a prefektusok, alprefektusok és községi előjárók által kiadott mezőrendőri rendelkezéseknél eleget nem tettek.

210. §. Jegyzőkönyvet vesznek fel azokkal az egyénekekkel, akik a vadászatról és halászátról szóló törvényeket megszegik és erdőrendőri vétségeket követnek el.

A vadászati engedéllyel bírók névjegyzékét a prefektus vagy alprefektus közli a csendőrséggel.

211. §. A csendőrség nagyobb népcsoportosulások, mint vásárok, hetipiácok, ünnepélyek és nyilvános szertartások alkalmával köteles a helyszínen megjelenni, a közcsendet és rendet biztosítani és az éjjel beálltával az odavezető utakra a magánosok és kereskedők utazásának biztosítása végett járőröket kiküldeni.

212. §. Elfogja és a községi előjáró vagy békebíró elé kíséri azokat, akiket népcsoportok alkalmával szerencse vagy más, a törvény vagy rendőri szabályok által tiltott játékokon ér tetten. Lefoglalja a táblákat, eszközöket, a játék- vagy lottókészülékeket, a bankot, a téteket, nyereménytárgyakat stb. (Büntetőtörvénykönyv 447. §.)

213. §. A községek és mezők portyázása útján megfigyeli a koldusokat, csavargókat és egyéb gyanús egyéneket.

Letartóztatja mindazokat, akiket a helyi hatóság nem ismer, vagy akik kilétüket hiteltérdelemmel igazolni nem tudják. Az ép koldusokat letartóztatja és az igazságügyi rendészeti tiszt elé állíthatja, ha azok a koldulás korlátozásáról szóló törvényt azáltal sértik meg vagy hágnak át, hogy:

1. erőszakkal vagy fenyegetéssel koldulnak;
 2. fegyveresen koldulnak;
 3. éjjel koldulnak vagy ilyen alkalommal a házba behatolnak;
 4. egyszerre többen együtt koldulnak;
 5. hamis igazolvánnyal vagy útlevéllal, vagy betegséget színlelve vagy áruházban jelennek meg;
 6. a bíróság által előzőleg büntetve voltak;
 7. tartózkodási helyük kantonján kívül koldulnak.
- Amíg a koldulás csak bizonyos meghatározott esetben

képez vétséget, addig a csavargás minden esetben vétség. Csavargó az, akinek nincs rendes tartózkodási helye és létfenntartási eszköze és rendszeresen semmiféle foglalkozást vagy mesterséget nem űz. A csavargást e három alapfeltétellel teszi vétséggé, fontos tehát, hogy a csendőrség az általa felvett jegyzőkönyvben ezeknek a fennforgását kifejezésre juttassa.

A községi előjáróság minden olyan esetben, amikor a községi örs elégtelensége vagy hiánya miatt nem volt képes a csavargókat és a koldusokat elfogatni és a csendőrségnek átadni, köteles a csendőrséget azoknak megjelenéséről és menekülési irányáról azonnal értesíteni.

A csendőrség ezen egyének holléte iránt a 151. §-ban megjelölt közegektől állandóan érdeklődni köteles.

214. §. Ha feltételezhető, hogy a nagyobb népcsoport folytán a közrend veszélyeztetve lesz, a járásparancsnok az alprefektussal való előzetes értekezés után vagy annak megkeresése folytán több örsöt a helyszínére rendelhet ki; ha szükségesnek találja, az összpontosított erőnek parancsnoklását ő maga veheti át.

Az örsök állomáshelyeikre csak akkor vonulhatnak be, ha jelenlétükre többé szükség nincsen. Ilyenkor csak lassan vonulnak vissza, hogy az eseményeket megfigyelhessék és hogy a népcsoportok alkalmával rendesen előfordulni szokott verekedéseket megakadályozhassák.

215. §. A belső kereskedelem támogatására, az örsvezetők és csendőrök kötelesek mindenkor éjjel is portyázni és mindazokat, az egyéneket, akik a kereskedelem, az ipar vagy egyéb ügyek érdekében utaznak, védelemben részesíteni.

III. A l e j e z e t.

Katonai rendszet.

216. §. Minden csendőrségi örsnek különleges feladata nyomozni és letartóztatni a szökevényeket és engedetlenségben bűnössé váltakat, valamint azokat a katonai egyéneket, akik csapattestükhöz nem vonultak be, noha szabadság- vagy eltávozási engedélyük már lejárt.

A csendőrség ugyancsak letartóztatni köteles a hadsereg és a haditengerészetnek azokat a katonait, akiknek sem menetlevelük, sem szabadságolási igazolványuk, vagy az illetékes parancsnokság által aláírt eltávozási engedélyük nincs.

217. §. Szökés büntetést követi el az a katonai személy, aki csapatját vagy különítményét, melynek állományába tartozik, vagy intézetét, melyhez beosztását nyerte, törvényszerűen elhagyta és a katonai büntetőtörvény által meghatározott időn belül ahhoz vissza nem tér.

Engedetlenség büntetést követi el az a katonai szolgálatra kötelezett egyén, aki a törvény által meghatározott időn belül a behívó parancsra nem engedelmeskedik.

Az engedetlenségre vonatkozó részletes rendelkezéseket az ujoncozási törvény és a katonai büntetőtörvény tartalmazza.

218. §. A csendőrség köteles mindazokat a rendelkezéseket eleget tenni, amelyek különleges utasításokban az engedetlenséggel és szökéssel kapcsolatosan előírva vannak.

219. §. A szökevények és a be nem vonulók személyleírását a századparancsnok a járásparancsnok útján az érdekelt örsökkel közölni köteles.

220. §. A szökevények és a be nem vonulók személyleírását a legnagyobb gonddal meg kell őrizni és a nyomozást mindaddig folytatni kell, amíg azokat letartóztatni sikerül, vagy a nyomozás beszüntetése rendeltetik el, vagy azért, mert az illetők elfogattak, önként jelentkeztek vagy más okból kifolyólag.

A századparancsnokok a szökevényekről minden évben egy áttekintési lajstromot kapnak, melybe a nyomozás eredményét bevezetni s aztán azt a testület parancsnokának előterjeszteni kötelesek.

Ami a be nem vonultakat illeti, a csendőrszázadparancsnok a hadkiegészítő parancsnokoknak évente a nyomozások eredményéről egy áttekintést küld.

221. §. Az örsök a legnagyobb gonddal megvizsgálják azoknak az iratait, akik koruknál fogva hadköteleseknek látszanak; az ilyeneknek kötelességük katonakönyvükkel igazolni azt, hogy nem szolgálatkötelesek.

Az örsök a községi előjáróktól, a mező- és erdőőröktől állandóan érdeklődni tartoznak azok iránt, akik a behívási parancsra nem engedelmeskedtek és elrejtöztek.

222. §. Ha valamelyik katonaszökevény a hatóság kezébe kerül, azt csapattestéhez vissza kell vezetni és az átiratban pontosan meg kell jelölni, hogy az illető önként je-

lentkezett-e vagy pedig elfogták. A csendőrség ilyen esetben jegyzőkönyvet köteles felvenni.

A csendőrőrs parancsnoka, ki a katonaszökevényt elfogta vagy akinek azt valaki átadta, köteles azt vonaton, ha ez lehetséges, egyébként pedig gyalog őrsről-őrsre kísérve, a megye székhelyén a csendőrség parancsnoka elé állítani.

223. §. Mindazonáltal, ha a szökevények csapatteste pontosan megállapítható és a csapattest állomáshelye közelebb van, mint a megye székhelye, a szökevényeket közvetlenül a csapattestükhöz kell kísérni; a szökevények átadását ilyenkor a járőrtalálkozási könyvecskében kell elismertetni. Ha a csapattest, amelyhez a szökevény állítása szerint tartozik, távol esik a letartóztatási helytől, bekísérési parancs csak akkor adható, ha a csapattest állomáshelye vagy a szökevény iratai, okmányok vagy hivatalos értesülés útján pontosan megállapítható volt; egyébként a szökevényt mindaddig őrizetben kell tartani, míg megállapítható, hogy annak melyik az illetékes csapatteste.

Az önkényűleg eltávozott katonákat, ha önként jelentkeztek vagy elfogattak, csapattestükhöz a fenti szabályok szerint kell bekísérni.

224. §. Ha a terheltet nem a csendőrség tartóztatta le, az őrsparancsnok, aki elé az elő lett állítva, az elfogást eszközölve és a terhelttel letartóztatási jegyzőkönyvet vesz fel és azt a 298. §. rendelkezései szerint előírt helyekre küldi meg. A jegyzőkönyv egy példányát annak kell átadni, aki a szökevényt letartóztatta.

Ha az az egyén, aki a szökevényt elfogta, a törvény által meghatározott jutalomra igényt tart és ezt a katonai alhadbízostól felvenni óhajtja, köteles a jegyzőkönyvet a csendőrségparancsnoknak láttamozás végett felmutatni, aki azon elismeri, hogy említett egyénnek az elfogási jutalomra tényleg igénye van.

225. §. Hogy az önként jelentkező vagy elfogott oly egyének, akik a katonai behívási parancsnak nem engedelmeskedtek, hová legyenek átadva, arra nézve külön utasítás rendelkezik.

226. §. A csendőrség jegyzőkönyvet vesz fel azzal az egyénnel, aki a katonai szökevényt vagy a be nem vonulót szándékosan elrejtette vagy szolgálatába fogadta, menekülését elősegítette, vagy bevonulását megakadályoztatta vagy késleltette; ezt a jegyzőkönyvet az igazságügyi hatóságnak kell megküldeni.

227. §. Ha a csendőrök a szökevények, vagy a bevonulási parancsnak nem engedelmeskedő egyének ellen erőszakosságot követnek el, emiatt katonai törvényszék vonja őket felelősségre.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az alapos kikérdezés fontossága.

írta és nyomozta: Árkosi Gyula tiszthelyettes, Budapest.

Még 1912-ben, a régi jó békevilágban történt velem az alábbi eset. Emlékezetes maradt az egész csendőrségi szolgálatom alatt a számomra, nem azért, mintha különös érdekesség vagy szenzáció fűződött volna hozzá, hanem mert mint fiatal járőrvezetőnek ez volt az első nyomozásom és pedig olyan nyomozásom, amelyről azt hittem először, hogy teljes és tökéletes nyomozói teljesítmény, amelyről azonban kiderült aztán, hogy — baklövés volt.

Akkor erősen bosszantott ez engem, de minél jobban gyűlt a szolgálati évek száma, annál erősebb lett a meggyőződésem, hogy erre a hamis eredménnyel végződött nyomozásra voltaképpen szükségem volt, mert örökös figyelmeltetés maradt arra, hogy mindenkor a legalaposabb munkát végezzem és soha ne vezessen félre a látszat.

Pap Juon maroshévízi jómódú gazdálkodó egyik októberi napon az őrsön panaszt emelt, hogy a bekerített kertjében levő juhaklából az előző éjszaka elloptak egy juhot. A juhokat az akolba terelésnél mindig megolvasta, így előző este is. Nem hiányzott egy sem.

A káros előadásában nem volt semmi, amiből a tettes kilétére következtetni lehetett volna, gyanuja nem volt senkire, az egyetlen támpont, amit előadása nyújtott, az volt, hogy a juhok hátsó balcombjába „P. I.” betűk voltak belesütve.

Az eset nyomozására őrsparancsnokom, mint járőrvezetőt, engem vezényelt ki, Préda György próbacsendőrrrel. Első ténykedésem volt ez, mint önálló járőrvezetőnek s így nem minden büszkeségtől mentesen kezdtem neki a nyomozásnak.

A helyszínét alaposan megvizsgáltam, de semmi olyan nyomot nem találtam, amely irányt szabott volna további teendőmnek. Az ottani lakosságot már jól ismertem és tudtam, hogy a juhhús kedvenc eledelük. Egyéb nyom híjján aziránt kezdtem bizalmasan puhatolni, hogy a cselekmény elkövetése idején nem volt-e valahol valamilyen összejövetel, névnap vagy egyéb alkalmi szórakozás, ahol több ember gyűlt össze lakomára. A puhatolás során megtudtam, hogy Pintye Demeter maroshévízi lakos a lopás elkövetése utáni napon tartotta esküvőjét s az esküvő utáni éjjel nagy lakodalmi mulatozás volt a háznál, amely reggelig tartott. Olyan egyénektől, akik a lakodalomban résztvettek, megtudtam, hogy a lakodalmi vacsorán juhtokány volt feltálalva és pedig olyan mennyiségben, hogy abból bátran lehetett egy egész juh elfogyasztására következtetni.

Fiatal járőrvezetői fejemben csak úgy száguldoztak a logikusnak vélt következtetések... Juhlopás — utána lakodalom, juhtokánnyal: — semmi kétség. Itt kell keresnem a tettest. Elegendőnek tartottam az adatokat arra, hogy Pintye Demeterrel szemben fellepjek és a lopásra nézve kikérdezzem. Gyanumat növelte még az is, hogy Pintye Demeter a káros lakásának a közelében lakott.

Két bizalmi egyént vettem magam mellé és a Pintye lakására mentünk. Amikor Pintye meglátott bennünket, észrevehetően megdöbbsent, ami persze csak fokozta gyanumat. Arra a kérdésre, hogy milyen húst fogyasztottak a lakodalomban, habozás nélkül azt válaszolta, hogy juhhúst. Majd azt adta elő úgy maga Pintye Demeter, mint a házastársa is, hogy a lakodalomra levágott juhot egy héttel előbb vásárolták a piacon egy palotailvai embertől, akinek a nevét ugyan nem tudják, de megismernék, ha látnák.

Miután a véleményemet már amúgyis előre megalkottam, persze hazugságnak tartottam az egész védekezést. Rászóltam az új párra, hogy azonnal készüljenek, a község házára fogom őket kísérni és ott fogom a további kikérdezést eszközölni. Közöltem azt is velük, hogy a Pap Juon juhának ellopásával őket gyanúsítom. Erre mindketten megijedtek, mondták, mit fog szólni a világ, ha a házasságuk első napján csendőrök kísérik végig a falun őket, összenéztek, hímeztek-hámoztak, majd a férfi beismerte, hogy hát igenis: ő lopta el a juhot. Mikor az asszonyt megkerdeztem, hogy tudott-e erről,

sírva fakadt és bólintott. Arra a kérdésemre, hogy a bőrrel mi történt, azt felelték, hogy a kenyérsütőkemencében elégették. Végül még a fanyelű zsebkést is előadták azzal, hogy a leölt juh bőrét ezzel nyúzták le. Annyira örültem az eredménynek, hogy nem is tartottam fontosnak a kikérdezést külön-külön megismételni. Örömmel vonultam be az örsre és jelentettem őrsparancsnokomnak az eredményt. A feljelentést megtettük és lezártuk tekintettük az ügyet. Örömem azonban nem sokáig tartott, mert a felületesen eszközölt kikérdezés hamar megboszulta magát.

Mintegy 2—3 hét múlva ugyanis őrsparancsnokommal a község ugyanazon részén, ahol a juhlopás történt, rendes szolgálatban voltunk. Nem messze a lopás színhelyétől lakott egy Placsintár Traján nevű közismert és többszörösen büntetett előéletű egyén. Mikor a lakása előtt elhaladtunk, őrsparancsnokom benézett az udvarra, ahol Placsintár éppen szénrakással foglalatoskodott. Amint bennünket észrevett, nagy sietősen igyekezett valamit a széna alá gyömöszölni. Ez gyanút keltett őrsparancsnokomban s betértünk az udvarra. Placsintárt ott megkérdezte, hogy mit dugott a széna alá. Láthatóan meg volt zavarva és a kérdésre zavaros választ adott.

Őrsparancsnokom látva a Placsintár zavarát, elvette a kezében levő villát és kezdte a szénát széjjelhányni. Nagy meglepetésünkre a széna alól egy juhbőr került elő, de még nagyobb volt az én meglepetésem, amikor a juhbőrt közelebből megvizsgálva, abban a beégetett P. J. betűket megtaláltam. Nem is tudtam hirtelen mire gondolni. Placsintárnak őrsparancsnokom által történt azonnali kikérdezése azonban hamarosan megvilágított mindent. Beismerte ugyanis, hogy Pap Juontól a juhot a kérdéses időben ő lopta el s annak bőrét találtuk meg nála.

Hogy ezek után mi történt, könnyű kitalálni. Őrsparancsnokommal az előzőleg feljelentett Pintye Demeter lakására mentünk, hogy legalább némileg jóvátegyük a hibánkat s ugyanezt a község házában is megtettük, az ott levő falusi lakosság előtt. A házaspár az újbóli kikérdezése alkalmával előadta, hogy csak azért vállalták magukra a lopás elkövetését, nehogy a csendőrök a község házára kísérjék őket, mert azt nagyon restelték volna. A bíróság előtt a beismerésüket úgyis visszavonták volna.

*

Igy végződött ez az én első önálló nyomozásom s hogy ez alapos lecke volt számomra, mondanom sem kell. Megtanultam ugyanis ebből azt az igazságot, hogy nem lehet, nem szabad egy kikérdezést felületesen eszközölni és a látszatnak felülni. Ha Pintyét és feleségét alaposan és külön-külön vettem volna kikérdezés alá — amint azt utasításunk is előírja —, bizonyára hamar rájöttem volna, hogy előadásuk nem fedi a valóságot s beismerésükkel csak a község házához való bekísértetésüket akarják elkerülni.

Rákóczi Ferenc kuruc seregében a rendfokozatok megkülönböztető jelei a következők voltak: maga a fejedelem, továbbá gróf Bercsényi Miklós, mint generalissimus, tigrisbőr-kacagányt és fekete kócsagforgót, a többi vezér párduckacagányt és fehér kócsagforgót, az ezredek párduckacagányt és forgójukban három kékszínnű darutollat, a többi tisztek farkasbőr-kacagányt és fehér darutollat viseltek. A tisztek csákóján ezüst zsinórokkal, az altisztekén pedig fehér posztózsínórokkal volt fel tüntetve a rendfokozat. Ha valamely altiszt a harcban kitünt, akkor jogot nyert a farkasbőr-kacagány viselésére.

Vitéz Taliga István tiszthelyettes.

1914 októberében önként jelentkezett csapatszolgálatra és az 1. hadsereg kötelékében harcoló m. kir. trencséni 15. honvéd gyalogezredhez osztották be, ahol mint szolgálatvezető, a 4. századhoz került.

Bevonulása napján az ezred Sandomirz ellen nyomult előre, mely alkalommal Taliga tiszthelyettes (akkor csendőrőrmester) századának a Visztulán vert kezdetleges hadihídon való gyors és csekély veszteséggel járó átkelését biztosította s a rákövetkező rohamnál — mint a kitüntetési javaslatában zászlóaljparancsnoka, Szakál őrnagy írja — az elsők között tört be az ellenséges rajvonalba és ott oly vitézül harcolt, hogy szakaszával számos hadifoglyot és egy géppuskát zsákmányolt. *E fegyvertényéért már 1914 novemberében a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.*

Később az Ivangorod körüli harcok után az ezred visszavonult. A 4. század volt az utóvéd. Az erős ágyú- és géppuskatűzben a század visszavonulását Taliga ör-

Vitéz Taliga István tiszthelyettes.

mester fedezte. Egy páncélját vesztett géppuskával több órán át páratlan hősiességgel és kitartással lépésről-lépésre küzdött századáért s ez alkalommal a hadosztály- és dandárparancsnok személyesen dícsérték meg hősie magatartásáért. Ezek után Taliga őrmester tevékenysége az egész hadosztály területén ismeretes lett. Közben ezredparancsnokától azt a kitüntetésszámba menő megbízást kapta, hogy a menetek alatt, mint csendőr, ő legyen az ezred gyűjtőosztagának a parancsnoka. E minőségben kifejtett tevékenységéről parancsnoka azt írja:

„A nehéz viszonyok között történt visszavonulás és gyenge élelmezés következtében lemaradozó legénység száma oly nagy volt, hogy szójárás volt az ezredben, hogy: „Ha majd megérkezik a Taliga az ezreddel...” Tény az, hogy a maradozók Taliga őrmester erélyessége nélkül elveszték volna az ezred számára”.

Az 1. osztályú ezüst vitézségi érmet a következő fegyvertényéért kapta:

1916. év május 16-án az ezred Bolekhóban (Galicia) pihent. Az ezred biztosítását Taliga százada látta el a Bolekhóból kivezető országút mentén. Taliga őrmester a 4. szakasz parancsnoka volt. A szakasz, mint oldalvéd Druja község közelében az országút mentén levő dombon helyezkedett el. A kora reggeli órákban — még alig virradt — a századot egy szotnya kozák támadta meg s a három szakaszt szétszórta. Ekkor Taliga őrmester oly erővel avatkozott be az ütközetbe, hogy 83 kozák maradt az ütközet színhelyén. A kozákok nyomán előtörő ellenséges gyalogságot pedig mindaddig feltartóztatta, míg százada újból gyülekezett s ezáltal lehetővé tette azt is, hogy ezrede az ütközethez felfejlődjék s mindezt anélkül, hogy egy embere is megsebesült volna.

Várady ezredes ezredparancsnok személyesen tűzte mellére az 1. osztályú ezüst vitézségi érmet.

Taliga őrmestert kétszer terjesztették elő soron kívüli előléptetésre.

Egyik volt parancsnoka ezt írja róla: „Taliga csendőrtiszthelyettest a harctérről ismerem. Bár csak rövid ideig voltam a 4. század parancsnoka, altisztjeim közül reá emlékszem a legjobban, mert kiváló kötelesség-érzete, megbízhatósága, ügyessége s a vakmerőséggel határos vitézsége miatt hamarosan feltűnt. Pécs. 1923. évi szeptember hó 10-én, vitéz Szeghő Béla s. k., ezredes, a m. kir. 8. honvéd gyalogezred parancsnoka.”

Ez is felér egy dícsérő okirattal.

A hadsereg számára 1737-ben kiadott „Regulament” határozványai szerint a halálos ítéletet a halálraítéltnak a kivégzés előtt 3 nappal tudtára kellett adni. Egy római katolikus lelkészt kellett melléje adni, aki vigasztalja és a halálra előkészítse. Képzeltető, hogy a szegény delikvens a hosszú siralomházi idő alatt, halálfélelmében micsoda rettenetes lelki kínokat állott ki.

*

Szokatlan újításnak hitték sokan, amidőn 1926-tól a Ludovika Akadémiát végzett ifjakat azonnal főhadnagyokká avatták fel. Mint a katonaságnál sok minden, úgy ez sem új dolog. A bécsi hadmérnök-akadémia végzett növendékei a múlt század derekáig szintén azonnal főhadnagyok lettek. Gondolható, hogy a katonai pályára lépő ifjúság nagy része ebbe az akadémiába törekedett, azonban évente csak kevés hely került bétöltésre. Befolyásos, előkelő családok minden összeköttetésüket felhasználták, hogy fiaik ide jussanak; persze azzal a reménnyel, hogy felavatásuk után azonnal a lovassághoz fognak átlépni és így rangban sokat nyernek. A lovasság tisztikarában abban az időben tényleg sokan voltak, akik a hadmérnök-akadémiát végezték.

CSENDŐR LEKSZIKON.

6. Kérdés. A. őrs megkeresi B. szomszédos őrsöt, hogy vasútbiztosításhoz megerősítésül egy 2 főnyi járőrt vezényeljen ki. A kivezényelt járőr vezetője rangban idősebb A. őrs ideiglenes parancsnokánál (a kinevezett őrsparancsnok távol van). Kérdés: az ideiglenes őrsparancsnok ellenőrizheti-e a megerősítésre B. őrsről kivezényelt járőr vezetőjét a vasútbiztosítás időtartama alatt?

Válasz. A Szolgálati Szabályzat I. Rész. 53. pontja szerint: „Az, aki előjárói tisztséggel megbízatik, rendszerint rendfokozatban magasabb vagy rangban idősebb legyen mindazoknál, akik parancsainak alárendeltetnek. Ha azonban különös viszonyok kivételt tesznek szükségessé, akkor ezen viszony tartamára fellebbvalók és rangban idősebbek is feltétlen engedelmisséggel tartoznak annak, aki előjárónak kinevezve vagy ennek tisztségére hivatva van.” Ha tehát A. őrs B. őrsről megerősítést kér, akkor a megerősítésül kivezényelt járőr A. őrsparancsnok előjárói hatásköre alá kerül arra az időre és arra a szolgálatra, amelyikre kivezényelték. A Szut. 570. pontja értelmében pedig az őrsparancsnok az őrskörlet közbiztonsági állapotáért teljes mértékben felelős. A Szut. 568. pontjának utolsó bekezdése értelmében viszont az őrsparancsnokhelyettes az őrsparancsnokot távollétében helyettesíteni köteles, az utasítás tehát az őrsparancsnok távollétében minden kötelességet és felelősséget a helyettesre hárít. A megerősítésül idegen őrsről A. őrsre vezényelt járőr szempontjából tehát egyre megy, hogy az őrsöt a valóságos őrsparancsnok vagy annak helyettese vezeti-e, de még az is közömbös, hogy kinevezett őrsparancsnokhelyettesről vagy csak az őrsön otthonlevők rangidősebbjéről van-e szó. A. őrs körletében a vasútvonal biztosításáért személy szerint az a felelős, aki a távollévő őrsparancsnokot helyettesíti, a megerősítésül odavezényelt járőrök tehát ennek a szolgálatnak a keretében neki engedelmisséggel tartoznak. Ha ez a jogkör a Szolg. Szab. hivatkozott pontjában nem volna számára biztosítva, akkor nem volnának kezén a teljes eszközök ahhoz, hogy eleget tudjon tenni annak, amiért a felelősséget viseli. Ugyanez az eset előfordulhat akkor is, amikor az őrsparancsnok otthon van, mert hiszen egy vezényelt járőr vezetője nála is idősebb lehet, lehetetlen volna tehát az őrsparancsnokságot minden egyes megerősítés alkalmával esetleg csak órákra odavezényelt járőrvezetők között váltogatni aszerint, hogy pillanatnyilag melyik az idősebb.

7. Kérdés. A Szut. 461. pont 1. bekezdése értelmében olyan kihágásokról, amelyeknek a tettesét nem lehetett megállapítani, nem kell feljelentést tenni. Kell-e az ilyen kihágásokról az illetékes hatósághoz jelentést tenni?

Válasz. Előre kell bocsátanunk, hogy a csendőrség a büncselekményeket a hatóságnak sohasem „jelenti”, hanem mindig „feljelenti” és pedig akkor is, ha a gyanúsított személyét nem tudta megállapítani: azzal a különbséggel, hogy az utóbbi esetben a feljelentést nem meghatározott személy, hanem ismeretlen gyanúsított ellen teszi meg. Igaz ugyan, hogy a Szut. 464. pont 1. bekezdése a kiderítetlen büncselekményekre vonatkozóan „jelentés”-t és nem „feljelentés”-t omlít, ez azonban a dolog lényegén mit sem változtat. Ami a kérdést illeti, hogy kiderítetlen kihágásokról kell-e minden esetben feljelentést tenni, az a véleményünk, hogy rendszerint nem kell. Mert igaz, hogy a 65.000—1909. B. M. számú körrendelet (Rbsz.) 108. §-a azt rendeli, hogy kihágás esetében a hatóság az eljárást akkor is köteles megindítani, ha a terhelt személye ismeretlen, de viszont az is természetes, hogy ez az eljárás csak formai lehet, mert hiszen a terhelt távollétében

sem tárgyalást tartani, sem pedig ítéletet hozni nem lehet. A csendőr tehát csak a maga és a hatóság munkáját szaporítja egészen feleslegesen, ha olyan — több nyire lényegtelen — kihágási ügyekben, amelyekben a hatóság terhelt hiányában előreláthatóan amúgy sem fog tudni eljárni, feljelentést tesz, mert az ilyenben a hatóság nem tehet egyebet, mint hogy az eljárást „a terhelt előállításáig vagy jelentkezéséig” megszünteti és az ügyet irattárba helyezi.

Nézetünk szerint kiderítetlen kihágási ügyekben csak akkor kell a hatóságnak feljelentést tenni, ha:

a) a gyanúsított személye ismeretlen ugyan, de valószínű, hogy a hatóság azt meg fogja tudni állapítani;

b) ha a magánindítványra jogosult egyén az eljárás megindítását nyilatkozatban kérte;

c) ha a kihágással kapcsolatban bűnjelek vannak, amelyekre mérve a hatóságnak intézkednie kell;

d) ha sűrűn ismétlődő olyan kihágásokról van szó, amelyeket gyaníthatólag ugyanazok a gyanúsítottak követnek el vagy amelyek ügyében a hatóságnak általános közigazgatási vagy rendőrhatalmát intézkedést kell tennie;

e) ha valószínű, hogy a kihágás magánjogi igények későbbi érvényesítését fogja maga után vonni, vagyis ha az ismeretlen gyanúsított valakinek vagyoni kárt okozott és végül

f) ha a hatóság a kihágások valamely nemének minden esetben való feljelentését elrendeli.

Ezen feltételek fennforgása nélkül a kiderítetlen kihágásokról feljelentést szerkeszteni felesleges. Nem változtat ezen a véleményünkön a fentebb hivatkozott Rbsz. 49. §-ának az a rendelkezése sem, hogy „...a hatósági közegek kötelesek a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott, hivatalból üldözendő kihágásokat az adatok és bizonyítékok közlésével feljelenteni”, mert bizonyos, hogy inkább cselekszünk a rendelet szellemében akkor, amikor a gyakorlati értelem áll spontánjára helyezkedve, a nyilvánvalóan meddő és felesleges feljelentéseket mellőzzük, mintha a §-t betűszerint értelmezve, csupán formai okokból magunknak is és a hatóságnak is — éppen most, a közigazgatás egyszerűsítésére való általános törekvés idején —, haszontalan munkát okozunk.

8. Kérdés. Mit követ el az a vadász, aki a saját területén megsebzett vadat idegen területre követi, s mikor az ott elhullik, birtokba veszi?

Válasz. Az elejtett vadon az szerez tulajdont, akinek a vadászterületén a vad elhullott. Semmiképpen sem szerezhet tulajdont tehát az elejtett vadra olyan egyén, akinek az elhullás helyén vadászati joga nincsen. Az, aki ilyen vadat eltulajdonít, lopást követ el, még pedig az elejtett vad értéke szerint lopás vétségét vagy büntetést, ha pedig az elejtett vad értéke nem halad meg 10 P-t, a Bn. 51. §-ába ütköző tulajdon ellen való kihágást. Ez a válaszuk nincs ellentétben a múlt évi 35. számunk lekszikonrovtának 202. kérdésére adott válaszával, mert ott csak azt az esetet tettük vizsgálat tárgyává, mikor a vadász az elejtett vad után az idegen vadászterületre lép. Az idegen vadászterületen a megsebzett vad üzése és esetleges birtokbavétele végett való pusztta megjelenés pedig megállapítja az említett válaszukban megjelölt kihágást.

9. Kérdés. Zálogjegy lopásánál mit kell tekinteni a zálogjegy értékének?

Válasz. A zálogjegy értéke az az összeg, amely a zálogtárgy vagy zálogtárgyak tényleges értékéből a zálogösszeg levonása után fennmarad. Ha például a tettes által ellopott zálogjegyre elhelyezett tárgya 500 P-t ér s az erre nyújtott zálogkölcson 90 P, az utóbbi összegnek az előbbiből való levonása után fennmaradó 410 P a zálogjegy értéke.

10. Kérdés. Egy csendőr szolgálaton kívül, kardosan halad az utcán. Egy kocsmá előtt álló csoportból kiválik a gyanúsított és szidalmakat szór a csendőr felé. A csendőr figyelmezteti a gyanúsítottat, hogy viselkedését hagyja abba, mert különben el fog járni ellene. Minthogy a csendőr tovább folytatja útját, a gyanúsított, valamint a csoport több tagja utána indultak. A csendőr visszafordul, a törvény nevében szétoszlásra és távozásra hívja fel a csoportot. A csoport nem engedelmeskedik, sőt egyik tagja követ dob a csendőr felé, míg néhányan meg akarják őt még inkább közelíteni. A csendőr erre kardot ránt s rávág a feléje közeledő, ködöböző csendőr erre kardot ránt s rávág a feléje közeledő, ködöböző egyén karjára. Hatósági közeg ellen való erőszak esete-e ez, tekintve, hogy a csendőr nem volt szolgálatban?

Válasz. Az egyenruhát viselő csendőr, ha nincs is szolgálatban, mint hatósági közeg, hivatásának természeténél fogva, a Szut. rendelkezése szerint is, köteles csend- és rendzavarás esetén, a felmerült szükséghez képest, a rend helyreállítása végett önállóan is fellépni. Ebből következik, hogy ilyen esetben szolgálati kötelességét teljesíti a csendőr s a törvény végrehajtásában jár el. Mikor a csendőr a rendzavaró csoportot szétoszlásra és távozásra hívta fel, hivatásából kifolyólag járt el, így érte őt a ködöbözés; a követ dobó tettes tehát a hatósági közeg ellen való erőszak vétségét követte el.

11. Kérdés. Mily bűncselekmény a temetőben a sírok között levő vagy ott az útvonalakat szegélyező fák kivágása és ellopása?

Válasz. Mindenekelőtt azt kell megállapítanunk, hogy az ilyen élőfa holtak emlékére rendelt tárgynak tekintendő-e. Véleményünk szerint nem, mert temetőben levő fák nem közvetlenül szolgálják a holtak iránt való kegyeletet s nincsen a sírokkal és síremlékekkel összefüggésben. Az ilyen fák ellopása tehát egyszerű, érték szerinti minősülő lopás, hangsúlyozva egyébként azt, hogy a temető nem tartozik az 1894. évi XII. t.-c.-ben érintett területek közé, tehát a cselekmény akkor sem mezőrendőri kihágás, ha az ellopott fa értéke kevesebb 60 P-nél.

12. Kérdés. Hogyan kell érteni a Szut. 541. c) alpontját, tekintve azt, hogy szabály szerint a törvényszéki hatáskörbe tartozó bűncselekmény gyanúja miatt elfogott egyént az illetékes kir. ügyészségnek kell átadni?

Válasz. A c) alpont szerint olyan egyént, akit az állami rendőrség működésének területén elkövetett bűncselekmény miatt bárhol elfognak, a legközelebbi állami rendőrségnek kell átadni. Ez az alpont arra az esetre szól, amikor a csendőrség az elkövetett bűncselekmény nyomozására terület szerint nem illetékes, illetőleg a szóban forgó bűncselekmény nyomozására az e követés helye szerint illetékes állami rendőrhatalom hivatott s azonkívül sem nyomozólevél, sem elfogatóparancs esete nem forog fenn. Nem lenne tehát semmi értelme annak, hogy az ilyen egyént közvetlenül a vádhatóságnak (kir. ügyészségnek) adják át, mert ez megfelelő indítványt (kir. ügyészségnek) csak a nyomozás iratainak ismeretében tehet, ezeket pedig az illetékes rendőrhatalom mutatja be, míg a csendőrség — mely a bűncselekmény ügyében nyomozást nem teljesíthet (L. 396. pont, 183. oldal 1. bekezdését) — tájékoztató adatokkal nem rendelkezik, tényvázlatot tehát be nem terjeszthet.

Hága.

„A világ békéjéért dolgozunk, a népek megértésének és szabadságának ügyét szolgáljuk” — mondják egymásnak Hágában a csatahajókkal, tankokkal és tömegtelen harci repülőgéppel rendelkező országok képviselői a francia nyelv minden simaságával és udvariasságával s közben egyik sem gondol komolyan arra, hogy a másíknak csakugyan békessége legyen.

Önrendelkezési jog, hadisarcmentes béke, egyenlő elbánás... hangoztatták a nagy és kis hatalmasságok — s mint ezeknek a szavaknak rítkolozó ellentétét —, a hadisarcot tárgyalják Hágában.

Enyhítés, könnyítés, kiengesztelődés, lokarnói szellem, mondogatták újabban s utána előállottak a keleti jóvátétellel. Mert nem volt elég az ország kétharmad-része. Újabb jogcímekeket találtak ki, újabb harácsolásra.

Az ország virágzik, duskál a jóban. Ezt állítják Prágában, Bukarestben és — sajnos — Párisban is. Ugyanakkor éjszakánként jókedvű emberek helyett olyanokat látni a főváros utcáin, akik kiskabátban, kezeikbe huhu-

kolva várják, hogy az első hó leessék és azt lapátolva, legalább átmenetileg kenyérhez jussanak. „Dúskálnak a jóban” — írják prágai, bukaresti és párisi lapok és egy árva szóval nem emlékeznek meg arról a gazdasági válságról, amelynek jelenlegi korszakánál komolyabb korszakot ez az ország sohasem élt át. Agyonhallgatják a munkanélküliség problémáját. Azok közül az újságírók közül, akik ellenséges cikkeket írnak Magyarország ellen, egyik sem látja ezeknek a hólapátolást váró, didergő embereknek a csoportjait, nem láthatják, mert hiszen ők ugyanakkor Prága, Bukarest és Páris mulatóhelyein habzsolják az éjszaka minden raffinált gyönyörűségét.

Csehországban, Romániában a szimpia írni-olvasni tudás elegendő ahhoz, hogy valaki jól dotált, zsiros álláshoz jusson, nálunk meg tízezrekre rúg azoknak a száma, akik nyolc középiskolával, érettségivel és solgizor egyetemi végzettséggel villamoskalanuzoknak állanak be, vagy havat lapátolnak.

Nem kecsegtet rózsás reményekkel az újesztendő sem. Egyet azonban szeretnénk, ha senki nem felejtene el a trianoni Magyarországon: Igazának kell lennie az embernek avagy nemzetnek, — a többi csak idő kérdése.

Ez legyen a vígaszunk s ez oltsa belénk az Igazság legyőzhetetlen erejét mindig, mindenütt, ahova citálgatnak: Hágában, Genfben, Párisban és végül majd — Trianonban is!

Dicséret. A szegedi csendőrkerület parancsnoka Nagy Pál II. tiszthelyettes hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt minden beosztásban, de különösen 1926 óta mint csendőrügyészi segédmunkás, mindenkor nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és szakértelemmel párosult működéséért, előjáró parancsnokainak hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyvermezt és példás magatartásáért dicsérő okirattal látta el.

Két csendőr öngyilkossága. Farkas József és Balog Miklós csendőrök, akik a budapesti lovas tanalosztályhoz voltak segédoktatóként beosztva, a karácsonyi ünnepekre hatnapos szabadságot nyertek, amelynek egy részét a szüleiknél, másik részét pedig Cegléden töltötték. Január elsején a délutáni órákban felkereste őket a budapesti laktanyában két ceglédi nőismerősük, akikkel eltávoztak s az éjjeli órákban Ceglédre utaztak. Cegléden a két csendőr nőismerősénél szállt meg. Másnap reggel 5 és 6 óra közötti időben Farkas és Balog csendőrök szolgálati pisztolyaikkal, amelyeket magukhoz vettek, a nőket azok lakásain külön-külön agyonlőtték s azután ők is öngyilkosságot követtek el. Hátrahagyott levelikben az öngyilkosság okára vonatkozóan semmit sem közöltek. Az ügyben elrendelt hadbírói vizsgálat folyamatban van.

Az 1930. évre szóló csendőrségi zsebkönyv szétküldését megkezdettük. Ajándékképpen a zsebkönyvhöz mellékeljük a rendkívüli események bejelentésére vonatkozó áttekintést is, figyelmeztetjük azonban olvasóinkat, hogy a zsebkönyvhöz mellékelte új áttekintés csak a kiadás alatt álló Cs. — 4. jelzetű „Utasítás a m. kir. csendőrség nyomozó alakulatai számára” című szolgálati könyv életbeléptetésével egyidőben fog életbelépni. A nyomozó utasítás kiadásáig továbbra is a Szut. 21. melléklete marad érvényben.

A közlekedési kódex tankönyve. Tűzkö Gyula szentendrei rendőrfelügyelő tankönyvként való használatra igen alkalmas módon, kérdések és feleltetések alakjában kézikönyvbe foglalta a közlekedési kódex rendelkezéseinek azt a kivonatát, amelyre a közbiztonsági közegeknek a gyakorlati közlekedési szolgálat teljesítésében szükségük van. A füzet első sorban a m. kir. rendőrség számára készült ugyan, de azt oktatási célokra a csendőrségnél is igen jól lehet használni. A szerző a belügyminiszter úrtól kérte, hogy könyvének oktatási segédletként való használata a csendőrségnél is engedélyeztessék. A füzet ára postaköltséggel együtt egy pengő. Megrendelhető a szerzőnél. (Szentendre, rendőrkapitányság.)

Hangay Sándornak, az ismert költőnek „Csaba útján csillag porzik” című verskötete, amely szebbnél-szebb háborús verseket tartalmaz, kötetenként 1 pengő 40 fillérért kapható a szerzőnél, Budapest, I., Városmajor-utca 10. Az árban a postaköltség is benne van.

Elöléptek: A budapesti csendőrkerületben törzsőrmesterré: Oláh István őrmester, őrmesterré: Csatári Bertalan, Ulieska Antal, Iró Agoston csendőrök. — A debreceni csendőrkerületben törzsőrmesterré: Posta János, Bagi Sándor, Kecs-kés Ferenc, Bárány István őrmesterek. — A miskolci csendőrkerületben törzsőrmesterré: Balogh Lajos, Kiss Rafael őrmesterek, őrmesterré: Kovács Lajos, Halász János csendőrök.

Házasságot kötöttek: A budapesti csendőrkerületben: Nyisztor József tiszthelyettes Tóth Juliannával Körösladányban, Bogdán Gyula őrmester Filep Lujza Erzsébettel Győrteleken. — A pécsi csendőrkerületben: Burai József tiszthelyettes Argath Mártával Bátyán, Pál Antal őrmester Passa Erzsébettel Babócsán. — A szegedi csendőrkerületben: Mészáros István II. törzsőrmester Klárik Erzsébettel Ujkécskén, Kovács József I. törzsőrmester Kovács Máriával Kiskunhalason, Szabó József V. őrmester Józsa Agnessel Szentesen, Zoldi Imre őrmester Perecz Eszterrel Körösladányban. — A debreceni csendőrkerületben: Polgár István törzsőrmester Komádi Etelkával Konyáron, Oláh András törzsőrmester Horváth Ilonával Mikepércsen, Török Mihály törzsőrmester Bezeg Margittal Nyiregyházán. — A miskolci csendőrkerületben: Agoston János tiszthelyettes Elek Évával Parasznyán, Papp István törzsőrmester Nagy Jolánnal Encsen, Pikét Antal törzsőrmester Hohldampf Terézszel Siútfőn.

Tartalomjegyzéket a múlt évfolyamunkról mai számunkhoz mellékelünk.

Tollforgót, szépet, keres megvételre Tóth János II. lovas-őrmester (Kisújszállás).

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számn csekkszámájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Csákö. 1. Beszüntették azt már sokkal régebben s egyelőre kilátás sincsen rá, hogy a vitézségi érempótdíjakat újra folyósítsák. Olyan kérdés ez is, amit okvetlenül rendezni fognak valamilyen formában, hogy az érdekelték igényeit kielé-

gítsék, de hogy ez mikor s hogyan fog megtörténni, azt senki sem tudhatja. Ma olyan szegény a kincstár, viszont annyi ragyszabású és égető problémát kell megoldania, hogy a vitézségi érempótdíjak kérdésének a rendezésére most gondolni sem lehet. 2. Olvassa el lapunk 1928. évi 9. számában közölt 48. lekszikonválaszunkat. Kísérje figyelemmel a hivatalos lapot — a Budapesti Közlönyt —, továbbá a Honvédségi és Csendőrségi Közlönyöket, a pályázatok ezekben a lapokban jelennek meg esetről-esetre. A pályázatok tartalmazták a pályázati feltételeket s azt is, hogy melyik esetben hová kell a kérvényt benyújtani és hogyan kell pkmányokkal ellátni. 3. Azokat az állásokat, amelyek igényjogosultsági igazolvánnyal ellátott altisztek számára vannak fenntartva, csak akkor tölthetik be igazolvánnyal nem rendelkező pályázókkal, ha igazolványos pályázók nincsenek. Ezekre az állásokra tehát a hivatalos lapban pályázatot kell hirdetni, enélkül az állások nem tölthetők be. 4. A címváltozást tudomásul vettük.

Nyugállományú. Hogy a csendőrségnél szolgálatot teljesítő honvédorvos a nyugállományú csendőröket köteles-e megvizsgálni vagy sem, ez a kérdés nincs szabályozva. Ha a honvédorvos ingyen nem akarja megvizsgálni, menjen be a honvéd- és közrendészeti kórházba, ott díjmentesen megvizsgálják. Nyugállományúak a honvédgőgyosztárakban orvosos vényekre (receptekre) gyógyszereket és egyéb betegápolási cikkeket szerezhetnek be ugyanolyan áron, mint a ténylegesek. Csakis azokat a gyógyszereket készítik el, amelyeket a mindenkor érvényes „Gyógyszerszabvány” magában foglal. Gyógyszer és kötszer csakis újonnan kiállított vagy az orvos által ismétlés céljából aláírt és keltezett vényre adható ki. A honvéd gőgyosztárakban különleges gyógyszereket (szabadalmazott készítményeket, úgynevezett speciálisokat) egyáltalában nem lehet kapni. Katonai gőgyosztár van: Budapesten három, Székesfehérvárt, Győrt, Szombathelyen, Nagykanizsán, Pécsen, Kaposvárt, Szegeden, Debrecenben és Miskolcon. A gőgyosztárak naponta 8—12-ig és 14—18 óráig vannak nyitva. A kiállító orvos által sürgősnek jelzett gyógyszereket a hivatalos időn kívül is, a nap bármely szakában kiszolgáltatja az ügyeletes gőgyosztári tisztviselő. 2. Betegsége következtében a törvény szerint jelenleg helyesen megállapított nyugdíjánál csak akkor kérhetne magasabb összegű — úgynevezett kedvezményes — nyugdíjat, ha beigazolná, hogy betegségét minden kétséget kizáróan a csendőrségi szolgálat révén szerezte, ennek következtében vált szolgálatképtelenné és a betegség keletkezése, valamint a szolgálatképtelenség megállapítása között három évnél hosszabb idő nem telt el. 3. A nyugdíjat a törvény a szolgálatban eltöltött idő és az utoljára élvezett beszámítható javadalmazás szerint szabályozza. Arról senki sem tehet, hogy önmagának aránylag korán kellett a betegsége miatt nyugdíjba mennie s így a nyugdíja is bizony nem sok. A felesége és a gyermekei után különben 74 P 40 fillér családi pótlékot kap a nyugdíján felül, tehát mégis többet kap kézhez havonta, mint amennyit a levelében említ.

Farkas, Erdőtelek. A Csendőrségi Lapokra polgári egyénektől előfizetést nem fogadunk el. Nem tartjuk kíváncsnak, de értelmét sem találjuk annak, hogy lapunk a csendőrséggel semmiféle nexusban nem álló család asztalán helyet foglaljon. Mi a testület tagjainak írjuk a lapot, másokat alig érdekelhet s bizonyos okokból jobb is, ha a nagy nyilvánosságot lehetőleg nem keressük, hanem a lap tartalmát a testület keretein belül igyekszünk tartani. Ezzel elérünk egy másik célt is: ne gondolhassa rólunk senki, hogy a lapra — a csendőrség súlyát felhasználva —, előfizetőket akarunk gyűjteni. Az érdeklődés jólesett, közölje ezt nevünkben az illető hölgyel s kérje nevünkben arra is, hogy ezt az elvi álláspontunkat ne vegye tőlünk rossz néven.

Bihar. A nősülési kérvények beadását tiltó rendelet még mindig érvényben van. Ez vonatkozik az összes kerületekre.

Gyulafehérvár. A volt cs. és kir. 50. gyalogezred irattára Kecskeméten, a polgármesteri hivatalban van.

Kamplér Sándor ny. tiszthelyettes. Elvesztett okmányokat vagy dicsérő okiratokat mi nem szerezhettünk be. Erre se időnk, se módunk nincs, mi csak felvilágosítást adhatunk, hogy kell azokat beszerezni. Az ön ügyében a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) kell szolgálati úton felterjesztést intézni. Írja meg a felterjesztésben az adatokat s kérje, hogy a dicsérő okiratra vonatkozó irattári adatok alapján a dícséret utólag igazoltassék.

Szanda Lajos ny. tiszthelyettes. Nekünk az a célunk s törekvésünk, amit levelében olvasunk: „kellemes és hasznos órákat szerezni bajtársainknak”. Örömmel olvassuk, hogy ezt a célt önnél is teljes mértékben elérték. Jókívánságait köszönjük, mi is minden jót kívánunk önnek családjával együtt. A rajzuknak szóló elismerést illetékes helyre juttattuk.

Havas. Urhegyi Antal ny. tábornok címe: Győr, Erzsébet királyné út 2. sz. Bencze (azelőtt Schwarz) József ny. őrnagy címe: Fülöpszállás, Bethlen-u. 80. sz. Nonay Ferenc ny. százados címe: Gyoma.

Eger. 1. Az útbiztosi tanfolyamokra vonatkozó pályázati hirdetmények a Budapesti Közlönyben jelennek meg, kísérje azt figyelemmel a községi előjárásnál. 2. Előnyben ezekben az állásoknak a betöltésénél az igényjogosultsági igazolványos altisztek részesülnek. Ha még hozzá négy középiskolai osztályt is elvégeztek, előnyösebb állásba kerülhetnek. Önmagában a középiskola négy osztálya azonban az igényjogosultsági igazolványt nem pótolja. Ha igényjogosult jelentkező nincs elegendő számban, akkor a többi pályázókkal töltik be az állásokat s természetes, hogy a négy középiskola náluk is előnyt jelent. 3. Ha az állás nyugdíjképes és megszakítás nélkül megy át a csendőrségtől a községi szolgálatba, akkor a nyugdíjidejébe a csendőrségi szolgálati idejét be fogják számítani.

L. V. őrm., Cserhátsurány. Ha vállon tartja a fegyvert s mozdulatlanul áll, még nincs ok és alap a fegyverhasználatra. A járőr kész helyzetbe vett puskával megközelítheti s közben aztán eldől, hogy az illetőnek mik a szándékai. Ha csak egyetlen mozdulatot tesz, amiből nyilvánvaló, hogy támadni akar, a járőr könnyen és biztosan elejét veheti ennek a támadásnak bármelyik pillanatban. A második eset már veszélyesebb, mert elrejtőzött s azoknak a feltételeknek nem hajlandó eleget tenni, amelyekre a Szut. 330. pont 4. alpontja alapján ilyen esetben a járőr az illetőt kötelezheti. Itt elvileg ki lehet mondani, hogy a példa az előbb említett pont alapján fegyverhasználatra alkalmas. A harmadik eset az említett pont 1. alpontja alapján ad jogot a járőrnek a fegyverhasználatra. A löfegyverrel való célbavétel nagyon is határozott s amellett olyan komoly veszély, hogy pillanatokig sem lehet várni a fegyverhasználatra. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy fegyverhasználati példákat szerkeszteni nagyon nehéz dolog úgy, hogy azok a valóságos élet minden lehetőségével is számolhassanak. Ezeket a példákat csak elvben lehet elbírálni, de mindig hozzá kell gondolni, hogy a gyakorlat ezerféle módon befolyásolhatja az esetet. A csendőr aztán a gyakorlatban vizsgálja le tulajdonképpen, hogy az elveket helyesen sajátította-e el vagy sem. Ezzel nem azt mondjuk, hogy példák nem kellenek, csak attól akarjuk óvni önt, hogy a példákat utasítás erejű alapnak fogadja el a fegyverhasználat terén.

Tündérváros. Disznótörő képet elvből nem közlünk többé. Be kell látniok, hogy amennyire hasznos és jóízű dolog a disznótörés, éppen olyan kevésbé ízléses dolog a felkoncolt hízó képe a lap hasábjain.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.
Alapítva: 1770. évben. Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

(2.)

Eleinte várta, hogy Czauber őrmester meg fogja kérdezni, hogy hogyan is volt az eset a gubás emberekkel. El volt szánva, hogy Czauber őrmester kérdésére őszintén elmondja kalandját. De hát Czauber őrmester nem kérdezett semmit. Mint ahogy nem is kérdezhetett, mert hiszen halvány sejtelve sem volt Kesernye Bálint útikalandjáról. Így aztán Kesernye Bálint mindörökre adós maradt Czauber őrmesternek ezzel a jelentéssel, pedig később aztán egyszer nagyon megbánta, hogy eltitkolta.

2.

Alkonyatra hajló téli délutánon Czauber őrmester a meleg őrsirodában az íróasztalnál ült. Elmerengve nézte, hogy odakint, mint valami végtelenül, folyton omló fehér kárpit, nagy pelyhekben sűrűn hulldogál a hó. Egyedül volt az őrön. A többiek mind szolgálatban voltak. Legelőbb Gál őrvezetőt és Szelniczyt várta haza. Egy órán belül megérkezhetnek s éppen azért elhatározta, hogy megvárja őket. Akkor aztán nyugodtan hazamehet a feleségéhez.

Hirtelen felrezzent álmodozásából. A telefon csengetett. Füléhez emelte a kagylót és ráismert Gizi hangjára.

— Halló! Kezét csókolom. Itt Czauber őrmester.

— Halló, őrmester úr. Postafedezet kell. De arra kérem, őrmester úr, hogy rögtön tessék küldeni, mert máris indítom a postát.

— Magam vagyok csak az őrön. A többiek mind portyáznak odakint — szolt Czauber őrmester a telefonba. Közben eszébe jutott, hogy Gál őrvezető és Szelniczyk nem-sokára hazaérkeznek.

— Pedig feltétlenül kell fedezet — makacskodott Gizi.

— Sok pénz megy a postával.

Czauber őrmester meg akarta kérni, hogy várjon a postaindítással, amíg Gál őrvezetőék hazajönnek. De aztán meggondolta, hogy harmincórás szolgálatból fognak hazajönni, fáradtan, átfázva. Hirtelen elhatározással szolt a telefonba:

— Azonnal felszerелеk. Rögtön ott leszek. Kezét csókolom.

Visszaakasztotta a telefonkagylót és elővette a szolgálati könyvet. Előírta magának a szolgálatot és hamar felszerelt. A kalapja alá jhósapkát húzott a fejére, hogy ne fázzon meg a füle. A laktanyát Juli nénire bízta:

— ... Aztán a feleségemnek mondja meg, hogy csak éjjél után fogok hazajönni, mert szolgálatba kellett mennem.

— Igenis, őrmester úr!

Czauber őrmester a behavazott kis kertajtón átment a postára. Amikor az udvarra ért, Vaszi már befogta a lovakat a postaszánba. A kapu köoszlopa mögött Huss Avrum ólálkodott és sunyin hunyorgatott befelé. Amikor Czauber őrmestert útrakészen meglátta — hirtelen eltűnt.

Gizi kijött a postaszánhoz és átadta a pénzeszsákot. Vaszi a többi postazsákkal betette a ládába. Arra aztán felült Czauber őrmester balról, Vaszi meg jobbról.

— Nagyon hideg van, őrmester úr. Megfázna csak így, köpenyesen — szolt Gizi. — Ugorj csak be Vaszi, hozd ki az őrmester úrnak a bundát, meg a lábzsákot.

— Nagyon szépen köszönöm, de igazán nem kell — szakkozott Czauber őrmester.

Dolmánykészítés

A m. kir. Belügyminiszter 46.500/Eln. VI. C. 1929. számú rendeletével rendszeresített társasági diszruhát legtokéletesebb kivitelben teljes garancia mellett a **Magyar Köztisztviselők Szövetkezete Ruházati Osztályának saját egyenruhaszabósága készíti el**

főtiszteknek 48 P

törzstiszteknek 56 P

készítési díj ellenében

Polgári és egyenruházati cikkek állandóan dúsválasztékban kaphatók

Ruházati áruházaink:

Budapest, Gróf Tisza István u. 18., IX., Mester-utca 15—17., I., Attila-utca 14., Debrecen, Vár-utca 1., Miskolc, Kossuth-utca 1., Szeged, Aradi-utca 5., Győr, Gróf Tisza István tér 5., Pécs, Kazinczy-utca 2, Székesfehérvár, Rákóczi-út 5., Nyíregyháza, Széchenyi-tér 8, Kaposvár

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. — „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dúsv kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán,

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szákképzett vezetésem mellett működik.

BUTORT ÖN IS olcsó, készpénzáron vásárolhat 10-15-20 havi folyószámla hitelre

TOMORY és TSA butoráruházában, IV. Veres Pálné-u. 7.

(Apponyi téren). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

— Dehogy is, hogyan kéne. Hiszen csontig fagyna ilyen farkasordító hidegben.

— Megszoktuk, kérem. Vannak ennél nagyobb hidegek is és mi csak köpenyesen portyázunk.

— Azt még lehet, mert akkor járnak, mozognak. A gyaloglástól megmelegednek. De más órákhoz a széllel szemben egy helyben ülni ilyen hideg téi éjszakában. Ezt egy szál köpenyben nem lehet megcsinálni.

Vaszi kihozta a bundát, meg a lábzsákot és Gizi kedvesen unszolva, Czauber őrmesterre erőltette. Még segített is a felhúzásban és Vaszit is ő bugyolálta be a meleg pokrócba.

— Szerencsés utat!

— Kezét csókolom.

Csengve-bongva indultak el a lovak s a postaszánkőnyvedén suhant ki az országútra. Gizi fázósan futott be a szobába. Dideregve állt a kályha mellé.

— Nem irigylem ezeket a szegény csendőröket — mondta az anyjának. — Nagyon hideg van s éjszaka még hidegebb lesz, mert égé zen kiderült.

— Bizony nehéz szolgálat — felelte Berta néni és megpiszkálta a tüzet. — De hát megszokták. Vaszi is jól bírja a hideget. A vasúti postán felmelegedhetnek, mielőtt vissza-indulnak.

— Hát igen. Mégis, éjjelig kicsit sok — vélekedett Gizi és borzongva nézett ki a havas országútra. Azután egyszerre örvendő felkiáltott: — Ni, az ifjú pár!

Borbolya nyitott be és boldogan mosolyogva előretessékelte a feleségét, — a ragyogó arcú Etát. Giziék lelkes örömmel fogadták az ujdonsült házaspárt; kedvesen, huncut mosolygással néztek Etára.

— Nos, hogy vagy menyecske?

Eta kissé szégyenlősen, de boldogan mosolygott vissza reájuk. Borbolyának nagyon tetszett az ifjú férj szerepében. Vidáman, kérdéssel felelt a kérdésre, melyet a felesége egyelőre válasz nélkül hagyott.

— Micsoda, menyecske? Nem is menyecske.

— Hogy-hogy?

— Egész mennyország! — felelte Borbolya lelkesen. A boldog Eta forró pillantással jutalmazta rajongó urát s azután Gizi anyjához fordult: — Olyan boldog vagyok Berta néni, hogy ki sem mondhatom!

— Látod, látod, ki hitte volna?

Eta meglepetten húzta fel szemöldökét: — Miért?

— Hát, hogy előbb nem tudtatok megférti, mindig pöröltetek...

Eta nevetve vonogatta a vállát: — Hiszen az csak úgy volt. Éppen azért. Csak azért pöröltem Matyival, mert azt hittem, hogy nem szeret...

— Én meg nem mertem nyilatkozni, — vetette közbe Borbolya, — mert azt gondoltam, hogy Eta nem szeret...

Gizi rámosolygott a szerelmes házaspárra: — Nos, erre hamarabb is rájöhettetek volna.

— Per ze — nevetett Borbolya. — De hát ennek így kellett lenni, hogy előre kipöröljük magunkat. Most aztán annál biztosabbak lehetünk, hogy nálunk mindig békeség lesz, mert mi már előre perlekedtünk egy életre valót...

Gizi kacagva helyeselt: — Ez már aztán derék dolog. Kevés házaspár mondhatja el ezt magáról, hogy így be van biztosítva a családi perpatvar ellen. De most aztán Eta, meséld el, hogy volt az esküvő?

Eta a városban szüleinél ülte meg a lakodalmát s így érthető volt, hogy Giziék nagyon érdekelte, hogy hogyan folyt le az esküvő. Közrefogták Etát és unszolták, hogy elutazásától kezdve mondjon el mindent. Eta hűségesen beszámolt az esküvőről, meg a lakzról és Giziék őszinte érdeklődéssel hallgatták. Borbolya tréfás megjegyzéseivel kacajt fakasztva, hatásosan egészítette ki Eta előadását. Borbolyaék annyira jól találták magukat Giziéknél, hogy ott ragadtak vacsorán. Derűs hangulatban, vidám tereferével kellemesen telt az idő. Vacsora után Borbolya szivarra gyújtott és sajnálkozva mondta: — Ejnye, beh kár, hogy nincs itt a lovag, milyen pompás hangversenyt csinálhatnánk.

— Hát ha áttelefonálnánk az örsre — ajánlotta Eta. — Én is áhitozom egy kis muzsikára.

— Sajnos, hiába, telefonálnánk. Nincs senki az örsön — szólt Gizi. — Mind szolgálatban vannak. Czauber őrmesternek is el kellett menni postafedezetre, mert egy csendőrije sem volt otthon.

— Ilyen kutyahidegben nem irigylendő dolog — jegyezte meg Borbolya fázósan. — De azért hármában is muzsikálhatnánk.

— Igen ám, — vágta rá Gizi, — csak az a bökkenő, hogy nemcsak a lovag hiányzik, hanem a maga hegedűje is.

— Hogy-hogy? — kérdezte Eta.

Borbolya elhűlve csapott a homlokára:

— Persze elfelejtettem, hogy a hegedűmet a multkor hazavittem.

— Igaz, hogy jómultkor — jegyezte meg Gizi nevetve. — Akkor még haragban voltatok s azóta férj és feleség lettetek.

— No, Matyi, ezt megcsináltad — kacagott Eta. — És még ő indítványozta a hangversenyt.

Erre aztán persze kacagni kellett. Valamennyien jóízűen nevetve mulattak az ifjú férj szórakozottságán. Utána még sokáig vidáman eltrécseltek, míg aztán Borbolya az órára pillantva, verte az indulót.

A m. kir. csendőrség tagjai legolcsóbban

vásárolnak posztót, fehérneműt és textilárut

FEKETE JÓZSEF

á r u h á z á b a n

Budapest, VI. ker., Király-utca 84. sz.

Kedvező fizetési feltétel. — Kérjen költségmentes, vetelkényszer nélküli próbaesemélyt!

Hegedű
armonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művésziesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

Mielőtt

CSILLÁR

szükségletét beszerzi, tekintse meg az

ELEKTRA CSILLÁRGYÁR

VII., Dob utca 42. kiállítását. Ujra tessék ügvelni.
Kérjen képes árjegyzéket. Telefon: József 426-77.

A csendőrség tagjainak fizetési könnyítése k.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek
6-12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS

optikai és fényképezési szaküzlet

(Közp. városháza épületében).

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28.
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

— Gyerünk haza, későre jár már az idő!
— Ó, ne menjetek még, hiszen olyan jól esik így elbeszélgetni — marasztották őket Giziék.

Eta szedelődzködni kezdett: — Nem lehet, édes Berta néni, úgyis nagyon kihúztuk az időt. De olyan jól találtuk magunkat, hogy észre sem vettük az idő múlását.

— Nagyon kedves volt, hogy nekünk áldoztátok ezt az estét. Máskor is tegyétek meg.

De előbb Berta néniék jöjjenek át hozzánk, hiszen még nem is látták a lakásunkat. Majd meglátod, Gizikém, milyen kedves kis fészket csináltunk magunknak.

— Megnézzük, hogyne. Mikor nem lennénk alkalmatlanok?

— Sosem. Akármikor jösztek, mindig nagyon megörvendünk nektek. Gyertek, amikor jól esik. De minél előbb.

Hosszas búcsúzkodás után elmentek Borbolyáék. Azután Gizi kezét csókolt az anyjának: — Mama, feküdjön le.

— És te?

— Megvárom a postát. Nem érdemes addig lefeküdni. Majd kézimunkázom, úgy hamarabb telik az idő.

— Hát akkor jóéjszakát, kislányom — búcsuzott Berta néni. Megcsókolta Gizit és bement a hálószobába.

— Kezét csókolom.

Gizi a kézimunkájával a lámpa mellé ült és serényen horgolni kezdett. Amíg finom fehér keze fűgén horgacsolt, elmerengő elméje egyik gondolatot a másikba öltötte. Persze, Borbolyáékra gondolt. Milyen boldogok. Derék, jó ember Borbolya, Eta jól járt vele. Összeillő pár. Lám, Eta elérte már a boldogságot, amiért élni érdemes. Vajon neki mikor nyílik meg a boldogság kapuja?

Keserveset sóhajtott s aztán az órára pillantott. A mutató éppen a tizenkettes számhoz ér. Most kell jönnie a postának. Letette a horgolást és felvette a lámpát. Bolyhos kendőjébe burkolódzva átment a postahivatalba. Ilyenkor Vaszi már be szokott hajtani az udvarra. Kinyitotta az ajtót és körülnézett a holdvilágos udvaron. A kapu még be volt téve, sehol senki. Körül néma csend. Dideregve visszament az irodába, bosszankodva járt fel és alá. — Lehet, hogy valahová betértek melegedni egy pohár italra. Nem. Czauber őrmester nem tenné. De mincs is hová betérjenek. Egész úton a vasúti állomásig nincs is ház. Ha csak a vasúti postán nem maradtak. Lehet.

Egy idő múlva a telefonhoz lépett és felhívta a vasúti postahivatalt:

— Halló, halló, főnök úr?

— Igen, én vagyok, kezét csókolom.

— A posta még nem jött vissza a vasúttól. Meg akartam kérdezni, hogy mikor indította vissza főnök úr?

— En nem is indítottam. Nem is indíthattam, mert itt sem volt.

— Istenem, mi történhetett?

— Lehet, hogy elakadtak a hóban.

— Nem hallott róla?

— Nem. Nem is járt itt senki. Nincs kizárva, hogy valami baj történt...

— Istenem! — Gizi kétségbeesetten hanyatlott a székbe. Az aggodalom és a felelősség érzése összeszorították a szívét. Tanácstalanul meredt maga elé. Azon töprengett, hogy mit tegyen. Eszébe jutott Gál őrsvezető. Az adhatna tanácsot. Ő segíthetne. De éppen most nincs idehaza.

Gizi a tehetetlenség kétségbeeső érzésével sírva borult az íróasztalra.

3.

Már erősen alkonyodott, amikor Gál őrsvezető Szelniczkyvel hazaérkezett.

— Juli néni, vacsorát! De hamar, mert különben magát esszük meg — kiabált Szelniczky nevetve és topogva rázta le magáról a havat. Gál őrsvezető már a szoba ajtaját nyitogatta, de nem tudta kinyitni, mert kulccsal volt bezárva. Bosszankodva fordult meg, hogy a konyhába menjen, de sietőn csoszogva jött már Juli néni.

— Itt a kulcs, őrsvezető úr! Bezártam, mert az őrmester úr elment szolgálatba.

— Egymagában?

— Egyedül ment, nem volt más itthon. A postát kíséri. Azt mondta, hogy éjjélre megjön.

— No, de most aztán egykettőre a vacsorát. Mert nagyon éhesek vagyunk.

Juli néni nem váratott soká magára. Tudta, hogy körülbelül mikor jönnek haza Gál őrsvezetőék és már előre elkészítette a vacsorát. Csak fel kellett melegíteni. Pár perc sem telt bele s már betálalta a párolgó ételt. Farkasétvágygal, mohón estek neki a jóízű vacsorának. A barátságos meleg szobában jólesett a meleg étel. Kellemes jóérzés fogta el meggémberedett tagjaikat. Fokról-fokra mindjobban érezték, hogy a hideg hogyan megy ki fagyos testükből. Az éhség és a fázás legyűrése után már csak egy kellemetlen érzés maradt a testükben — a fáradtság. De ez aztán annál ellenállhatatlanabbul nyugozta le szibbadt tagjaikat. Alig szívták el a cigarettájukat, rögtön lefeküdtek.

Gál őrsvezető álmosan bújt az ágyba és fázósan húzta magát össze a pokróc alatt. Amint az ágyban felmelegedett, lassan-lassan kinyújtózkodva élvezte az egyenletes jó meleget. Fáradt tagjai elszibbadtak, szemhéja ólomsúllyal nehezedett a szemére. Álomképek jöttek-mentek, mint a tarka vetített képek, egyre-másra váltakoztak.

Azt álmodta, hogy Szelniczkyvel portyázik és az őrsjárat végén már hazafelé tartanak. Éjjélre jár. A koromsötét éjszakában csak a vakítóan fehér hó világít. Elhagyatott erdőrengetegben török az öles havat. A cudar hidegben vágakozva gondolkodik a meleg szobára és dermedt testükbe új erőt önt a remény, hogy nemsokára már hazaérnek. Szótlanul, csendesen baktatnak. Olykor megállnak és figyelnek. Sívít a szél, zizegve hull a hó. A kemény, szemcsés hópelyhek hegyes tűrként szurkálják kipirult arcukat. A metsző hideg szél farkasok ordítását hozza feléjük. A farkasordításra elnyújtott kutyavonítás felel; a csaholás hangja örömmel tölti el szíveiket. Érzik, hogy már a faluhoz közelednek. Tudják, hogy félórán belül otthon lesznek. Felvillanyozva gyorsítják meg lépteiket. Egyszerre eláll a szél zúgása és halkul a kutyaugatás. Zizzzenve csuszkál a hó a fehérbepólyált fenyők tűlevelein. Hirtelen élénk lónyerítést hallanak. Megállnak és hallgatódzva figyelnek. Tágranyitott szemmel néznek körül. Megismerik a magányosan álló tölgyet, mellette a szakadékot. Csalódottan állapítják meg, hogy még messze vannak a falutól. De hát hogyan kerül ide lónyerítés, ilyen messzire az utolsó szállástól. Irányt változtatva, a lónyerítés irányába indulnak, mely nem csendesül, sőt hirtelen rémült horkantássá fajul. Amint haladnak, mind sürbben hangzik a horkantás. Már hallják az idegesen toporzékoló lovak patáinak kapálását, ahogy török a jeges havat és kaparják fel alóla a fagyos göröngyöt.

(Folytatjuk.)

Kidolgozat — pályázat.

Feladat: Röviden le kell írni, hogyan lehet egy ismeretlen egyénnek a személyazonosságát megállapítani?

A pályázat terjedelme 2 gépírással vagy 4 kézírással hasábnál többre nem terjedhet. Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. A legjobb pályázat szerzőjét egy szép utazóbőrönddel jutalmazzuk. Határidő február 1. Az eredményt a február 10-i számunkban közöljük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

BUTOR részleteire **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., **utca**
Postások és rendőrség szállítója.

BUTOR RÉSZLETRE
12—20 hónapra készpénzben, megbízható minőségben. **ROYAL butorcsarnok**
VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közalkalmazottak állandó szállítója